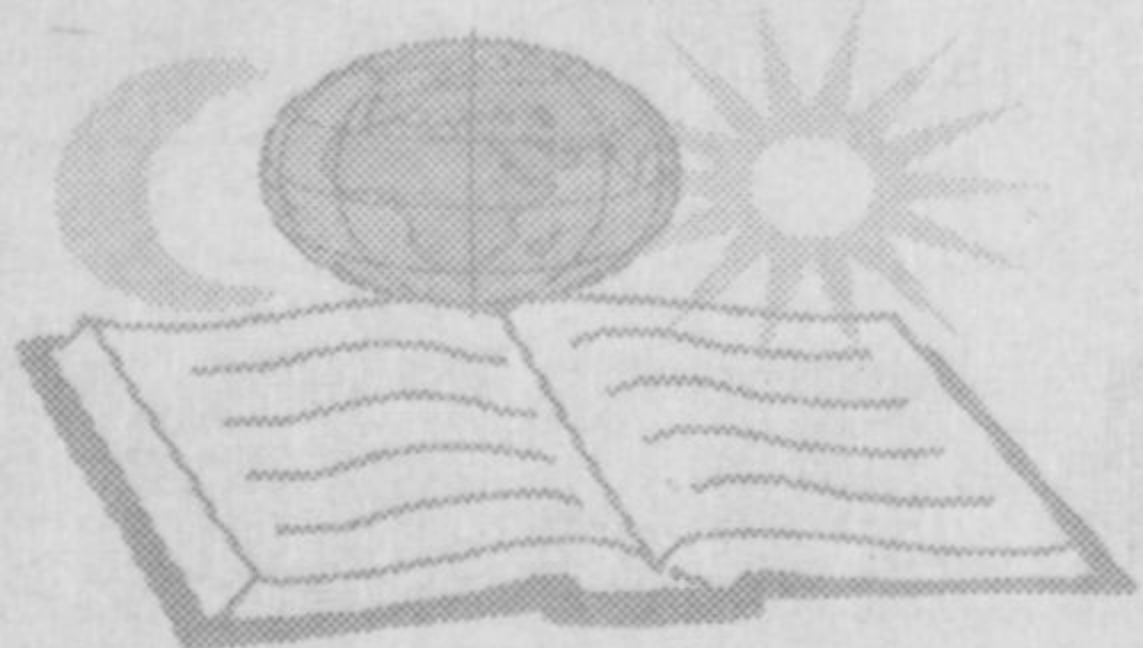

МДХНИНГ НОРАСМИЙ САММИТИ

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ. 30 май. (ЎзА махсус мухбири Анвар БОБОЕВ хабар қилади).

Бугун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Нева дарёсида турган «Силвер Виспер» кема-сида Мустақил Давлатлар ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар раҳбарларининг норасмий учрашувида қатнашди.

Музокарада ҳамдўстликни ривожлантириш масаласи муҳокама этилди. МДХ ҳудудида иқтисодий интеграцияни кучайтириш, айниқса, эркин савдо зонасини барпо этиш масаласига эътибор қаратилди.

Айни чоғда энергетика ва транспорт инфратузилмалари соҳаларида ҳамкорликни янада ривожлантириш ҳамда умумий аграр бозорга асос

солиш муҳимлиги ҳам қайд этилди.

Президентлар халқаро-муаммолар, жумладан, Ироқдаги вазиятга доир масалаларни ҳам муҳокама қилди. БМТнинг Ироққа нисбатан жорий этилган иқтисодий жазо чораларини бекор

қилиш тўғрисидаги резолюцияси маъқулланди.

Музокаралардан кейин МДХга раислик қилаётган Украина Президенти Леонид Кучма журналистлар билан учрашиб, ушбу норасмий саммит Санкт-Петербург юбилейи муносабати билан ўтказилганига қарамай, ама-

лий руҳда, қизгин ва самарали бўлганини таъкидлади.

Шу йилнинг сентябрида бўлажак Ялта саммити эркин савдо зонасини барпо қилишнинг биринчи босқичига яқун ясашига Президентлар ишонч билдирган. У вақтга қадар ҳамдўстликка аъзо мамлакатлар тегишли

қонун ҳужжатларини мослаштириш ва мувофиқлаштириш чораларини кўради. Зотан, шу йил феврал ойида бўлган Киев саммитида МДХ мамлакатлари шундай вазифани ўз зиммасига олиб, 2003 йилни эркин савдо зонасини яратиш масалаларига бағиш-лашга қарор қилган эди. Бу борада Президентларнинг фикри бир жойдан чиққанлиги айtilди.

Мамлакатимиз раҳбари Ислам Каримов кемадаги тадбирлардан кейин Санкт-Петербург юбилейи муносабати билан саммит қатнашчилари томонидан Пётр Биринчи ҳайкали пойига гул қўйиш маросимида қатнашди. Президентимиз Нева соҳилидаги шаҳарнинг 300 йиллигига бағишланган бошқа тадбирларда ҳам иштирок этди.

SO'NGGI UCH KUN MUJDALARI

Ўзбекистоннинг Germaniyadagi Favqulodda va Muxtor elchisi I. Mustafoyev GFR Prezidenti Yohannes Rauga ishonch yorliqlari topshirdi.

A. Avloniy nomidagi xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish markaziy institutida o'tkazilgan respublika a n j u m a n i d a o'qituvchilarning kasbiy, metodik, psixologik, pedagogik mahoratini oshirib borish, xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirishga qo'yilgan davlat talablarini amaliyotga to'liq joriy etish, axborot va pedagogik texnologiyalar, ta'lim berishning interfaol usullaridan keng foydalanishga oid tavsiyalar ishlab chiqildi.

ЎҚУВЧИЛАРНИ ФОЛИБЛИККА ЕТАКЛАГАН — ВАТАН МЕҲРИ

Илм — зиё. У инсоннинг йўлини ёруғ, келажagini порлоқ қилади. Ёшларимизнинг илм-фан сир-асрорларини чуқурроқ эгаллашлари учун ҳукуматимиз томонидан алоҳида эътибор қаратилаётганлигининг боиси ҳам шундан. Зотан, фарзандлар истиқболи — Ватан равнақи демакдир. Бугунги кунда давлатимиз томонидан амалга оширилаётган айни мақсаддаги ишлар самараси ўлароқ ўқувчиларимиз илм чўққисининг тобора юксакроқ погонасини забт этиб бормоқдалар. Бунга яқинда математика ва рус тили фанлари бўйича Қозоғистоннинг Олмаота ҳамда Арманистон пойтахти Ереван шаҳарларида ўтказилган Халқаро фан олимпиадаларидаги бир гуруҳ ўқувчиларимизнинг кўлга киритган муваффақиятларидан яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Зеро, бу каби Халқаро фан олимпиадаларида ўқувчиларимиз томонидан эришилган бугунги галаба биринчиси эмас.

Шуни таъкидлаш лозимки, Олмаота шаҳрида бўлиб ўтган бу галги математик лойиҳалар бўйича бешинчи Халқаро фан олимпиадасида жаҳоннинг 19 мамлакатидан иштирок этган энг иқтидорли ўқувчилар ўзларининг тайёрлаб келган 49 та лойиҳасини ҳакамлар ҳайъатига тақдим этган бўлса, шунинг орасидан ўзбекистонлик ўқувчилар, хусусан, пойтахтимизнинг 50-мактаб ўқувчилари Алишер Дадақўзиев ҳамда Юлия Мельниковаларнинг илк кашфиётлари олимпиаданинг қумуш медалли, ижтимоий йўналишдаги республика гимназияси 11-синф ўқувчиси Бекзод Орипов лойиҳаси эса бронза медалли билан тақдирланди. Шунингдек, МДХ ва Болтиқбўйи давлатларига кирувчи 12 та мамлакатдан иштирок этган 86 нафар ўқувчи орасида ўз иқтидорини намоён қилган Фурқат Палвонзода ва Руслан Кенжаев Россия давлатининг филология йўналишидаги нуфузли олий ўқув юрти талабаси бўлиш ҳуқуқини берувчи сертификатларни кўлга киритган бўлсалар, танловнинг фаол қатнашчиси ҳисобланган Рустам Раҳимов махсус диплом ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Анъанага биноан голиб ўқувчилар ва уларнинг устозларини Республика Халқ таълими вазири Рисбой Жўраев самимий кутлар экан, ўқувчиларнинг кейинги зафарларига омад тилаган ҳолда уларнинг

устозларини илмга ташна қалбларга малҳам бўлиш учун янада фидокорона меҳнат қилишга чақирди.

— Бинобарин, — деди ўз сўзида Р. Жўраев, — бугунги ўқувчиларимиз муваффақияти кечаги ютуқларимиздан ҳам кўлами, ҳам мавқеи жиҳатидан юксакроқ бўлмоғи лозим. Бу эса, энг аввало, ўқитувчи зиммасига масъулият юклайди.

Самимий ўтган учрашув сўнггида голиб ўқувчиларга Республика Халқ таълими вазирлиги томонидан қимматбаҳо эсталик совғалари, уларнинг устозларига вазирлик ҳайъати қарори билан «Халқ таълими аълочили» кўкрак нишони топширилди.

Бурхон РИЗО олган суратлар.

Баҳодир ЖОВЛИЕВ, «Ma'rifat» мухбири

ГАЗЕТАНИ
ВАРАҚЛАГАНДА:

**«МЕН КОЛЛЕЖНИ
ТАНЛАДИМ»**

ёхуд жўшқин ҳаёт
остонасидаги орзулари
ойдин ёшлар

2-бет

**«ЮСУФБЕК
ҲОЖИНИНГ
ҚИЗИ»**

5-бет

**МУАЛЛИМЛАРНИНГ
МИЯСИ — ҲОЯЛАРНИНГ
«УЯ»СИ**

7-бет

**БОЛАЛАРГА
БЕРИНГ
ДУНЁНИ!**

9-бет

АЛКИМЁГАР

12-бет

SO'NGGI UCH KUN MUJDA'LARI

Navoiy viloyatida Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tashkil etilgan respublikamiz o'quvchi yoshlarining "O'zbekiston - Vatanim manim" an'anaviy qo'shiqlar festivali yakunlandi. Unda Qoraqalpog'iston respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridan kelgan 500 nafardan ortiq o'quvchilar folklor, maqom, xor, vokal va yakka ashula janrlari bo'yicha o'zaro musobaqalashdi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi o'qituvchilar malakasini oshirish institutida 1 iyun — Xalqaro bolalarni himoya qilish kuniga bag'ishlab oltinchi bor "Rang-barang suratlar olami" ko'rik-tanlovi o'tkazildi va unda rassomlik qobiliyatiga ega 7-17 yosh oralig'idagi nogiron bolalar o'z ijodlari bilan ishtirok etdilar.

Mamlakatimizdagi Germaniya elchixonasida ushbu davlatning Akademik almashinuv xizmati (DAAD) grantlarini qo'lga kiritgan 60 nafar yurtdoshlarimizga mukofotlar topshirish marosimi bo'lib o'tdi. Endi ular Germaniya oliygohlarida ilmiy izlanishlar olib boradilar.

Jizzax va Samarqand shaharlari o'rtasida kuniga ikki marotaba qatnovchi 80 o'rinni 3 tadan vagonlarga ega elektr poyezdlari qatnovi yo'lga qo'yildi.

Milliy matbuot markazida Tabiatni muhofaza qilish davlat qo'mitasi, Markaziy Osiyo mintaqaviy ekologik markazi, Niderlandiyaning "Milleukontakt Ost-Yevropa" nodavlat tashkiloti hamkorligida Markaziy Osiyoda suv taqchilligini bartaraf etishda jamoat tashkilotlarining o'rni va roli mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjuman bo'lib o'tdi.

O'zbekiston xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik va madaniy-ma'rifiy aloqalar jamiyatlari kengashining ko'rgazmalar zalida "Obod mahalla yili"ga bag'ishlangan rasmlar ko'rgazmasi ochildi.

ОРОМГОҲЛАР МАВСУМГА ШАЙМИ?

Бу йил Андижон вилоятидаги 27 та болалар оромгоҳида уч даврада жами 22000 нафар бола дам олиши режалаштирилган. Ҳозир кўплаб оромгоҳларда мавсумга тайёргарлик ишлари якунланиш арафасида.

Айни кунларда «Шифокор» болалар оромгоҳларида ҳамма нарса мавсумга тахт қилиб қўйилган. Уларда яратилган шарт-шароитлар барча талабларга жавоб беради.

Бироқ Шахрихондаги «Бешариқ», Пахтаобод туманидаги «Уч кўза», Хўжаободдаги «Богбон» оромгоҳларида эса аҳвол бутунлай бошқача. Ушбу масканларда мутассаддиларнинг масъулиятсизлиги сабабли таъмирлаш-тайёргарлик ишлари жуда суст кетмоқда.

Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Избоскан тумани кўмитасига қарашли оромгоҳда деярли барча ишлар бажарилган, бироқ чўмилиш ҳавзасини таъмирлаш кечикаяпти. Оромгоҳларнинг савдо ташкилотларидан, хўжаликларнинг оромгоҳ-

лардан қарздорлиги туфайли ҳам таъмирлаш ишлари чўзилиб кетмоқда. Ҳозирги кунда оромгоҳларнинг савдо ташкилотларидан қарздорлиги Избоскан туманида 11 млн. сўмдан зиёдни, Пахтаобод туманида 12 млн. 700 минг сўмни, Шахрихонда эса 12 млн. сўмни ташкил этмоқда.

Болаларнинг дам олишларини ташкил этиш вилоят комиссиясида бўлганимизда мазкур комиссия масъул котиби Қодиржон Ризаев куйидагиларни таъкидлаб ўтди: «Аввало, ҳомийлар, оталиқ ташкилотлари фидойи бўлишлари лозим. Оромгоҳларни ма-лакали педагог кадрлар, тарбиячи ва етакчилар билан таъминлаш ишларини жадаллаштириш керак. Туманлардаги маданий-маърифий ташкилотлар, кутубхоналар ходимлари ҳам оромгоҳларга тез-тез ташриф буюришлари зарур.

Мана, ёз эшик қоқаяпти. Болажонларимиз оромгоҳлар сари отланмоқдалар. Фурсат борида бу соҳага масъул кишилар белни маҳкам боғлаб камчиликларни ҳал қилишлари лозим».

О.СИДДИКОВ

«МЕН КОЛЛЕЖНИ ТАНЛАДИМ»

ёхуд жўшқин ҳаёт остонасидаги орзулари ойдин ёшлар

Ҳаётнинг энг бегубор дамларини мактаб кучоғида ўтказиб, ўсмирлар қалбини тўлқинлантириб, жунбўшга келтирган умумий ўрта таълим мактабларидаги жарангдор сўнги кўнғироқ саси ҳали битирувчилар қалбини тарқ этиб улгурганича йўқ. Бугунги кун ушбу минглаб битирувчи ёшларимиз учун катта ҳаёт остонасидаги энг ҳаяжонли ва масъулиятли палла ҳисобланади. Таъкидлаш кераки, бугун мактабни тамомлаган 800 мингдан зиёд собиқ мактаб ўқувчилари энди замонавий, кўркем, барча моддий-техник шароитлар мўҳайё бўлган академик лицей ва касб-хунар коллежларида ўқишни давом эттириш имкониятига эгалар. Бу ёшлар орасида кимдир шифокор бўлишни орзу қилса, яна кимдир юрист бўлишни истайди, кимдир иқтисодчи, яна кимдир моҳир ҳисобчи бўлмоқчи. Шубҳасиз, улар орасида зукко курувчи, билимдон муҳандис, ёки агроном, конструктор, авиасоз бўлишни хоҳлайдиган ёшлар талайгина. Нима бўлганда ҳам, элимиз фаравонлиги, давлатимиз қудратига қудрат қўшиш иштиёқида эртанги ёруғ истиқбол учун хизмат қилиш — ҳар бир ёшнинг эзгу умиди.

Пойтахтимизнинг Ҳамза туманида 30 та умумтаълим мактаби фаолият кўрсатиб, жорий ўқув йилида уларда таҳсил олган 4277 нафари 9-синфни битириб, умумий ўрта таълим олишди. Таъкидлаш жоизки, янги ўқув йилидан бошлаб, ушбу мактабларнинг 12 тасида 10-синф гуруҳлари учун ўқувчилар қабул қилинмайдиган. 9-синф битирувчиларини туманда жойлашган ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларига жалб этиш мақсадида ўтган йиллар давомида қарийб 2 минг нафар ўқувчини қамраб олишга мўлжалланган 4 та касб-хунар коллежи ва битта бизнес мактаби барпо қилинди.

Туманда жойлашган 226-умумтаълим мактабининг ҳам 114 нафар битирувчисини ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларига йўналтириш мактаб маъмурияти олдидаги долзарб вазифага айланган.

— Бугунги кунда туманимизда авиасозлик, қурилиш, темир йўллари, компьютер технологиялари коллежлари ҳамда бизнес мактаби фаолият кўрсатмоқда, — дейди мактаб дирек-

тори Набижон Ниёзов. — Бу таълим муассасаларига битирувчиларимизни кенг жалб этиш мақсадида ўқув йили давомида ўқувчилар билан биргаликда ушбу таълим муассасаларига икки марта саёҳат уюштирдик. Ушбу сафарлар чоғида ўқувчиларимиз таълим даргоҳлари билан яқиндан танишиш баробарида, бу ерда таҳсилни тамомлагач, истиқболда қандай фаолият билан шуғулланишлари мумкинлиги ҳамда бу йўналишларда пойтахтимизда иш олиб бораётган ўнлаб корхоналар хусусида ахборотга эга бўлдилар. Шунингдек, ўқув йили давомида ўрта махсус ўқув юртларида очик эшиклар қуни ўтказилиб, унда ўқувчиларимиз ҳам қатнашиб, ўзлари учун зарур маълумотларни олдилар.

Мактабимизнинг касбга йўналтириш махсус хонасида пойтахтимиздаги академик лицей ва касб-хунар коллежларининг харитаси чизилган. Унинг ёрдамида ўқувчилар ўзлари танлаган йўналишлар бўйича мавжуд ўқув муассасалари, уларнинг манзилгоҳлари билан танишдилар. Шу билан бирга, битирувчиларимизнинг хоҳиш ва истакларини инобатга олган ҳолда пойтахтимизнинг бошқа туманларида жойлашган ўрта махсус ўқув юртлари, масалан Сирғали савдо-маиший хизмат касб-хунар коллежи, Чилонзор юридик касб-хунар коллежи, солиқ ва банк иқтисосликлари бўйича фаолият кўрсатаётган ўқув муассасаларига саёҳатлар уюштирилиб, яқиндан таништирилди.

Мана шу йўсиндаги ишларнинг ташкил этилиши бугунги кунда ўқувчиларнинг ҳеч бир иккиланишларсиз маълум соҳани танлаганликларининг асосий омили бўлмоқда. Ўқувчилар билан суҳбатлашган чоғимизда бунга яна бир қарра амин бўлдик.

Рустам Беков мактабнинг 9-б синф битирувчиси. У айни пайтда Тошкент давлат шарқшунослик институти қошидаги академик лицейга ўқишга кириб, таҳсилни давом эттириш ниятида. Келажакда эса лицейни тамомлаб, ўз мураббийлари ишончини оқлаб, шарқшунослик институти талабаси бўлиш истайди.

Мактаб битирувчиларидан яна бири Феруза Бобожонова «банк коллежини танладим», дейди

биз билан суҳбатда. У келажакда моҳир иқтисодчи бўлиш умидида. Шу боис, айни пайтда у Собир Раҳимов туманида жойлашган банк коллежига ўқишга кириш тадоригини кўрмоқда. «Бу ерда таҳсилни тамомлаб, насиб этса Тошкент молия институтида сиртдан ўқишни давом эттириб, бирон-бир корхонада мутахассис бўлиб ишламоқчиман», — дейди у.

Шу мактабда 9 йил билим олган Жўрабек Исмоилов ва Аваз Муродовлар эса бир неча йиллардан буён шифокор бўлиш орзусида яшамоқдалар. Шу боисдан улар ўқишни тамомлаб, биринчи Тошкент давлат тиббиёт институти қошидаги Ҳамза тиббиёт академик лицейига ўқишга кириш учун ҳозирлик кўрмоқдалар. Келажакда уларнинг ўзлари орзу қилган уста жарроҳ бўлиб етишишга шубҳа йўқ.

Битирувчилар орасида шифокор бўлиш истагида юрганлар ҳам талайгина экан. Шулардан яна бири Эъзоза Пирмуҳаммадова стоматолог, яъни тиш шифокори бўлмоқчи. Шу мақсадда у Боровский номидаги тиббиёт коллежида таҳсил олиш учун ҳужжатлар тайёрламоқда.

Ёшлар билан суҳбатлашар эканмиз, уларнинг ҳар бири ўз мақсад ва келажак режаларига эга эканлигини кўриб қувондик. Бу ўқувчилар орасида Даврон Норхўжаевнинг ҳарбий, Гулноза Рустамованинг таржимон, Барно Султонованинг юрист бўлиш истагини эшитиб, уларга бундай шарафли, машаққатли йўлда омадлар тиладик.

Пойтахтимизнинг Ҳамза туманида жойлашган 307-сонли мактабнинг жорий ўқув йилида 7 та 9-синфини 211 нафар ўқувчи тамомламоқда.

— Битирувчиларимизнинг 90 нафарини мактабимизда очилдиган 3 та 10-синф гуруҳларига қабул қилишни режалаштирганмиз, — дейди мактаб директори Светлана Бочкарева. — Қолган қарийб 120 нафар битирувчи шахримиздаги турли ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларига таҳсилни давом эттириш учун юборилади. Ўқув йили давомида олиб борилган психологик-педагогик таълим ишларининг натижаси ўлароқ бугунги кунда ҳар бир ўқувчимиз қайси таълим муас-

сасида қандай мутахассислик бўйича таълимни давом эттириши лозимлигини аниқ, онгли равишда белгилаб олган. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки, 9-синф битирувчиларимизнинг қарийб 20-25 фоизи туманимиздаги компьютер технологиялари ҳамда 2-сон бизнес мактабида таълимни давом эттириш истагидалар. Шунингдек, улар орасида Ҳамза авиасозлик, темир йўллари касб-хунар коллежларида ҳам ўқишни давом эттиришни хоҳловчилар сони талайгина.

Мактабнинг 9-б, 9-г синф ўқувчилари билан мулоқот қилдик. Улар орасида Саида Ризаева янги ўқув йилидан бошлаб Себзордаги хотин-қизлар коллежида ўқимоқчи эканлигини баён қилди. Болалигидан тикувчиликка меҳри уйғонган Саида бугун улғайгач, ушбу касбнинг устаси бўлиш учун ҳам маълум билимга эга бўлиши зарурлигини англаб етди ва моҳир модельер-дизайнер бўлишга қарор қилди. Айни пайтда у Чилонзор туманидаги «Ўқтамхон» тикувчилик курсида ҳам таҳсил олмоқда.

Ўқувчилардан яна бири Дилафрўз Бобоева эса акушер-гинеколог бўлиш орзусида. Шу мақсадига эришиш учун у ҳозирда Боровский номидаги тиббиёт коллежига ўқишга кириш учун ҳужжатларини тайёрламоқда. Коллежни битириб эса шифохонада ишлаш баробарида тиббиёт институтида сиртдан таҳсил олишни режалашган.

Ҳаёт Исаев мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ ўзининг билимга ташналиги, интилувчанлиги билан устозлари меҳрини қозонган. Шу боисдан, улар Ҳаётбекка бирон-бир академик лицейда ўқишни давом эттиришни маслаҳат бердилар. Ёшлигидан ҳисоб-китоб, банк ишларига қизиқиши кучли бўлган собиқ ўқувчи айни чоғда Тошкент давлат иқтисодиёт университети қошидаги академик лицейга ўқишга киришга қарор қилди. Унинг келгусидаги режалари сирасида иқтисодиёт университетининг фахрли талабаси бўлишга интилишдек мақсадлари ҳам бор.

Биз битирувчи ёшларнинг айни ҳаяжонли онларда ўйлаган барча эзгу умидлари ушалашига тилакдошимиз.

Муҳаммаджон ИСРОИЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

КЕНГАШДА ИНТЕРФАОЛ УСУЛЛАР ҚЎЛЛАНИЛДИ

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирликларининг қўшма буйруқлари асосида «Ўзбек тили» доимий анжуманининг «Ўзбек тили таълимида миллий истиқлол ғояси» мавзусидаги еттинчи йигини жорий йилнинг 1-2 май кунлари Наманган вилоятида ўтказилди. Анъанавий анжуманда мактабга-ча таълим муассасалари мутахассислари, амалиётчи ўқитувчилар, тилшунос олимлар, ДТС, дастур, дарслик муаллифлари, аспирантлар, магистрантлар иштирок этдилар.

Мазкур анжуманда Тошкент вилояти Ангрен шаҳридаги 29-мактаб директори, она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси З.Шокирхонова ҳам иштирок этган ва у ердан олган таассуротларини жамоасига сўзлаб берганди. Яқинда З.Шокирхонова ташаббуси билан ушбу мактабда анжуман тавсияларини амалиётга чуқурроқ татбиқ этиш мақсадида Тошкент вилояти ХТБ, вилоят ПХҚТМОИ, Ангрен шаҳар ХТБлари билан ҳамкорликда «Она тили ва адабиёт дарсликлариди миллий истиқлол ғоясини сингдириш усуллари

(масалалари)» мавзусида семинар-кенгаш ўтказилди. Семинар-кенгаш ишида амалиётчи ўқитувчилар, методистлар иштирок этдилар. Энг муҳими, кенгаш интерфаол усулида семинар-тренинг тарзида олиб борилди. Семинар-кенгаш қатнашчилари кузатувчи эмас, фаол иштирокчилар бўлишди. Хусусан, «Она тили дарсликлариди миллий истиқлол ғоясини сингдириш усуллари» мавзусида иш олиб борган гуруҳда муҳокамалар қизгин ўтди.

—Ўқувчи ва талабалар онгига миллий истиқлол ғояларини сингдириш ишларини

узлуксиз равишда олиб бориш, ўқув дастурлари, дарслик ва қўлланмаларда изчил ифода этириш, ўқув даргоҳларида мафкуравий тарбияни бугунги кун талаби даражасига кўтариш, педагогик кадрларнинг мафкура тўғрисидаги билимларини чуқурлаштириш давр талабидир, — дейди ушбу гуруҳ иштирокчиси Н.Ҳаётова. — Чунончи, педагогик амалиётда фойдаланилаётган «Она тили» дарсликлариди машғулотлар кўпинча матнлар

асосида бажарилади, демак, уларнинг болалар онгига миллий истиқлол ғояларини сингдирилишида аҳамияти бекиёс. Бу матнлар ўқувчи тафаккурини ривожлантиради, нутқини ўстиради. Матнлар ёрдамида грамматик қоидаларни тушуниб олиш ўқувчиларга анча осон. Чунки қизиқиш доим илмга, меҳнатга ундайди. Матнлардаги турли топширик, машқлар, рукнларда ёшлар учун жуда ибратли фикрлар берилган.

Кўринадики, дарсликларда берилган матнларнинг чуқур таҳлили ўқувчиларнинг тил материалларини қизиқиб эгаллашлари билан бир-га уларда маънавий қадриятларимиздан ғурурланиш туйғуларини шакллантиради. Шунингдек, она тили фанини бошқа фанлар: адабиёт, математика, кимё, биология, ботаника билан боғлайдиган ўринлар борки, берилган топширик ва вазифани бажариш қизиқарли бўлади. Шу билан бирга дарсликларда ота-онани, Ватанни севиш, илмни бўлишга интилиш, аждодларимиз ҳаётларининг ибратли томонларини ўрганиш ва амал қилиш,

меҳр-оқибат, меҳнатсеварликни ҳаётий зарурият деб тарғиб қиладиган материаллар кўплаб берилганки, уларни бажариш, ўрганиш, ўзлаштириш жараёнларида миллий истиқлол ғояларини сингдириб бориш мумкин. Гуруҳлардаги бахс-мунозаралар якунлангандан сўнг мактаб жамоаси семинар-кенгаш иштирокчиларини «Фафур Фулом — адиб, нотиқ ва соҳибсурур» мавзусидаги тадбир билан ҳам баҳраманд этдилар. Кечада ўқувчилар устозлари билан ҳамкорликда шоирнинг ҳаёти ва ижоди хусусида батафсил маълумот беришиб, шоир ижодидан намуналар ёд айтдилар. Айниқса, ўқувчиларнинг «Шум бола», «Ёдгор» каби қиссаларидан тайёрлаган чиқишлари иштирокчиларга маъқул бўлди. Кўп йиллардан бери фаолият кўрсатиб келаётган жамоанинг «Нихол» драм-театри ижодкорларининг шоир ижодидан тайёрлаган интермедия ва сахна кўринишлари йигилганларга манзур бўлиб, уларда катта таассурот қолдирди.

Қумрихон СУЛТОНОВА,
РТМ матбуот маркази раҳбари

Sinab ko'ring

Бўйи чўзилиб, оқ-қорани таний бошлаган болакайлар ён-атрофдагилардан: «Нега?» «Нима учун?» дея сўрай бошлайди. Бу саволларга айрим кишилар бефарқ қарайди. «Ха, боланинг серсавол бўладиган ёши бу, бидиллаб-бижиллаб, қувватини сўзга сарфлайди», дейишди. Аслида бундай эмас. Бу саволлар кичкина хилқатнинг дунёни билиш ва англашга бўлган интилиши, уринишидир.

Биз бир неча оила ва мактабга-ча тарбия муассасаларида ота-оналар ва муассаса тарбиячилари билан суҳбатлашдик. Бу суҳбат натижаларидан улар кичкинтойларнинг нутқини ўстириш, атроф-олам билан таништириш, жисмоний саломатлигини мустаҳкамлаш каби йўналишларга кўпроқ эътибор қилаётганликларини ҳис этдик.

— Боланинг математикага бўлган қизиқишларини шакллантириш учун нима қиляпсиз? — тарзиди аниқ саволимизга тарбиячилар:

«Математикага ҳамма бирдай қизиқмайди. Алоҳида қобилиятли, истеъдодлардагина унга нисбатан мойиллик бўлади. Бу қизиқиш, кўпинча, мактабга боргач, юзага чиқади», деб жавоб беришди.

Биз бундай фикрда эмасмиз. Чунки замон шиддат билан ўзгармоқда. Бири-биридан мураккаб техника турлари ҳаётимизга кириб келмоқда. Худди ана шу янгиланишлар болаларнинг мантикий фикрлаш қобилиятининг ўткир бўлишини талаб этади. Мантикий таҳлил, мантикий тафаккур илдишлари ҳамма фанда бор, аммо математикада чуқурроқ, десак янглишмаймиз.

Тўғри, ҳозир ҳар бир мактабга-ча тарбия муассасаларида дастурлар бор. Ҳатто оилаларга ёрдам тариқасида болаларни мактабга тайёрлаш учун махсус рисоалар, китоблар чоп этилмоқда. Бизнинг кичик кузатишлар ортидан келган фикрларимиз уларга қўшимча бўлиши мумкин.

Кичкинтойларни мантикий таҳлилга ўргатишнинг энг содда, аниқ усулларидан бири бу фольклор материаллидир. Масалан, халқда: «Биз, биз, биз эдик, ўттиз икки қиз эдик, битта сафга тизилдик, бирин-кетин узилдик» деган топишмоқ бор.

Топишмоқ айтилганда «Қиз»лар, уларнинг сони, бир сафга тизилишини ва бирин-кетин узилишига алоҳида урғу берилади. Ҳатто тарбиячи болакайларга тушунарли

бўлиши учун қоғоз, қалам бериб, чизиб, тасвирланг, дейиши ҳам мумкин. Ва шу тарзда «Тиш» деган тўғри жавоб чиқади. «Иккаласи доим ёнма-ён туради, аммо бир-бирини кўрмайди», «Беш ака-ука, якка-якка курашга ярамас, бирлашса, ҳаммиса енгади» каби кўз ва бармоқлар (қўл) ҳақидаги топишмоқлар учун ҳам асосий қалит «икки» ва «беш» сонларидир. Болалар ана шу сонларни англаганда, уни кўз олдига келтириб, турли нарсалар билан қиёлаганда, мантикий жиҳатдан тўғри фикр юрита оладилар. Кичкинтой-

нинг учун уларни мантикий фикрлашга ўргатишнинг турли усулларидан фойдаланилса, мақсадга мувофиқ бўлади. Масалан, «Вагонларнинг тартиб рақами бўйича поезд тўзатиш» деб сарлавҳа қўйса, бўладиган ўйин болаларни қизиқтириши мумкин. Вагон рақами ёзилган карточкаларнинг барини ўйин қатнашувчиси танлаб олади. Карточка орқасидаги мисолни ечади. Бу мисол юқоридагидай бирлик ёки ўнлик рақамлар бўлиши мумкин. Мисолни тез ечиб, ўзидан олдин қўйилган карточканинг ўнги ёки чапига қўйиш кераклигини билиши керак. «Паровоз» энг охирида тиркалади. Бу ўйин гуруҳларга

рифий маскандир. Шунинг учун бу масканда геометрик шаклларни ўргатиш, уни англаб етишга катта эътибор бериладики, бу ҳам ўз ўрнида мантикий фикрлашга тортишнинг узвий қисми ҳисобланади.

Шакллар ҳақида дастлабки тушунчаларга эга бўлгач, шундай машғулотни ўтказса бўлади. Тарбиячи тахтага дарахт расмини чизади. Шохлари, барглари аниқ чизилиши керак. Болалар икки гуруҳга бўлиб, дарахтни қисмларга ажратиш, қайси қисмининг қандай шаклда эканига таъриф беради. Қайси гуруҳ кўп ва аниқ таъриф берса, ўша голиб ҳисобланади.

Ана шу тарзда аста-секин кичик-

мирлаш учун эса қанча пул сарфланади? Мантикий фикрлаш малакаси бор бола: «Бутун» сўзига эътибор беради ва йигирма минг харжланиши мумкин, аммо бир тийин сарфланмаслиги ҳам мумкин, дея жавоб беради ва ўз фикрини исботлайди. Чунки бутун том таъмирга муҳтож бўлмайди. Агар бола саволдаги қувликни, чалғитишни пайқамаса, ўқитувчи томонидан ўша чалғитувчи сўзга урғу бериш зарур бўлади.

Унча мураккаб бўлмаган машқларни бажариб ўрганган кичкинтойларга бир-бири учун ўзларига масалалар туздирши мумкин. Қушлар ва дарахтлар ёки девор ва ўстунларга доир масала тузинлар, дея топширик бериб, бироз йўлланма берилса, нур устига нур бўлади. Масалан: «Сарвор дарахтга кесак отибди, учта қушдан икkitаси учиб кетибди, неча қолибди?» ёки «Баҳорда дарахтда учта қизил олма осилиб турибди. Гулруҳ биттасини еди, Севарага неча қолди?» — тарзиди масалалар тузилади. Ва болалар кесак отилганда ҳамма қушнинг баравар учуши ёки баҳорда дарахтда олма бўлмаслигини мантикий фикрлаш орқали топадилар. Бир қараганда, бу болаларни ясама бир восита билан фикрлатишга ўхшайди. Аммо шу усуллар ҳеч нарсани бор-борича қабул қилмасликка ўргатади.

Ҳамма нарсани бор-борича тўғри, деб қабул қилиш, уни амалиётга татбиқ қилиш ҳар доим ривожланиш имконларини торайтиради. Ҳар бир нарсани қисмларга ажратиш, тубига етишга уриниш, ўзгартиришга, мукаммаллаштиришга ҳаракат қилиш ҳаётни яхшилайдиган, тараққиётга туртки беради. Турли замонавий техникаларни бошқариш, айниқса, компьютерлар дастурларини ўзлаштириш, уларнинг янгиларини кашф этиш, энг аввало, мантиқ кучига асосланади. Шундай экан, математик билимлар асосида мантикий фикрлашга босқичма-босқич ўргатиш мақсадида миллий маънавий бойликларга суянган ҳолда тадқиқотлар қилиш бугунги куннинг асосий вазифаларидан биридир.

Гулноза КАБИРОВА,
ТДПУ магистранти

Суратда: Андижон вилояти Олтинкўл туманидаги 2-мактабга-ча таълим муассасаси тажрибали тарбиячиси Зулфизар Қўшоқова бола-жонларни тасвирий санъат ва ихтиёрий мавзуда фикр юритишга ўргатмоқда.

Б. РИЗОКУЛОВ
олган сурат.

ТАСАВВУР. ЎЙИН ВА ҲАРАКАТ

ёхуд ўғил-қизларни мантикий
фикрлашга ўргатишнинг
ноанъанавий усуллари хусусида

бўлиб ўйнаиб, «Ким тезроқ ва бехато?» деган савол қўйилса, яна ҳам завқироқ чиқади.

Мактабга-ча таълим муассасаларида тарбияланаётган болалар учун бугун боғчалар ёки боғча-мактаблар ишлаётган оналарнинг фарзандларини ушлаб ўтирадиган бир маскан бўлиб қолмаслиги керак. Балки, мамлакатимизда қабул қилиниб, амалиётга шиддат билан татбиқ этилаётган «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг қўйи босқичини амалга оширувчи маъ-

ўтган бўлса, бир тенгдоши икки килограмм асални мутлоқо ея олмаслигини айтади. Шунда тарбиячи: «Тўғри, аммо ейиши ҳам мумкин», дея яна фикрлашга ундайди, масалан, ука бир кунда 100 граммдан асал еб борса, 2 килограмм асал қанча вақтда тугайди. Шу тарзда бола масаланинг моҳиятига чуқурроқ кириб боради ва натижада жавоб топади. Ёки бошқа бир масалага тарбияланувчилар диққатини тортиш мумкин. Бирор бинонинг ярмини таъмирлаш учун ўн минг сўм пул харжланди. Бутун иншоотни таъ-

Yangicha ish usuli

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги, Республика таълим маркази, таълим йўналиши бўйича мамлакатимизда фаолият кўрсатиб келаётган хорижий нодавлат ташкилотлар билан ҳамкорликда республикамизнинг вилоятларидаги умумий ўрта таълим мактаблари ўқитувчилари, вилоятлар Таълим (Методика) марказлари методистлари, вилоят педагогик ходимлар

БИРНИКИ — МИНГГА, МИНГНИКИ — ТУМАНГА

малакасини ошириш институти методист-ўқитувчилари ва туман ХТБ методика кабинети методистлари учун турли-туман ривожлантирувчи, самарали методларни таълим амалиётига татбиқ этиш юзасидан қатор амалий ўқув тренингларини ташкил этиб келмоқдалар. Хусусан, Бухоро вилояти педагогик ходимларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтида нодавлат ташкилотлар тренерлари ва мутахассислари билан ҳамкорликда Ўзбекистон — Очиқ жамияти институти Кўмак жамғармаси СОРОСнинг "Танқидий фикрлаш-ни ривожлантиришда ёзиш ва ўқиш" лойиҳаси асосида Бухоро давлат университети ўқитувчилари, ВПХҚТМОИ ўқитувчи-методистлари ва вилоятдаги илгор ўқитувчилар учун уч босқичда (2003 йил. 1-босқич — 27 февралдан 2 мартгача, 2-босқич — 27 мартдан то

30 мартгача, 3-босқич 30 апрелдан 4 майгача) амалий-тренинглар ўтказилди. Ушбу тренингларни ўтказишдан асосий мақсад, бу — таълим мазмунини янгилаш, унинг самарадорлигини ошириш учун халқ таълими тизимида методик хизмат кўрсатишнинг узлуксизлигини таъминлашдан иборатдир.

Бухоро вилоятида ўтказилган амалий тренингларда қатнашчиларнинг фаоллигини ошириш, қизиқишларини уйғотиш мақсадида қатор ривожлантирувчи уйинлар ўтказилиб, асосан хорижий мамлакатлар таълим

тизимига муваффақиятли татбиқ этилаётган интерфаол методлар тўғрисида амалий тушунча, методик йўриқлар, дарсларни "педагогик технология" асосида ташкил этиш юзасидан тавсиялар берилди. Чунончи, "Танқидий фикрлаш", "Асосий педагогик усуллар", "Иш қоидалари", "Якка тартибда ишлаш", "Кичик гуруҳларда ишлаш", "Ролли уйинлар", "Ақлий ҳужум", "Ўзаро бир-бирини ўқитиш", "Ўзаро савол-жавоб", "Бурчаклар усули", "Ротация методи асосида қарашлар", "Галерея бўйлаб саёҳат", "Кластер", "Тоифали шарҳ", "Синквейн", "Кубик намойиши", "Мантикий чалкаш занжирлар", "Семантик хусусиятлар таҳлили", "Концептуал харита", "Т-чизмаси", "Венн диаграммаси", "Ёзма ва оғзаки давра суҳбати", "Сўнгги сўзни менга қолдириш", "Олдиндан фараз, тахмин қилиш", "Икки қисмли кун-

далиқ", "Зигзаг", "Ўзайтирилган матъруза", "Бошқариладиган тасаввур", "Исботланган ёки далиланган эссе", "Тақриз ёзиш", "Савол бериш санъати" каби интерфаол методлар асосида намунали дарслар ўтказилди.

Интерфаол методлар асосида — ўқитувчи ва ўқувчилар орасида ўзаро ҳамкорлик асосида дарс самарадорлигини ошириш, мустақил фикрлаш кўникмасини шакллантириш, фикр-мулоҳаза, баҳс орқали янги мавзунини ўзлаштириш, қўйилган мақсадга мустақил, ўзи фаол иштирок этган ҳолда якка тартибда, жуфтликда, кичик гуруҳларда ақлий ҳужум методи кўмагида жавоб топишга ҳаракат қилиш, фикрлаш, баҳолаш, ёзиш, сўзга чиқиш, далил ва асослар билан ёритиб бериш, мустақил фикр, муносабатини тақдим этиш каби ижобий хислатларни ўқувчиларда шакллантиради. Бу эса ўқувчиларнинг хотирасида узоқ сақланади. Янги ахборотни ўзлаштиришда танқидий, таҳлилий ёндош олади. Ўқитувчи фақат фасилитатор (йўналтирувчи, ташкил қилувчи, кузатувчи) вазифасини бажаради.

Асосийси, амалий-тренинг қатнашчиларига ҳар бир ўтказилган намунали дарс матни, методикаси юзасидан тарқатма материаллар тўлиқ тақдим этилди. Қатнашчилар орасидан 20 нафарига "Танқидий фикрлаш-ни ривожлантиришда ёзиш ва ўқиш" амалий тренинг қатнашчиси ҳуқуқини берувчи "СЕРТИФИКАТ" берилди.

Сертификатга эга бўлган қатнашчилар, ўтказилган тренингдан олган билим, кўникма ва малакалар асосида, ўзлари ишлайдиган таълим муассасаларида интерфаол методлар асосида дарсларини ташкил этишни ҳамда бу борада ҳамкасбларига билиб олганларини етказишни режалаштириб олдилар.

Нозимжон ШАРИПОВ,
РТМ Услубий таҳлилий ахборот бўлими
бош методисти

Инсонда руҳий қувват олиш хусусияти мавжуд. Айниқса болалик даврида олган руҳий қувват умри бўйи у билан йўлдош бўлади. Боланинг ўсиши, улғайиши ўта жиддий диалектик жараёндир.

Ота-она, тарбиячи, ўқитувчилар болаларда содир бўладиган ана шу жараёнларнинг мақсадга мувофиқ равишда ўтиши учун имконият яратишлари, бола руҳиятига яқинлашишлари, уларни севиш санъатини егаллашлари лозим. Токи бола ота-онасини, тарбиячи ўқитувчисини яхши кўриб, ундан руҳий озуқа олиш имкониятига эга бўлсин.

Таълим-тарбия тамойилларида болаларнинг психик саломатлигини сақлаш, уни барқарорлаштириш, руҳий мувозанатни таъминлашга эътибор бериш, бола фаолиятида мазмуний бўшлиқ бўлмаслиги таъкидланган.

Бола билан мулоқот қилувчи ҳар бир одам ўз касби-кори, эътиқоди, масъулиятни ҳис ва идрок этса, бағрикенгликни одат қилса, иродали бўлиб иш юритса боланинг руҳий олами тиниқлашади, у ҳаётга ишонч билан боқади.

Бола ҳали бола-да. Унинг фаолиятида ҳамма нарса биз истаганча силлиқ бўлавермайди. Шўхлик, бебошлик, инжиклик каби ҳолатлар рўй беради. Бундай пайтларда руҳий қувватни беҳудага сарфлаб болани тергайвериш ярамайди. Иродали бўлиш, босиқлик билан ҳар қандай вазиятдан чиқиш, салбий ҳаракатларни сезганда инсон-парварлик тарбиясини қўллаш лозим. Бу ўринда ўқитувчи, педагогларда касб маҳорати бўлиши зарурдир. Шундай қилинганда болалардаги руҳий ҳолат ўз-ўзидан изга тушади.

Жадаллаб бораётган техника асримизда, кундалик турмуш тарзимизда инсон, айниқса бола кўп маълумотлар олишга мажбур.

Оилада, унинг ўқув фаолиятида турли воқеа-ҳодисалар юз бериши табиий. Бола шундай пайтда довдираб қолмай, уларни енгиб ўтишга қодир бўлиши учун унинг руҳиятини ёш-ликдан эзгуликка йўналтириш,

ҳамиша ҳозиржавоб, дадил ва хайрихоҳ бўлишига эътибор бериш лозим.

Ҳар қандай ташқи фаолиятнинг асосида бола руҳияти мавжуд ва шунинг учун ҳам психология фани инсон "табиати", унинг психик ривожланиш қадриятларини ўрганиб, бизга йўлланма беради. Ота-оналар, педагоглар ана шу қонуниятлардан бохабар бўлишлари, бола қалбини тушунган ҳолда унга муносабат қилишлари керак.

4-6 ёшдан болаларда тез суратлар билан асаб тизими шакллана бошлади. Улар 15-20 дақиқа ичида ўргатилаётган нарсаларни диққат билан тинглай оладилар. Уларда ихтиёрий диққат секин-аста барқарорлашади.

Болани ўқув фаолиятига тай-

болалар эҳтиёжини қондириб бориши зарур. Руҳият доимо кайфият билан узвий боғлиқдир. Болада таъсирланиш фаолияти кучли бўлади. Таассурот ҳиссиётсиз бўлмайди. Қанақа ҳиссиёт бўлса, шунақа амалиёт бўлади. Ибн Сино, Албинус, Паре, Гулфеланд, Павлов ва бошқа олимларнинг илмий ҳулосаларида хурсандчилик кишини ҳаётга руҳлантиради, бадани тетик ва соғлом қилади, дейилган.

Боланинг ақлий фаолиятини ўстириш билан бирга, хотирасини ҳам ривожлантириш зарур. Бу ишда ёд олиш машқларини доимий равишда олиб бориш қўл келади. Болаликда ёд олинган ҳар бир матн, шеър, қўшиқ бир умр эсда қолади. Иложи борича, фарзандларимизнинг ёд олишларига кўмаклашиши-

БОЛАНИ РУҲИЙ ТАЙЁРЛАШ

бу уни мактабни
севишга ўргатади

2-мақола

миз, шеър айтганда оҳангдорликка аҳамият қилиш, эртак айтганда маъноли, таъсирли қилиб, имо-ишоралар билан болага кўрсатилса, унинг руҳининг кўтаринки бўлишига эришиш мумкин.

Нима учун бола мактабга келгач, фанларни ўзлаштира олмай қийналади? Чунки унда ҳали бундай оғир меҳнатни енгиш малакаси йўқ, мактабга тайёрланмаган. Ота-она бу ҳолатни кўриб, ташвиш тортади. Бу пайтда вақт бой берилган бўлади. Чунки, бола билан мутлақо шуғулланилмаган.

Кўп ҳолларда ота-оналар боланинг бутун фаолиятини ўқитувчи, тарбиячилар зиммасига юклаб қўядилар. Ўқитувчининг 30-40 нафар бола билан ишлаши, фанларни ўзлаштиришларига эришиши қийин. Болаларни маънавий томондан тўла-

қонли шакллантиришни таъминлашда ўқитувчи ота-оналарнинг кўмагига муҳтождир. Ота-оналар ўз фарзандларининг ҳар томонлама ривожланишига эътибор бериб, оилада истиқболли режа тузишлари, болаларга 4 ёшда, 5 ёшда, 6-7 ёшда нима-ларни ўргатиш хусусида жиддий ўйлашлари лозим. Бунинг учун ҳар бир ота-она фарзанди мактабга бормасданок мактаб ўқув дастурлари, дарслик ва методик қўлланмалар билан танишишлари, ўқитувчилар билан мулоқотда бўлишлари, бола билан мунтазам шуғулланишлари лозим.

Таълим мазмунининг йил сайин ўзгариб, такомиллашиб бораётгани мактабгача таълим муассасалари ва ота-оналар ол-

бўлган даврда боладаги қизиқиш, хоҳиш ва иродавий йўналишларни изга солиб, мактаб ҳаётига тайёрлашдан иборат.

Юқоридаги масалаларга эътибор қилган ота-оналарнинг фарзандлари мактабда ўқув дастурларида берилганларни қийинчиликсиз ўзлаштириб, синфда фаол фаолият кўрсатишга муваффақ бўлади, деб айтиш мумкин. Аксинча, мактабга тайёрланмаган бола эса ўқув фаолиятида қатор қийинчиликларга учрайди. Боланинг руҳиятида яхши ўқиш, ўрганиш, билганларини эркин сўзлаб бериш, теварак-атрофга муносабати, дўстлик, ўртоқлик, ўзи яшаб турган жойни азиз ватан деб билиш, у билан фахрланиш каби фазилатларни юзага келишда ҳамкорлик педагогикаси муҳимдир. Болага мактаб, ўқитувчиси, бўлғуси янги ўртоқлари ҳақида аввалдан ёқимли гапларни айтиш, мактабга боргач «сен анча катта бола (қиз) бўлиб қолдинг. Кўп нарсаларни ўрганиб, мактабдан келганингда уларни бизга, ука-сингилларингга айтиб берасан», — деб унда мактабга тезроқ боришга интилиш туйғусини уйғотиш зарур. У мактабга боргач, менинг мактабим, менинг синфим, менинг ўқитувчим ва ўртоқларим, деб фахрлансин. Бу туйғулар уни бир умр тарк этмайди, мактабдаги қайноқ ҳаёт унга ҳамма яхшиликларни эслатувчи дамлар бўлиб қолади.

Инсоннинг болалик йиллари тез ўтиб кетадиган давр, аммо уларнинг хотирасида узоқ сақланади. Болалар қалбини забт этган воқеалар, ҳодисалар бир умр унинг онгида эсланаверади. Айниқса, унга таълим берган биринчи устози, боланинг ҳолатини тушуниб, уни эзгуликларга бошлаган одамлар, қўни-қўшни, қариндош-уруғлар унга энг яқин киши сифатида эъзоз, ҳурматга сазовор бўладилар.

Қ.АБДУЛЛАЕВА,
педагогика фанлари
доктори, профессор

Ойбарчин Бакирова Андижонда туғилган. Ўзбекистон халқ артисти. Халқимизнинг севимли санъаткорлари Аббос Бакиров ва Қамара Бурнашоваларнинг кенжа қизи.

«Алиф Лайло», «Армон», «Аёл зоти» каби фильмларида бир-бирига ўхшамаган аёллар тимсолини маҳорат билан яратган. «Ошин», «Қалбим чечаги» каби сериалларда, кўплаб бадий фильмларда асосий қаҳрамонларга овоз берган. Айни кунларда ҳам «Камилла», «Қиш сонатаси» каби сериалларнинг бир неча образлари бу актриса овозида ҳаётимизга кириб келаяпти.

— Ойбарчин опа, дунёга ҳайрат кўзи билан қарайдиган инсонлар умри давомида кўп бор мўъжизаларга дуч келади. Аммо биринчи дарсга чорлаган кўнғироқнинг овози, биринчи ўқитувчимиз, унинг овози, бўр тутган кўллари, илк бор ўқиган синфхонамиз, ўтирган партамиз — умр бўйи биз учун энг катта мўъжизалигича қолаверса керак?

— Албатта. Қандайдир муносабат билан болалигимни эсласам, аввало мактабим кўз олдимга келади. Мен эллигинчи йиллар охири, олтишинчи йиллар бошларида Андижон марказидаги 30-ўрта мактабда ўқиганман. Биринчи муаллим Валентина Ильинична исмли ўрта ёшлардаги талабчан аёл эди. Яхши ўзлаштираётган бўлсам ҳам, баъзан эрталаб: «Дарсга бормаيمان», деб жанжал қилиб қолардим. Чунки мен чапақай эдим. Чап кўлимда ёзиш менга кулай эди. Аммо ўша пайтда чапақайлик — бола учун нуқсон ҳисобланар экан-да, Валентина Ильинична «Чап кўлингга ёзсанг, кўлингни сочиқ билан боғлаб қўяман», дердилар. Узун попукли оқ сочиқ досканинг бир чеккасида осилиб турарди. Доим шу сочиқни кўзимнинг бир чеккасида кузатиб ўтирардим. Эркин ҳаракат қилишим, шўхликларимга шу сочиқ ҳалақит бериб турарди.

Муаллимамиз бирор марта ҳам кўлимни боғламаганлар, аммо «боғлайман», деган таҳдиднинг ўзи менга алам қиларди.

— Менимча, аслида эркингизга даҳл қилишгани сизга алам қилган бўлса керак?

— Балки, аммо ўша кўникмалар кейинчалик фойдамга ишлади, шекилли. Икки кўлда ҳам барабар ёзадиган ва ишлайдиган бўлдим.

— Раҳматли дадангиз барча образларни, айниқса, «Ўтган кунлар» кинофильмидаги Юсуфбек хожи ролини жуда зўр ўйнаганлар. Уларнинг ҳаракатлари, овозлари шу қадар табиий, ишонarliки, чинакам Юсуфбек хожи деб ўйлайди киши. Оилада ҳам шу адолатли, бағри кенг, доно қаҳрамонга ўхшашлиги бўлса керак?

— Театр, кино, умуман, санъат ота-онамнинг асосий ҳаёт-

лари эди. Уларнинг айни куч-қувватга тўлган пайтлари урушдан сўнгги йилларга тўғри келган. Одамлар яқинларидан айрилган, кўнгли бир таскинга муҳтож.

Кўнгли синиқ кишилар санъатдан — спектакллардан, улардаги муҳаббат қиссаларидан, бетакрор халқ кўшиқларидан куч, яшашга иштиёқ, қудрат олишган. Шунинг учун кетма-кет спектакллар қўйилган. Олисиқин қишлоқларга — гастроллар-

Mehmonxona

ри билан бирга ўқиганмиз. «Силлиқ кечади», деганингизда биринчи курсдаги бир воқеа эсимга тушди. Таниқли режиссёр Али Ҳамроев мени «Дилором» фильм операсига эпизод роль учун таклиф қилдилар. Кино Исфарада тасвирга олинаётган экан, икки кунга деб олиб кетишди. Бир ҳафта қолиб кетдим.

«ЮСУФБЕК ХОЖИНИНГ ҚИЗИ»

га тез-тез чиқилган. Халқ сайллари, кино съёмкалари, хуллас, ота-онам жуда банд инсонлар бўлишган. Уларнинг ўз ишларига меҳри, масъулияти, касб орқасидан топаётган обрўлари биз — фарзандларга ибрат бўлган. Мен улар ишлайдиган театрға ҳар куни дарсдан сўнг борардим, баъзан синфдошларимни дарсдан ҳам олиб чиқиб кетардим. Репетицияларни кузатишни яхши кўрардим. Демокчиманки, ота-онам махсус ўтириб одоб-ахлоқ ҳақида тушунтириш қилмаган бўлишлари мумкин. Ҳали айтганимдай, уларнинг ҳаёти бизга мақсад, интилиш учун куч берарди.

Дадам оилада ҳам юмшоқ табиатли киши эдилар. Айниқса, кичкинтой бўлганлигим боис эркалим бор эди. Онам қаттиққўл эдилар. Дарсни опа-сингилларим билан тайёрлардим. Улар кузатишиб, текшириб туришарди.

— Ота-она касбини танлаган одамларнинг кўпинча, талабалиги силлиқ ўтади. Сабаби ўқиган пайтида оиласининг қадрдонлари бўлади. Юз-хотир деганларидай...

— Ҳар кимнинг талабалиги ҳар хил ўтса керак. Институтда тақдир мени Христофор Кожеников, Назира Алиева каби фикр доираси кенг, жонқуяр устозлар билан сийлади. Кучли курс эдик. Ёдгор Саъдиев, Жамшид Зокиров, Гавҳар Зокирова, Саидкомил Умаров каби бугунги санъатимизнинг забардаст актёрла-

иш чўзилиб кетди. Айни ўша кунлари ёзги сессия кунлари эди, имтиҳон топшираётган эдик. Биз икки, уч курсдошлар бирга этюд тайёрлаб, комиссия кўригидан ўтишимиз зарур эди. Мен келгунча Ёдгор Саъдиев, Гулираъно Ҳакимова каби ҳам курсларим этюд топшира олмай хуноб бўлишган. Келишим билан бўлди жанжал. Ёшлиқ — қизиқ-қонлик. Муҳокама қилишди. Жавобимни беришмоқчи бўлишди. Шунда Христофор Кожеников орага тушганлар...

— Улар саҳнада қолишди, сиз кўпроқ дубляжни ихтиёр қилдингиз...

— Болалигимдан театр ичидан — репетициялару спектаклларда улғайганим учунми саҳна мен учун бир қадар яшаган ҳаётдай эди. Таниш, қадрдон эди кўп жиҳатлари. Дубляж эса очилмаган кўрикдай туюлди ўзимга. Сирли нарса одамни доимо ўзига тортиб туради. Шунинг учун дубляжга қизиқиб қолдим шекилли. Биринчи бор қаҳрамонларга овоз берганимда бугунги таниқли режиссёр Йўлдош Абдукаримов режиссёр ассистенти эди. Мактабда русча ўқиганман, бунинг устига Андижон шевасида сўзларни юмшоқ талаффуз қиламан. Йўлдош ака талаффузимни йўлга солгунча роса тер тўкканлар. Ҳамза Умаров, Обид Юнусов каби беназир актёрлар билан бирга таржима фильмларга овоз берганман. Улар билан ишлаш мен учун ишдан кўпроқ ўқиш эди. Дарс олар

эдим, талаба эдим гўё улар олдида. Мукамбар опа Раҳимова, Дилбар Исмоилова — қанчалар маҳоратли, уста санъаткорлар ҳаммаси. Мен ўша муҳитда ўсганман. Ҳар бир муваффақиятим учун ўша муҳитдан миннатдорман.

— Дарвоқе, муҳит... Бугун гимназия, академик лицей, касб-ҳунар коллежи, ҳатто, оддий мактабда ўқиётган болаларимиз ниҳоятда банд, дарсдан сўнг бири фермер хўжалигига, бири бозордаги ота-онаси ёнига, яна бошқаси спорт, мусиқа тўғараклари, тил ўрганиш, компьютер курсларига чопишади. Ота-оналарининг ҳам иши жуда кўп. Бу хилдаги бандлик мустақил фикрли, мустақил характерли ёшлар тарбиясига ёрдам берарми-кан, ё?

тўғри йўл танлайди, деб бўлмайди.

— Шу ўринда яна бир савол бергим келди. Мактабдаги муҳаббатга қандай қарайсиз? Илк сирли нигоҳлар, илк хатлар... Бу ҳолат «Қиш сонатаси» сериалидаги каби кейинги ҳаётга ҳам ўтиши мумкин-ку?

— Мен ҳам мактабдалигимда синфдошимдан хат олганман. Кўришсак, кулиб эслашамиз. Умуман, муҳаббат туйғусидан кўркмаслик керак. Бу туйғу қайси қалбга экилса ёмон ҳосил бермайди. Мен ўқувчиларнинг севги мактубларини топиб олиб, мажлисда муҳокама қилишларига мутлақо қаршиман. Бу туйғу ҳамиша ҳурмат қилиниши керак. Фақат покиза қолиши, ахлоқ доираларидан чиқмаслиги учун, муҳаббат ҳаё, вафо, садоқат билан гўзал эканлигини ёшларга ўта эҳтиёткорлик билан билдириш зарур. Бу билдиришнинг қай йўсинда бўлиши устознинг маҳорати, юрагига боғлиқ. Ҳар ҳолда, уларнинг кўнглини муҳаббатдан совутмаслик керак.

— Янги таржима сериалларга жуда кўп ёшлар овоз беришаяпти. Баъзиларининг овози мутлақо тушмайди. Худди кулгинга қаттиқ бир ёғоч билан ураётганга ўхшайди. Тажрибали актриса сифатида муносабатингизни билгим келади?

— Шундай фикрлар бўлиб турибди. Аммо ёшларни синамай, уларнинг мос келган, келмаганлигини қандай биламиз? Ҳамма гуруҳдан зўр-зўр овоз эгалари чиқавермайди. Бир-иккитаси дубляжда қолади, холос. Вақт элакдан ўтказади борини. Бунгача томошабин ҳам сабр қилиши керак, хулосага шошилиш керак эмас.

— Қандай дам оласиз?

— Вақтим жуда кам. Газета, журналларни ҳам йўл-йўлакай варақлайман. Агар озгина вақт топсам классик асарларни ўқийман. Аёл, она ҳамиша суврати ва сийратини тарбиялаши керак, деб ўйлайман. Ўзини ташлаб қўйган аёлни ҳатто, ўз оиласидагилар ҳам ҳурматга лойиқ кўришмайди.

— Сўнгги савол: Овозингиз — бойлигингиз. Қандай эҳтиётлайсиз?

— Алоҳида парваришим йўқ. Шамоллашдан кўрқаман, холос. Чунки сериалларни тўхтатиб, даволаниб бўлмайди. Иситма билан бўлса-да, микрофон олдида ўтириш керак...

— «Маърифат» соҳиблари бўлмиш зиёлиларга тилагингиз?

— Одамнинг қўли, кўзи, оёқлари жисмига қанча керак бўлса, руҳиятига маърифат шунча керак. Дунёни маърифатсизлик мувозанатдан чиқаради, маърифат эса мувозанатни ушлайди. Ҳар биримиз шу мувозанат учун бир нуқта, нурли нуқта бўлсак...

— Раҳмат, ҳамиша эл назарида бўлинг!

Қутлибека РАХИМБОВА
суҳбатлашди.

КИМ БЎЛМОҚЧИСАН, АЗИЗ ЗАМОНДОШ?!

касб ва касбга муҳаббат ҳақида ўйлар

Хар бир соҳа ўзининг иқтидорли, салоҳиятли, билимли, айти пайтда шу жабҳага иштиёқи, меҳри баланд соҳиби билан гуллаб-яшнайд. Танланган касбини чин дилдан севган кишигина машаққатларни енгмоққа, сир-синаотларни кунт билан ўрганимоққа ўзида куч, қаноат топа олади. Шундай экан, касбни тўғри танлай олмоқ тушунчаси Жамият ва Шахс ҳаётида муҳим босқичдир. Бу борадаги янглиш ташланган қадамлар эса Вақт, Меҳнат ва Маблагларнинг беҳудага сарф этилишига сабаб бўлади...

МАВЗУДАН ЧЕКИНИШ ЁКИ ОТАХОННИНГ СУХБАТИ

...Ёши етмишларни қоралаб қолган ҳамроҳимнинг ҳикояси анчагача ҳаёлимдан кетмай юрди. Отахоннинг надомат билан сўзлаб беришича, кенжа ўғли мактабни тугатгач, «ҳарбий бўламан» деб туриб олибди. Кексаяиб қолган чолу кампирлар эса «яқинимизда бўлсин» деб шаҳардаги олийгоҳлардан бирига ўғилларини бошлаб боришибди. Йигит амаллаб имтиҳонларга кириб чиққан бўлибдию, зўрға шартнома асосида ўқишга етгулик балл йиғибди. Отаона шунга ҳам суюниб, ҳисобини қилишибди. —«Ўғлим талаба бўлсам кўнгли ёришиб, ўз-ўзидан сира қоникмади, — дейди отахон. —Бир йил ўтди, икки йил ўтди... Дилим ғаш. Охири домлаларига учрадим. — Ўғлингиз ақлли, идрокли йигит. Лекин институтимизга адашиб кириб қолганлардан, — дейишди улар. Уларнинг айтишича, дипломлик бўлгани билан бу соҳани ёлчители қийин экан. Шундан сўнг ўтган йили ҳужжатларини қайтариб олиб, ҳарбийликка жўнатдик. Ҳозир ўғлим астойдил ўқияпти... Эссиз ўтган икки йиллик умри дейман баъзан...»

...Отахонку ҳар қалай вақтида фар-

зандининг қалбига қулоқ солибди. Лекин номига дипломлик бўлиб, эгаллаган касбининг этагининг тутолмай аросатда юрганлар камми?!

МАКТАБДАГИ МУҲИМ ТАДБИР

Навоий тумани Нарпай ширкат хўжалиги ҳудудидаги Фитрат номидаги мактабда Навоий вилояти халқ

Mustaqil hayot ostonasida

таълими бошқармаси, вилоят ўрта махсус касб-хунар таълими бошқармаси, туман халқ таълими бўлими ва мактаб психологи Дилноза Тулакова-ларнинг ташаббуси ва ташкилотчилиги билан ўтказилган «Ким бўлмоқчисан, азият замондош» мавзусидаги давра суҳбати мустақил ҳаёт оstonасида турганларга йўлланма бўлди, десак арзийди.

Тадбирга Навоий академик лицейи, Навоий қурилиш, Кармана қишлоқ хўжалиги, Навоий маданият ва санъат касб-хунар коллежлари, Навоий педагогика билим юрти директорлари, маҳалла фаоллари, хўжалик раҳбарлари, ота-оналар, битирувчи ёшлар ва ўқитувчилар жамоаси таклиф этилди. Анжуман муносабати билан мактабда академик лицей ва касб-хунар коллежлари ҳаётини акс этти-

рувчи кўргазмалар, альбомлар, деворий газеталар тайёрланди. Ўқув юртлари томонидан «Ўқишга марҳамат» номли таништирув варақалари тарқатилди. Таклиф этилган меҳмонлар битирувчи йигит-қизлар ва уларнинг ота-оналарини қизиқтирган саволларга атрофлича жавоб бериб, ўз билим даргоҳларида яратилган шарт-шароитлар, имкониятлар, талабалар ҳаёти ва келгусидаги режалар ҳақида сўзлаб бердилар.

ПСИХОЛОГ — ЎҚУВЧИНИНГ ЯҚИН ДЎСТИ

Мазкур мактабда олти юзга яқин ўқувчи таҳсил олаётган бўлса, бу йил уларнинг 24 нафари XI ва 53 нафари IX синфларни тугатишмоқда. Психолог Дилноза Тулакова эса уларнинг ҳар бирининг қизиқиш ва лаёқатларини ўрганиб боради. У ўқувчилар билан ишлашнинг тренинг-суҳбат, тренинг маслаҳат, касб-хунар соҳиблари билан бевосита мулоқот усуллари билан самарали фойдаланмоқда.

—Ўқувчиларнинг тўғри касб танлашига синф раҳбари, маҳалладагилар, ўқитувчилар, болалар етакчиси, кутубхона, ҳудудий меҳнат бозори, тенгдошлари, оммавий ахборот воситалари ва бошқалар таъсир этиши мумкин, — дейди Д.Тулакова. Ана шуларни ўрганиш жараёнида «Касбий маслаҳат ва психологик-педагогик ташхис харитаси» тўлдириб борилади ва шу асосда ўқувчига ўқишни давом эттириши учун тавсиянома берилади...

Ойбуви ОЧИЛОВА,
«Ma'rifat» мухбири

“СИНФДОШ”НИНГ ТУҒИЛГАН КҮНИ

Барчамиз учун сеvimли “Синфдош” журнали 5 ёшга тўлди. Шу муносабат билан “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати биносининг мажлис залда Халқ таълими вазирлиги, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати, “Камалак” болалар ташкилоти, “Янги аср авлоди” нашриёт матбаа маркази ҳамкорликда уюштирилган байрам - шоу дастури бўлиб ўтди.

Унда таниқли ёзувчилар, журналистлар, юртимизнинг турли гушаларидан ташриф буюрган “Синфдош” журналининг доимий мухлислари иштирок этишди ва журналнинг жонқуярлари билан юзма-юз учрашди.

“Синфдош” журнали саҳифаларининг ранг-баранг чиқишида ёрдам бериб келган ижодкор ёшларни рағбатлантириш мақсадида журнал жамоаси 6 та номинация бўйича эълон қилган танлов якуни ҳам шу кунни ниҳоясига етиб ўз голибларини топди. Голиблар қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

Хулкар МАМИТОВА,
ЎзМУ журналистикаси
факультети талабаси

ТАНИШЎВ ТАҲРИРИЯТДА ДАВОМ ЭТАДИ

Таниқли журналист “Туркистон” газетаси бош муҳаррири Салим Ашур билан ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети I курс талабалари иштирокида ижодий учрашув бўлиб ўтди.

Унда гезата бош муҳаррири I курс талабаларига газета таҳририяти ижодий жамоаси, унинг вазифалари, келажақдаги режалари ва журналистикамиздаги бугунги муаммолар ҳақида батафсил маълумот берди.

Шу билан бирга талабаларни қизиқтирган бошқа саволларга ҳам жавоб қайтарди. Учрашув давомида талабалар “Туркистон” билан сиртдан танишишди. Бош муҳаррир талабаларни “Туркистон”га таклиф этди. Демак, талабалар газета таҳририяти фаолияти билан янада яқинроқ танишдилар.

Гулноза КУВОНДИКОВА

Келажаги буюк Ўзбекистоннинг муносиб фуқароларини вояга етказишда мактабгача таълим, мактаб, ўрта махсус касб-хунар, олий ўқув даргоҳларининг хизматлари катта. Истиқлол йилларида бу соҳага эътибор тўдан яхшилангани бежиз эмас. Бу ғамхўрликларга жойларда қандай жавоб берилмоқда? Умуман кейинги пайтларда ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида кечаётган ўзгаришлар Норин туманидаги қишлоқ хўжалик касб-хунар коллежида нечоғли эканлиги хусусида мазкур коллеж директори, иқтисод фанлари номзоди, доцент Аҳмаджон Ҳақимовга мурожаат қилганимизда қуйидагиларни гапириб берди.

— Анча муддат Андижон қишлоқ хўжалик институтида ишлаб, қишлоқда янги ташкил қилинган коллежга ўтганимда дастлаб қийналдим, лекин ўша олий ўқув юртидаги талаба, интизом, тартибни қатъий йўлга қўйиш лозим деб билдим. Ўқитувчимиз, тарбиячимиз, талабамиз, умуман жамоанинг барча табақаларида бугунги кун нафасини сезиш, масъулиятини ҳис қилишни истадик. Ана шу меъёрларга жавоб бера олмайдиганлар билан мурасасиз бўлдик. Бунга ҳамкасбларим ҳам тўғри муносабатда бўлдилар ва бир ёқадан бош чиқариб ишлай бошладик. Муҳими жамоа билан яқдил бўла олдик. Кадрлар тайёрлаш миллий дастуридаги вазифалар ҳам бизни ана шундай ишлашга чорлаяпти. Хўш, булар нималардан иборат? Дастурда коллежлар ташкил қилиш, янги бинолар қуриш, замонавий компьютер жиҳозлари билан таъминлаш, ўқитишда ҳам туб ўзгаришлар ясаш каби сира кечиктириб бўлмайдиган вазифалар изчил амалга оширилиши кўрсатилган, аслида ҳам шундай бўлаяпти.

ДАРОМАДСИЗ КОЛЛЕЖ ЯШОЛМАЙДИ

тилган, аслида ҳам шундай бўлаяпти.

Ўтган қисқа даврда қатор ўзгаришлар ясалди. Аввало, ҳали айтганимдай, жамоада соғлом, янгилик муҳит ва изланишлар жараёни вужудга келди. Ҳали билим юрти, касб-хунар мактаби ёки касб-хунар коллежларида қўлланилмаган тажрибани жорий қилдик. Яъни, худди олий ўқув даргоҳларидаги каби кафедралар ташкиллаштирдик. Бунда аввал бошқарув тизими такомиллашди. Иложи борица ёшларга илмий даражали кишилар дарс беришига интиляпмиз. Талабалар муаммоларини кафедра мудирлари орқали ечади. Энг муҳими, ўқув жараёни юқори савияда ўтилишига имкон пайдо бўлди. Гуруҳлараро маърузалар ўқиш, семинарлар ўтказиш синаб кўрилмоқда. Масалан, ўтган даврда қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди Тўлқинбой

Тургунов, техника фанлари номзоди Абдусамат Каримов, иқтисод фанлари номзоди Алижон Абдуллаев каби туман, вилоят, водийнинг бошқа институтларидан таклиф қилинган олимлар ўтган дарсларга ўқувчилар шунчалик қизиқишдики, бундан ўзимиз ҳам хурсанд бўлдик. Бир вақтлар ўқитувчини ҳам, талабани ҳам аудиторияга тўплай

Milliy dastur amalda!

Эндиликда талабаларимизнинг кайфиятлари чоғ. Бир-биридан гайратли йигит-қизларимиз ҳар йили туман, вилоят, республика миқёсида ўтказиладиган тадбирларда фаол қатнашишга интиладилар. «Баркамол авлод» уйинларида иштирок этган

транспорт йўналишлари бўйича ёшларни қабул қиляпмиз. Шунга қўшимча ҳуқуқшунос-иқтисодчи бўлимини очиш ниятидамиз.

Бозор иқтисодиёти талабаларидан келиб чиқиб, унга яқин касб-хунар бўйича қисқа муддатли курслар ҳам очганимиз.

Ҳар ун нафар ўқувчига бир нафардан ўқитувчини бириктириб қўйдик. Талабани қабул қилишдан аввал унинг ота-онаси, ўзи билан маъмурият ўртасида шартнома тузамиз. Бу интизомни мустаҳкамлайди.

Ёшлар олган билимларини ўқув-тажриба хўжалигимизда мустаҳкамлайди. Бу ердagi натижалар ҳам ёмон эмас. Бошоқли ғалла, пахта, сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш, сотиш шартномалари мунтазам бажарилаяпти. Иқтисодиётни мустаҳкамлаш учун мўъжазгина биологатория ташкил қилдик. Санъатхон Абобакирова раҳбарлигида бир гуруҳ ўқувчилар хўжаликларга шартнома асосида фойдали трихограмма пашшалари етказиб беришмоқда. Шу ҳисобига даромад оляпмиз. Даромадсиз коллеж яшолмайди деб уйлайман. Бу таълим мазмунига ҳам самарали таъсир этади. Изланишлар давом этапти. Мақсадларимиз улуг, ниятимиз ёруғ юз билан ишлаш.

олмай қийналган бўлсак, бу янгиликдан кейин ҳеч кимни машғулот тинглашга мажбурламадик. Аксинча, эндиликда улар қачон дарс бўлишини кутишадик.

Миллий дастур талабаларидан келиб чиқиб ўқув режаларига ҳам ўзига хос айрим ўзгаришлар киритдик. Агрономлар тайёрлашда бозор иқтисодиёти талабаларига ҳамоханг (гарчи ўқув режасида белгиланмаган бўлсада) бу соҳани ҳам ўқитаяпмиз. Токи битирувчиларимиз иқтисод, режа, фойда, зарар, таннарх каби тушунчаларга эга бўлсин. Ахир, бугунги талаба эртага ана шундай масалаларга дуч келса, озми-кўпми билими йўқлигидан қийналмасин деяпмиз.

талаба ёшларимиз билан фахрланамиз. Фарида Раҳмонова Жиззаха бориб «Баркамол авлод» уйинларининг тантанали очилишида мусобақа машғаласини ёқди.

«Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танловини ўтказганимизда қатнашчилар Президентимиз асарлари, Ўзбекистон Конституцияси, миллий истиқлол гоёси бўйича баҳслашдилар, голиблар тенгдошларига ибрат бўлдилар.

Ҳозир жамоамизда масъулиятли дамлар. Агрономия, қишлоқ хўжалиги машина ва жиҳозларидан фойдаланиш, уларга техник хизмат кўрсатиш, бухгалтерия ҳисоби, ўсимликшунослик, чорвачиликда фермерчиликни ташкиллаштириш ҳамда авто-

Respublika magistratura talabalarining I ilmiy konferensiyasi

Дунё саҳнасида ривожланган давлат бўлиб кўзга ташланувчи Америка бундай обрў-этиборга қандай қилиб эришди? Бу чиндан ҳам жумбоқ. Нима, ундаги табиий ресурслар бошқа давлатларда йўқми? Технологйялар ҳам ўзга мамлакатларда етарли.

Америкада ривожланишнинг муҳим шарти сифатида интеллектуал куч жуда қадрланади. Чунки бу ерда олимлар мияси — гоёларнинг «уя»си, деган қатъий фикр ҳукм суради. Гоёлар юзага чиқаваради, мамлакат эса ривож-

таълим муассасаларидаги магистратура босқичи бир сидра таҳлил қилиб чиқилди. Хусусан, ҳозирги кунда ОТМларида 664 та мутахассислик бўйича 8655 нафар магистр таҳсил олишмоқда. Шулардан 3080 нафарига бу йил магистрлик дипломи берилди. Ҳозирга қадар 400 га яқин мутахассислик бўйича 4206 нафар талаба турли мавзуларда магистрлик диссертацияларини ҳимоя қилишган. Улар ўз илмий фаолиятларини давом эттириш учун университет ва институт аспирантураларига

ёки учинчи даражали деб бўлмайди. Мамлакатимиздаги 60 дан ортиқ олий ўқув юртларининг 53 тасидан анжуманга юборилган 747 та маърузалар мазмун ва мундарижаси бўйича умумлаштирилганда, асосан 8 та йирик йўналишни ҳосил қилади.

Куннинг иккинчи ярмида анжуман аҳли Ўзбек Миллий академик драма театри биносини тарк этиб, турли олий таълим муассасаларида ўз ишини мавжуд 8 та шўъбада давом эттирди.

Магистрлар маърузаларини тинглаган мутахас-

лаётган таълим тизимидаги туб ислохотлар меваси дейишимиз мумкин.

Анжуман сўнггида ўқилган маърузалар ўртасида 80 та маъруза ўз йўналиши ва соҳага тааллуқлиги жиҳатдан энг яхши деб топилди. Улар асосан нефтни қайта ишлаш, тоғ-кончилик, энергетика, тўқимачилик ва енгил sanoat, экология, қишлоқ хўжалиги каби етакчи тармоқлардаги долзарб масалаларни қамраб олган эди. Жумладан Тошкент давлат техника университети магистри А.Мирзаевнинг юқори октанли

ТАҚДИМОТ

Алишер Навоий номидаги Самарқанд давлат университетида Ўзбекистон Қаҳрамони, таниқли адабиётшунос олим, «Жаҳон адабиёти» журналы бош муҳаррири Озод Шарафиддиновнинг «Президент — мустақиллик меъмори» асарининг тақдироти ўтказилди. Бу маросимда университетнинг профессор-ўқитувчи ва талабалари, таниқли олим ҳамда адаблар иштирок этди.

Асар муаллифи ўз сўзида бу рисола унинг узоқ йиллик кузатувлари ва шахсий хулосалари ҳосиласи сифатида қоғозга тушганини айтди ва қатнашчиларни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб қайтарди.

Тақдимот сўнггида иштирокчилар Самарқанд давлат университети музейлари ва Президент Ислам Каримов асарлари кўргазмаси билан танишдилар.

Абдулфайз САИИДАСКАРОВ

АМЕРИКАЛИКЛАРНИ ПОП ҚОЛДИРГАН ЎЗБЕК ОЛИМИ

Андижон муҳандислик-иқтисодиёт институти доценти Эркинжон Мўйдинов учун 2003 йил омадли келди. Йил бошида у Тошкент шаҳрида Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар миллий ассоциацияси, АҚШнинг ЮСАИД агентлиги ва «Прагма» халқаро корпорациялари томонидан ўтказилган танловда ғолиб чиқиб, «Халқаро тоифадаги бухгалтер-амалиётчи» сертификатини қўлга киритган эди.

Яқинда институтга яна бир хушхабар келди. Нуфузли халқаро ташкилотлар томонидан Ўзбекистонда мавжуд бухгалтерлик

ҳисоби, аудит фанларидан дарс бераётган 80 нафар ўқитувчининг фаолияти ўрганиб чиқилди. Натижада андижонлик олим «Йилнинг энг яхши ўқитувчиси» дея тан олинди.

Хорижлик мутахассислар, унинг ўз фанини чуқур билиши, ўқитиш жараёнида илгор педагогик технологияларни қўллаши ва дарс жараёнини халқаро стандартлар даражасига етказиш учун астойдил саъй-ҳаракат қилаётганлиги, айниқса нотиклик маданиятини мамнуният билан эътироф этишди.

О.СИДДИҚОВ,
ўз мухбиримиз

Tanlov

ОЛИМНИНГ МИЯСИ —
ҲОЯЛАР «УЯ»СИ

ланаверади.

Магистрантлар илк бор йиғилган катта анжуман, Ўзбекистонда ёш олимларнинг энг умидли вакиллари етишиб келаётганидан далолат берди. Юқоридаги фикрни келтирган Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги С.Ғуломов илму фан, таълим ҳеч қачон чегара билмаслигини таъкидлаб, ёш олимлар уни ривожлантиришда улкан куч эканлигини айтиб ўтди ва анжуман иштирокчиларини қутлади.

Анжуман ялпи мажлисида мамлакатимиз олий

кириб, турли ташкилот ва тармоқ илмий тадқиқот муассасаларида ишлашарди.

Анжуманда магистр талабаларнинг Фанлар академияси ҳамда Фан ва технологиялар маркази билан мустақам алоқасини йўлга қўйиш хусусидаги таклифлар билдирилди. Чунки улар кўтарайтган муаммолар долзарб характерда ва уларнинг ечими давлат томонидан ажратиладиган сармояга ҳам боғлиқ. Шу ўринда анжуманга тақдим қилинган тадқиқотларнинг бирортасини ҳам иккинчи

сислар уларнинг нафақат собитқадамлик билан изланиш олиб бораётганлигига, балки жараёни, олинган натижаларни аудиторияга турли восита ва тарқатма материаллар орқали самарали етказиб билаш маҳоратларига таҳсин айтишди.

— Уларнинг айримларининг чиқишлари йиллар давомида бир маромда маъруза ўқиб юрган профессор ўқитувчилар учун ҳам ўрнатилган бўлди, десак муболаға бўлмайди, — деди вазир С.Ғуломов. — Бундан тўғридан-тўғри республикамизда олиб бори-

этилланмаган бензин олиш бўйича олиб борган изланишлари натижалари Фарғона нефтни қайта ишлаш заводида тақлиф этилмоқда.

Тошкент архитектура қурилиш институтида магистр талабаларнинг I республика илмий анжумани шўъбаларида ўқилган маърузалар умумлаштирилди. Ғолиб магистрларга эсдалик совғалари ва фахрий ёрликлар берилди. Муҳими — барчасининг маърузалари тўплам сифатида чоп этилди.

Х.ТҲИМАНОВА

ЯНГИЛИКЛАР — СОҲА
МУТАХАССИСЛАРИГА

Тошкент давлат молия институти қошидаги молия-банк ходимлари малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш институтида Республика олий ўқув юртлари бош ҳисобчи ва уларнинг муовинлари иштирокида семинар бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги вакиллари, институтнинг етакчи профессор ўқитувчилари, ма-

лака ошираётган 25 нафар соҳа мутахассислари иштирок этган семинарда асосий эътибор «Таълим тўғрисида»ги қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастури талабларидан келиб чиққан ҳолда юртимиз иқтисодиётининг бюджет масалалари, бухгалтерия ҳисоби соҳасидаги янгиликларини мутахассисларига етказишга қаратилди.

Ф.БҲТАЕВ

Seminar

“ЖАНПИКТЕ”ДА ЎЗБЕКИСТОН
ВАКИЛЛАРИ

яъни “Икки томонлама музокаралар”да Миср ҳукумати томонидан Халқаро қизил хоч жамияти билан музокаралар ўтказди. Кейинги босқич “Кўп томонлама музокаралар” деб номланиб, унда Африка бошқарувчиси сифатида келишувлар олиб борди. Сўнгги учинчи босқич “Давлатларнинг катта мажлиси” бўлиб, Осиё, Африка, Европа мамлакатларининг катта анжуманида Африка томонидан маъруза қилиб, бошқа давлатлар билан келишиб олди ва резолюция қабул қилишга эришди. Бизга юклатилган иккинчи вазифа Халқаро қизил хоч жамиятининг вакили сифатида иштирок этиш эди. Гуруҳимиз яхши натижаларга эришди ва тез ривожланишга эришган гуруҳ деб тан олинди. Жорий йилнинг август ойида Швейцарияда беллашувнинг финал босқичи бўлиб ўтди. Унда қатнашиш учун барча вазифаларни аъло даражада бажариб, бошқа гуруҳларни ортда қолдирган Австралия ва Грузия давлатларининг гуруҳлари йўлланма олишди. Гарчи гуруҳимизга финалга чиқиш насиб қилмаган бўлса-да, бироқ келгуси йилги беллашувда ҳамюртларимизнинг иштирок этиши кутилмоқда.

НИГОРА ЖУМАЕВА,
ЎЗМУ талабаси

Tanlov

зиладиган семинарда иштирок этадилар ва АҚШнинг ўрта ва олий таълим муассасаларида Америка таълим тизимидан хабардор буладилар — дейди АКСЕЛСнинг Ўзбекистондаги директори жаноб Эрик Джейкоб.

Ҳамюртларимиз АҚШдан

ҒОЛИБЛАР — АҚШГА

ларини ҳар томонлама қуриклдан ўтказди.

Бу йилги танловнинг 10 нафар ғолиблари июнь ойининг урталарида уз тажриба ва малакаларини ошириш мақсадида АҚШнинг Калифорния

штатида йўл оладилар. Шу муносабат билан пойтахтимиздаги “Равшан” меҳмонхонасида 10 нафар ўзбекистонлик ғолиб ўқитувчиларнинг ориентацион семинари бўлиб ўтди. Унда Республика халқ таълим вазирлиги, АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси вакиллари ҳамда танлов ғолиблари иштирок этишди.

қайтганларидан сўнг АКСЕЛС лойиҳаларида бевосита иштирок этиш имкониятига эга буладилар.

Фаррух БҲТАЕВ,
“Маърифат” мухбири

KATTALAR VA BOLALARNING ARDOQLI SHOIRASI

O'zbekiston bolalari va o'smirlari gazetasi "Tong yulduzi"ning bosh muharriri U.Abduazimova 1953 yil 1 iyunda Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi "Bobodehqon" mahallasida tug'ildi. 1970 yili 273-maktabni oltin medal bilan tugatib, O'zMU jurnalistika fakultetida o'qidi. Ustozlari O'zbekiston xalq shoiri Po'lat Mo'min, Quddus Muhammadiy va Narimon Orifjonovlardan ijod sirlarini o'rganib, bolalar uchun "Oymoma bog'" she'riy to'plamini chop ettirdi.

Shoira ijod bilan bir qatorda O'zbekiston televideniyesi adabiy ko'rsatuvlar muharririyatida muharrir bo'lib ishladi. Shuningdek, 1979-1986 yillarda "Yosh leninchi" (hozirgi "Turkiston") gazetasida muxbir, 1987-1989 yillarda "Yosh kuch" jurnalida bo'lim muharriri, "Kamalak" nashriyotida muharrir, 1990-1995 yillarda "Ma'rifat" gazetasida bo'lim muharriri va bosh muharrir o'rinbosari vazifalarida faoliyat ko'rsatdi. 1995 yildan "Tong yulduzi"da bosh muharrir. Shu kungacha U.Abduazimovaning "Sevilganda", "Sevinchim",

"Ishqli umrim", "Seni ko'rgim kelaveradi", "Arazlamang", "O'n sakkizdan o'tgim yo'q", "Salom hayot, qadimiy qo'shiq" kabi she'rlar to'plami, "Oydin orzular", "Umrin ziynati", "Sadoqat" kabi publisistik maqolalar to'plamlari nashr qilindi. O'zbekiston xalq ta'limi a'lochisi, "Shuhrat" medali nishondori, ardoqli shoira bolajonlarni sevadi, ular o'y-xayoli bilan yashaydi. Gazetaning har bir soni o'qishli bo'lishi uchun qayg'uradi.

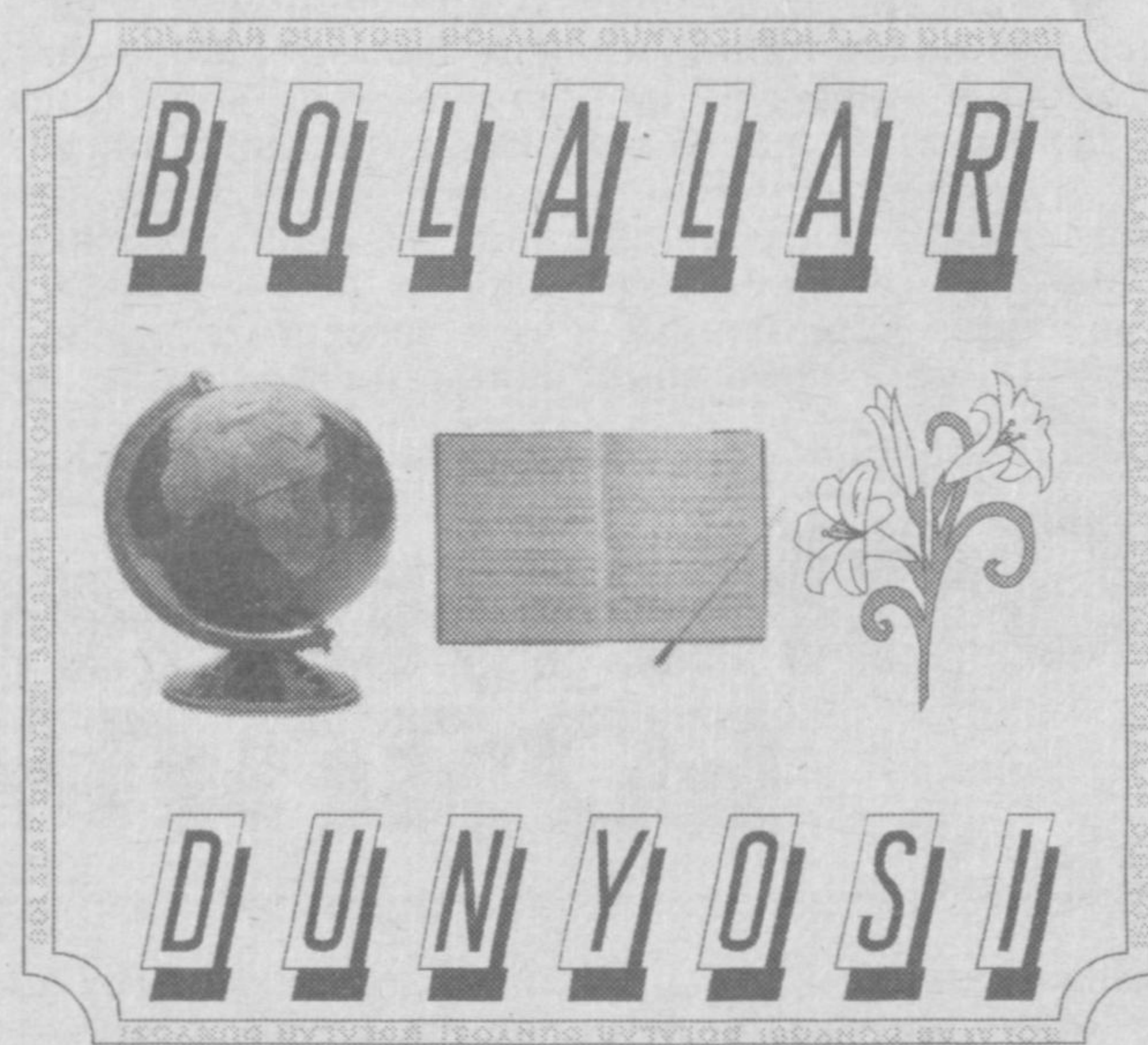
Bolajonlar ham sevimli gazetalari "Tong yulduzi"ga ishonadi, o'z yutuqlari va muammolari haqida tinmay yozishadi. Shoira ham ularni tinmay harakat qilishga chorlaydi.

O'rgimchakdek o'rmala,
Bedanadek yo'rg'ala,
G'alabaga harakat
Qilganlarda barakat!

Bu dunyo o'tar-ketar,
Noming qolsin zamonda.

Har kim niyatga yetar
Kuch sinashib maydonda.

Buni qarangki, Xalqaro bolalar kuni — 1-iyunda shoiramiz ham 50 yoshni qarshilar ekan. Biz U.Abduazimovani "Ma'rifat"chilar va minglab bolajonlar nomidan qutlab, e'tiboringizga shoira bolajonlarga atalgan she'rlaridan namunalar havola etamiz.

SINOVCHI BOLA

Qarg'a boqib ko'rdi u,
Yuz yoshini ko'ray deb.
Chinor ekib ko'rdi u,
Ming yoshida yuray deb.

Qarg'asi o'lib qoldi
Issiqda lohas bo'lib.
Chinori so'lib qoldi
Undan bo'yi past bo'lib.

Sinovchi bola endi
Jo'jani yurar sizlab.
Odamdek so'zlashar deb,
Yangi kashfiyot izlab...

MAKTAB

Tashnadirman ilmga,
Yuraman seni maqtab.
Nur to'shading yo'limga,
Qadrdon ona maktab.

Mehring bilan yosh yurak,
To'lib-toshar limmo-lim.
Bo'lsam bilimdon, ziyrak,
Yulduzga yetar qo'lim.

Kitobimning har satrin,
O'qirkanman, dil cho'g'dir.
Dunyoda bilimdon zo'r,
Qudratli qurol yo'qdir!

ORZU QASRI

Qad ko'targan bir qasr,
xonalari yorug', keng.
Atrofida mushk-anbar
sochar boqqa yo'qdir teng.
Kunduz quyosh, tunda oy,
xuddi unga ko'z-quloq.
Ta'riflasam hoynahoy,
so'zlarim qaynar buloq.
La'lugavhar devori,
shu'lalalar mehrdan.
Kim ekan-a me'mori,
jilolangan sehdan?
Daraxti tez ko'karar,
guli yashnar yil bo'yi,
Yer yuziga nur tarar,
hayot zavqini tuyib.
Bu qasr kimnikidir,
kimning haykali turgan?
Yuraklar bilmay kadar,
buncha shod suhbat qurgan?
Topaqoling siz uni,
xayollar ketmay uchib.
Haykali emas, chunki,

chin o'zi kelgan ko'chib...
Ko'chib kelgan kim, ayting,
ayting, bobongiz nomin.
Nomini aytar payti,
saylang-a, ehtiromni!
Odamlar o'tar chopib,
o'ttiz, qirq, yetmish yil...
Bu qasrning sohibin
asrlarda kechmishi!
Bunday qasr ko'p bizda,
Ifor tarar bog'lar ham,
Asrlardan asrga
avlodlarni bog'lagan
Mayoq bo'lib, tug' bo'lib,
havas uyg'otib yashnar
Shu qasrga cho'g' bo'lib,
ko'zlarim mangu tashna...

QO'SHIQ

Kim epchilu kim chaqqon,
Qanday, qayerda, nega?
Kimdan kim g'olib chiqqay,
Sovg'aga bo'lar ega.

Sovg'aning bahosi yo'q,
Omading kulib boqsin.
Ko'zlaringda porlab cho'g',
Nasibang to'lib oqsin!

O'rgimchakdek o'rmala,
Bedanadek yo'rg'ala,
G'alabaga harakat
Qilganlarda barakat!

Bu dunyo o'tar-ketar,
Noming qolsin omonda.
Har kim niyatga yetar
Kuch sinashib maydonda.

O'rgimchakdek o'rmala,
Bedanadek yo'rg'ala,
Qalabaga harakat
Qilganlarda barakat!

* * *

U bilmaydi hali so'zlashni,
Odamlarni olmagan tanib.
Qorni ochsa bilar yig'lashni,
Qorni to'ysa qo'yar jilmayib.

Oq yo'rgaklab oq tilak bilan,
Qarashadi erinmay unga.
Yetishsinlar bir kuni u ham
Yaxshilikni qaytarar kunga.

KIMNING O'G'LI BU?

Umrini sarob qilgan, harom yeb,
xarob qilgan,
Shinnini sharob qilgan, kimning
o'g'li bu?

Daydigan kechalari, qorong'u ko'chalari,
Qizargan mijjalari, kimning o'g'li bu?

Tomirida qon emas, oqqan sharaf-shon
emas,
Ter to'kib bir non yemas, kimning
o'g'li bu?

Xayf unga yosh bergan, ko'krak tutib osh
bergan,
Mehr emas, tosh tergan... kimning
o'g'li u?

Tosh otaga otilsin, ona arzon sotilsin,
Buni birov yo bilsin, yo bilmasin,
baribir!
Lekin so'nggi yo'l tomon ketmoqqa
chog'langan on,
Tosh qotgan ko'zlar hamon
yumilmasin, baribir!

O'g'il, essiz o'g'il-a, sen o'zgada
tug'il-a,
Yo ertaroq bo'g'il-a, chiqmas
sasing, baribir!
Chunki seni tuqqaning, otang —
harom yuqqaning
Aro topgan, uqqaning — shu erur
sen o'g'ilning.

Nonu oshga to'yding xo'p,
jo'ralarining bo'ldi ko'p,
Hatto o'z jamg'armang to'p,
bekor bunda tug'ilding!
Senga emas la'natim,
chamannorim, san'atim,
Gunohkor desalar kim, deymen,
senda gunoh yo'q!

KULING, OYIJON

Ko'ngil qushim chog' qilib,
Kulishingiz chiroyli.
Uzoq ketsam sog'inib,
Kelishingiz chiroyli.

Katta bo'lmayin qancha,
Shuncha sizga kichikman.
Qayga ketsam, qayt deysiz,
Eson-omon, kechikmay!

Arzir sizni ardoqlab,
Ko'kka ko'tarsam, oyil!
Farzandingizni alqab,
El izzat qilsin, doim!

Bizni maqtab odamlar,
Sizni maqtar, bilasiz.

Aql-hushli, solih bo'l,
deb duolar qilasiz.

Jafokash onalarga
Doim kulgu yarashar,
O'xshaylik deb ularga
Havas bilan qarashar.

O'G'ILLAR

Qadimda bir otaning
bor ekan uchta o'g'li.
ismi Oy, Olov ekan,
kattasi Quyosh — cho'g'li!
Ularning alp qomati
otani shodon etib,
Sinamoq bo'libdi u
barin imtihon etib.
Kuch-quvvat sinovimas,
odamiylik sinovi.
Ovoz berib uzoqdan,
chorlar ota uchchovin.
— Falokat, voy, falokat,
shoshilingiz yordamga.
Tez bo'ling, dam g'animat,
mador odam odamga!
Quyosh chopib ketibdi,
qizib, qizarib darrov.
Orqasidan yetibdi,
o'ylanib turmay Olov.
Oy bo'lsa, o'zin asrab,
husnin ko'z-ko'z qilar oy,
— Daf qilar har baloni
akalarim hoynahoy,
Deb sekin otlanibdi,
o'zicha xayol surib.
Ota ko'p shodlanibdi,
ikki o'g'lini ko'rib,
Sudralib yetib kelgan
Oyga esa boqmabdi.
Halovatin o'ylagan
Oy hammaga yoqmabdi.
Ota debdi: Quyoshjon,
quyosh yigit bo'lursan.
Uyg'ongancha erta tong,
kunduz o'ynab kulursan.
Olovjonim, akangdan
nari bo'lma hech qachon.
Muhabbatdan, shafqatdan
G'arib bo'lma hech qachon!
Oydinim, sen keta qol
quyoshli kunlarimdan,
Ko'nglingni xush eta qol
osuda tunlarimda...
Shundan beri fe'liga
yarasha yashar ular.

1-iyun — Xalqaro bolalarni himoy qilish kuni

Кушларнинг чуғур-чуғури эшитилиб турган тонг сахарда кўшни девордан майин овоз билан айтилаётган алла эшитилади. Инсонни энтиктириб, чексиз орзу-умидлар қаърига олиб кетувчи жарангли бу кўшиқ мурғак гўдакнинг рухига ором бағишлаш билан бирга, унинг ота-онасию оиласига, Ватанига меҳр-оқибатли, ҳар томонлама баркамол инсон бўлиб шаклланишида муҳим омил бўлади.

Ривоят қилинишича, бир қишлоқда гўзал ва оқила қиз вояга етган бўлиб, у ўзининг донолиги ва тенгсиз ҳусни билан барчани ошуфта қилиб қўйган, унга етишиш мақсадида эса турли жойлардан совчилар кела бошлаган экан. Лекин қизга ҳеч қайси талабгор ёқмас экан. Кунлардан бир кун узоқ ўлкадан кўркам ва ақлли бир йигит совчи бўлиб келибди ва қизнинг шу йигитга кўнгли тушиб қолибди. Онаси гарчанд уринмасин, қизини бу фикрдан қайтара олмабди. Тўй кун эса келинчак уйдан чиқар пайти онаси юм-юм йиғлаб қизига:

— Болам, сенга насиҳатим шуки, вақти келиб фарзандли бўлсанг, унга ҳечам алла айтма,— дебди. Қиз онасининг гапидан ҳайрон бўлибди, лекин бош ирғаганича кўз ёши билан қадрдон уйдан чиқиб кетибди. Ўзга юртга бориб катта ҳовлида, эрка келин бўлиб, ширин ҳаётини давом эттирибди. Ойлар ўтиб, уларнинг биринчи фарзанди туғилибди. Қиз ва йигитнинг севинчи ичига сиғмай,

алла айта бошлабди. Бу жараёнда эса унинг кўз олдидан туғилиб ўсган юрти, болалик чоғлари, ота-оналари, кўни-кўшнью маҳалласи, дўстлари ўта бошлабди. Худди ўша жойга қайтадан бориб, яқинлари билан дийдорлашгиси келаверибди. Кўзларидан оқаётган ёш эса юзларини ювибди. Онасининг нима учун алла айтма, деганини энди тушунибди. Шўрлик онаизор қизим болаларини аллалаётди, соғинч дардида ўртанмасин, деган мақсадда унга юқоридаги насиҳатни қилган эди. Алла айтиб, тарби-

оила аъзолари учун ҳар кун бир байрамдек ўтади. Кичкинтой жилмайиб кўл-оёқларини ҳаракатлантириши, секин-аста тетапоя қилиб юра бошлаши, «оёғи чиққач» эса уйдаги барча нарсаларни бузиб, онасининг «безор»ини чиқариши— барча-барчаси боланинг ширин ташвишларидир. Барчамиз ҳам гўдакчилигимизда яқинларимизга мана шундай ширин ташвишни юклаганмиз, пошшолик давримиз саналган— болаликдан бизга факат бахтиёр кунлар, ёрқин хотиралар эсдалик бўлиб қолган. Ҳар бир инсон ўзининг

ган муҳим вазифаларни бартараф этишда болалар ҳам ўз ҳиссаларини кўшмоқдалар. Хусусан, 2002 йилнинг май ойида Нью-Йоркда ўтказилган БМТнинг махсус сессиясида 150 давлатдан вакил бўлиб келган 400 нафар болалар уч кун давомида гуруҳларга бўлиниб, болаларнинг ўзгалар томонидан эзлиши, уларга нисбатан ёвуз муносабатда бўлиниши урушдаги болалар ва уларнинг соғлиги, қашшоқлик ва таълим олиши каби қатор масалалар борасида ўз фикрларини билдирдилар. Бутун дунё болаларининг аҳволини ўрганишга бағишланган анжуман хотимасида «Бу дунё болалар ҳаёти учун

ҳида ғамхўрлик қилиш, мурғак қалбларнинг ҳуқуқий, ижтимоий ҳимоясини таъминлашдан иборатдир. Боланинг ҳаёти давомида тинчлик, осойишталик, қадр-қимматининг мавжудлигини ҳис қилган ҳолда эркин ўсиши, унинг эртанги турмуш ташвишлари олдида довдираб қолмаслигини, жисмоний ва маънавий етук киши бўлиб, ҳар қандай шароитда ўз кучи ва билим-иқтидори, ақли, дунёқараши билан ҳимояга кириша оладиган бўлишига замин яратади. Жонажон Ватанимиз— Ўзбекистонда ҳам болаларни ўз қаноти остига олувчи бу ташкилот 1994 йилдан бошлаб ўз фаолиятини бошлаган. Ҳозирда ташкилотнинг амалга оширган ишлари талайгина. Хусусан, меҳрибонлик уйлари тарбияланувчиларини қўллаб-қувватлаш, иқтидорли ўқувчилар кўрик-танловларини ташкил этиш, ҳар хил лойиҳалар ва янгиликларни кўрсата оладиган истеъдод эгаларини моддий ва маънавий рағбатлантириш тadbирлари мунтазам ўтказилиб келинмоқда.

Маълумки, дунё халқлари ҳар йили 1 июни Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунини сифатида нишонлайдилар. Болажонлар— бизнинг келажагимиз, уларни асраш эса эртанги куннинг ёруғ ва фаровон бўлишини таъминлайди. Ўзбекистонимизда ушбу кунни муносиб нишонлаш мақсадида ҳар йили сўлим истироҳот боғларида, ҳайвонот боғларида, цирк ва театрларда кўнгилочар байрам тadbирлари уюштирилади, бутун халқимиз шу кунни ўғил ва қизчаларининг қўлларидан тутиб, сайл ва томошаларда иш-

БОЛАЛАРГА БЕРИНГ ДУНЁНИ!

ялаган фарзандлари эса кундан-кунга соғлом бўлиб ўса бошлабди. Мана шу ривоят орқали ҳам биз алланинг сеҳрли кучи қанчалик эканлигини англаймиз. Онанинг алласи орқали гўдак қалбига меҳр-муҳаббат, инсонийликнинг барча гўзал фазилатлари жо бўла бошлайди, Ватанга, табиатга, эл-юртга садоқат қуртлари юз очади. Оллоҳга беҳад шукурлар бўлсинки, бизнинг халқимизда барча онажонлар ўз дил-

болалигини энг гўзал, энг бахтли онлари деб санайди. Чунки болаликда катталарга ҳавас қилиб, қачон мен ҳам шундай бўларканман, деб тезроқ катта бўлиб қолишни ўйлаб улғаяди, уларнинг наздида эса катталарнинг қўлидан ҳамма иш келади ва улар хоҳлаган ишини қила олади. Келажакда қандай инсон бўлиб етишиши ҳам болаликдаги орзуларининг қай даража теран бўлганлиги, атрофида ўраб турган муҳитнинг шу истакларга қай тарзда жиддий ёндошганлигидан далолат беради.

Кичкинтойлар ҳар доим ҳам ўз фантазиялари, дунёқарашлари, ажабтовур саволлари билан катталарни лол қолдириб келишган. Ана шу мурғак қалбларнинг орзу-истаклари асосида яратилган шундай мўъжизалар борки, кўриб кўзингиз қувонади. Агар болаларга барча имкониятларни бериб қўйсангиз, улар бутун дунёни ўзгартириб юборишга қодирлар. Улар ўзларининг шахсий қарашлари, орзулари, ғамхўрликлари ва бегубор фикрлари билан катталарнинг рухияти, юриш-туришига ҳам ижобий таъсир ўтказиши, ҳар қандай муаммоларни ҳал этишда қатнашиши мумкин. Дунёдаги болаларнинг аҳволи тўғрисида анжуманлар ўтказиш, унда ёш фуқароларнинг ўз фикрлари билан иштирок этиши ва урушлар, табиий офатлар натижасида пайдо бўлаётган машаққатли турмуш тарзида болаларнинг эксплуатация қилинаётганлиги каби ер юзининг кўп жойларида содир бўлаётган воқеалар, уларга бахтли болаликни яратиб бериш, ижтимоий муҳофазага олиш каби дунё ҳамжамияти олдида тур-

кулай» деб номланган мунтазам ҳаракатдаги ва «Бола ҳуқуқлари» декларациясини қабул қилдилар ҳамда дунёни фақатгина қизиқишлари, хоҳишлари билангина эмас, ўз иштироки, ҳиссаси билан ўзгартиришга бир овоздан ваъда бердилар. Мана шу анжуманга жавобан Ўзбекистонда ҳам БМТнинг болалар фонди— ЮНИСЕФ томонидан «2003 йилда дунё болаларининг аҳволи» номли маърузанинг тақдими болалар ва кенг

янги меҳмонни муносиб кутиб олишибди. Бироқ бир ой ўтмасдан бола нобуд бўлибди. Бу ҳодиса иккинчи ва учинчи фарзандлари туғилганида ҳам рўй берибди. Тўртинчи фарзанд туғилганида юрагини олдириб қўйган йигит хотинига «сен ҳам онамисан, бунча бағри тош бўлмасанг, ҳеч бўлмаса шу болангга алла айт» деб бақарибди. Шунда қиз бешикка беланган боласини секин тебратиб,

бандларига илк кунданок алла айтиб, уни бешикка белади-лар. Фарзанд дунёга келар экан, ўзининг «инга» деган чинқириғи билан бутун оламни ларзага солади. Бу билан «мен шу ёруғ оламга келдим, сизнинг яна бир авлодингиз пайдо бўлди» демоқчи, илк ҳайкириғи билан бу борликда ўзининг мавжудлигини сездириб қўймоқчи бўлади. Унинг катта бўлаётган дамлари эса ота-она,

жамоатчилик вакиллари иштирокида бўлиб ўтди. 1946 йилнинг 11 декабрида асос солинган ЮНИСЕФ ташкилоти бугунги кунда 120дан ортиқ давлатда ўз фаолиятини олиб бормоқда. Мазкур ташкилотнинг асосий мақсади инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва «Бола ҳуқуқлари декларацияси»да кўрсатиб ўтилганидек, жабрдийда, жисмоний ва руҳий жihatдан нуқсонли болаларга ало-

тирок этиш учун кўчага ошиқадилар, байрамни катта қувонч ва юқори кайфиятда кутиб оладилар, фарзандлари баҳонасида ота-оналар ҳам бироз бўлсада, турмуш ташвишларидан фориғ бўлиб, ўзлари ҳам болаларча бегубор қувончга шерик бўладилар. Зеро, қувончу шодликларга тўла бу дунё болалар учун яралган!

Назокат ХОЛМЕТОВА,
«Ma'rifat» муҳбири

Ўзбекистон болалар кутубхоналарини ривожлантиришда қўмаклашувчи хайрия фонди, 1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунини муносабати билан хайрли ишга қўл урди. Яъни, «Кока-кола» «K2» компаниялари ҳомийлигида пайтахтимиздаги 21-болалар меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари учун Республика давлат болалар кутубхонасида катта байрам шодиёнасини ўтказди.

ЭЪТИБОР

Унда болалар учун катта дастурхон ёзилди. Мақсад етим болаларга яна бир марта ҳаммани эътиборли бўлишга чорлашдир.

Шу кун болалар учун «Ўзбекфильм» қошидаги Ўзбек болалар эстрада театри артистлари, Успенский номидаги мусиқа мактаб-интернати тарбияланувчилари ва Ҳамза номидаги мусиқа билим юрти талабалари катта концерт уюштирдилар.

Ш.АҲМАТОВ

Сирғали туман халқ таълими бўлимига қарашли «Орзу» болалар боғчасида 280 нафардан ортиқ жажжи ўғил-қизлар тарбияланмоқда. Мазкур мактабгача таълим муассасасида кичкинтойларни маънавий бой, баркамол инсонлар этиб тарбиялаш, шунингдек, уларга ҳозирги замон талаблари асосида билим бериш борасида илғор тажриба тўпланган.

Суратларда: «Орзу» болалар боғчасида тарбияланаётган болажонлар.

Шохрух САРИЕВ олган суратлар.

Яқинда "Ўзбекистон" нашриёти Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан қурилиш соҳасида ўқийдиган талабаларга дарслик сифатида тавсия этилган "Темир-бетон ва тош-ғишт конструкциялари" китобини нашр этди.

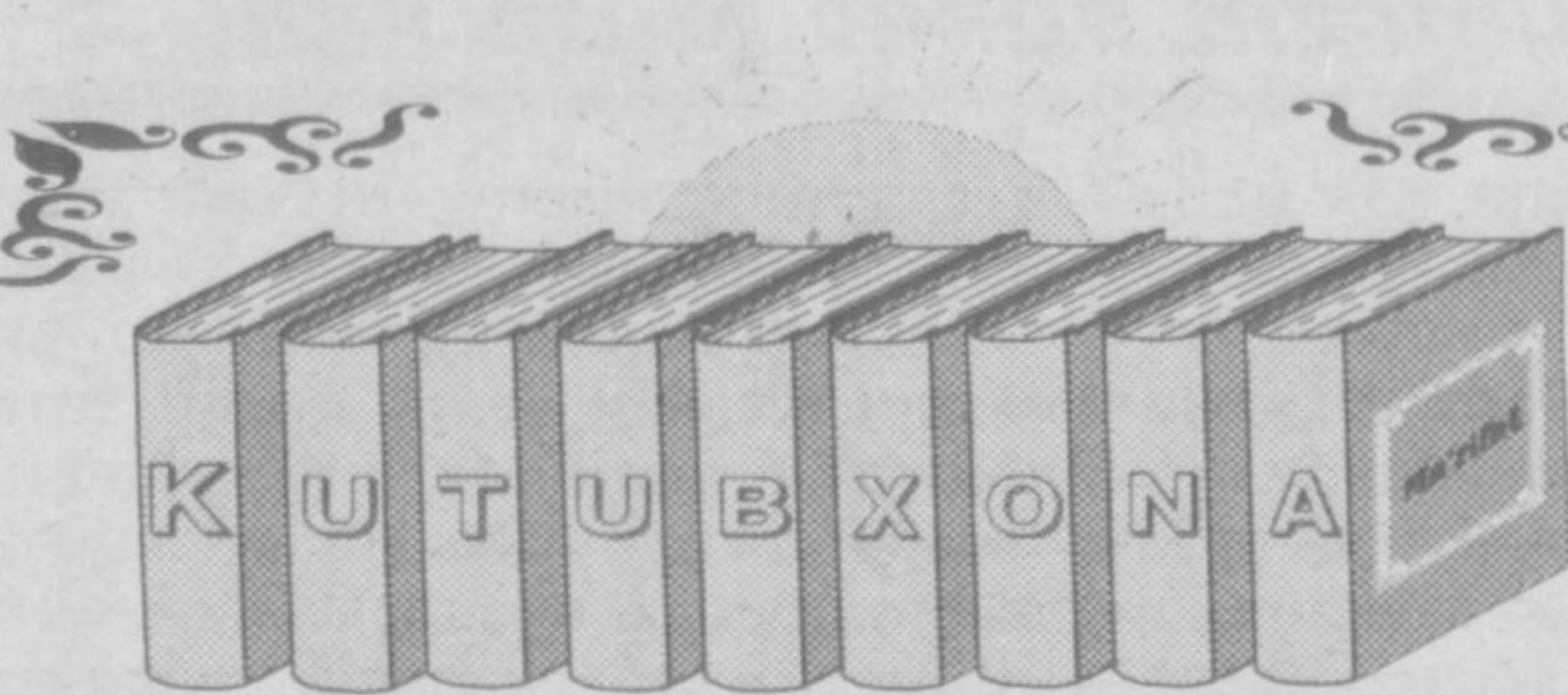
Б.Аскарлов ва Ш.Низомовлар ҳаммуаллифлигида нашр этилган ушбу дарсликнинг мақсади талабаларга темир-бетон

талари билан танишиши, фикр юритиши, уни ифода қилиш малакасини эгаллаши ва ҳаётга татбиқ этиши лозим.

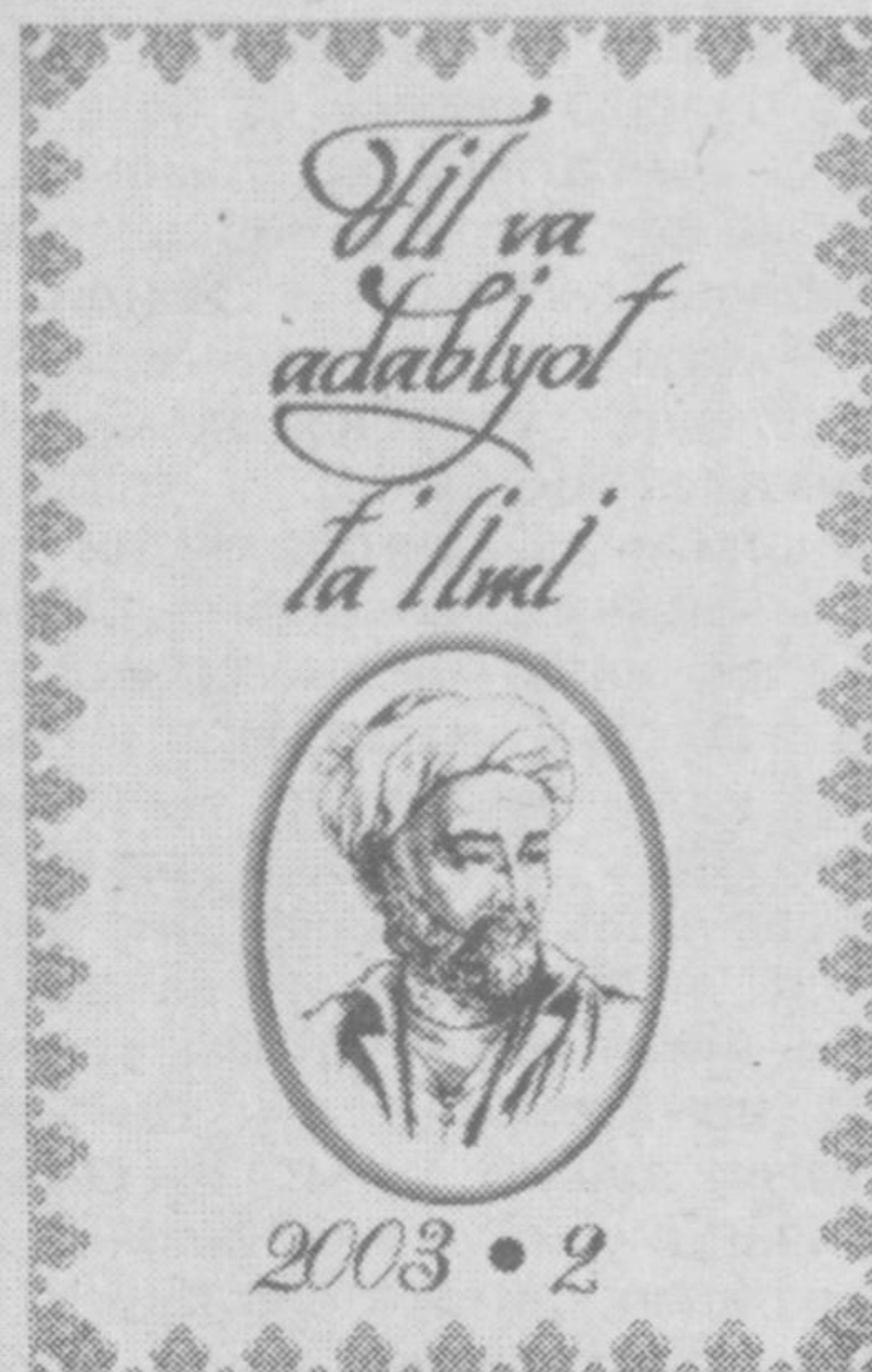
Дарслик 3 қисмдан иборат:

1-қисмда темир-бетон конструкцияси учун ишлатиладиган материалларни тайёрлаш усуллари ва уларнинг физик-механик хоссалари ҳамда шу материаллардан тайёрланган

3-қисмда муҳандислик иншоотлари ва уларнинг турлари, ишлаш шароитлари, ҳисоблаш усуллари ва иншоотларнинг кучланиш-деформацияланиш ҳолатига таъқири кўчлар (зилзила, иқлим ша-

БАРЧАСИ МУАЛЛИМЛАР УЧУН

ванинг "Шевалар лексикасини қийсий ўрганиш" номи мақолаларида тилшуносликка оид илмий масалалар ўз аксини ва ечимини топган.

"Адабиётшунослик" руқни остида берилган Л.Тошмуҳаммедованинг "Абдулла Қодирий матбуот ҳақида", Н.Умарованинг "Ғафур Ғуломнинг поэтик қарашлари ва давр", С.Хўжановнинг "Мақсуд Шайхзода Алишер Навоий ижодининг тадқиқотчиси сифатида" каби мақолалари орқали ўқитувчилар дарслар учун қўшимча қимматли материалларга эга бўладилар.

Педагогика фанлари доктори, профессор Р.Толипова қаламига мансуб "Таълим бошқа тилларда олиб бориладиган мактабларнинг бошланғич синфларида давлат тилини ўқитиш бўйича методик тавсиялар" эса амалиётчи ўқитувчиларга жуда қўлай келади.

Шунингдек, журналда "Адабий таълим", "Мумтоз адабий асарлар лугати", "Чет тилини ўргатиш масалалари", "Атамашунослик", "Нуқтаи назар", "Сўз мулкига саёҳат" руқнларида ҳам қизиқарли мақолалар берилган.

Х.НИШОНОВ

БИНОКОРЛИККА ОИД ДАРСЛИК

конструкцияларини ҳисоблаш ва лойиҳалаш усуллари ўргатишдан иборат. Бу фан муҳандисни шакллантирадиган фанлардан бири бўлгани учун ҳам қарқандай бинокор муҳандис унинг асосини чуқур ўзлаштириши шарт. Ҳисоблаш ва лойиҳалашни амалга оширишдан мақсад шуки, талаба мазкур жараёнда конструкциянинг ишлаш фаолияти, юк кўтариш қобилияти даражасидан фойдаланишнинг турли усул ва воси-

конструкцияларни ҳисоблаш усуллари асосли ва кенг ёритилган (1-8-боблар).

2-қисмда эса шу кунда қуриладиган бино ва иншоотларнинг асосини ташкил этадиган конструкцияларнинг турлари, ҳисоблашда қўлланиладиган ҳисобий тарҳи ва уларнинг кесим юзасида ҳосил бўладиган кучланишни аниқлаш усуллари аниқ мисоллар асосида таҳлил қилинган (9-11-боблар).

роити ва бошқаларнинг) таъсири мисол ва масалалар асосида ўз ечимини топган (12-15- боблар).

Дарслик қурилиш соҳасида ўқийдиган ва ишлайдиган мутахассисларга мўлжалланган, шунингдек, ундан шу соҳа бўйича малака ошириш курси тингловчилари ҳам фойдаланишлари мумкин.

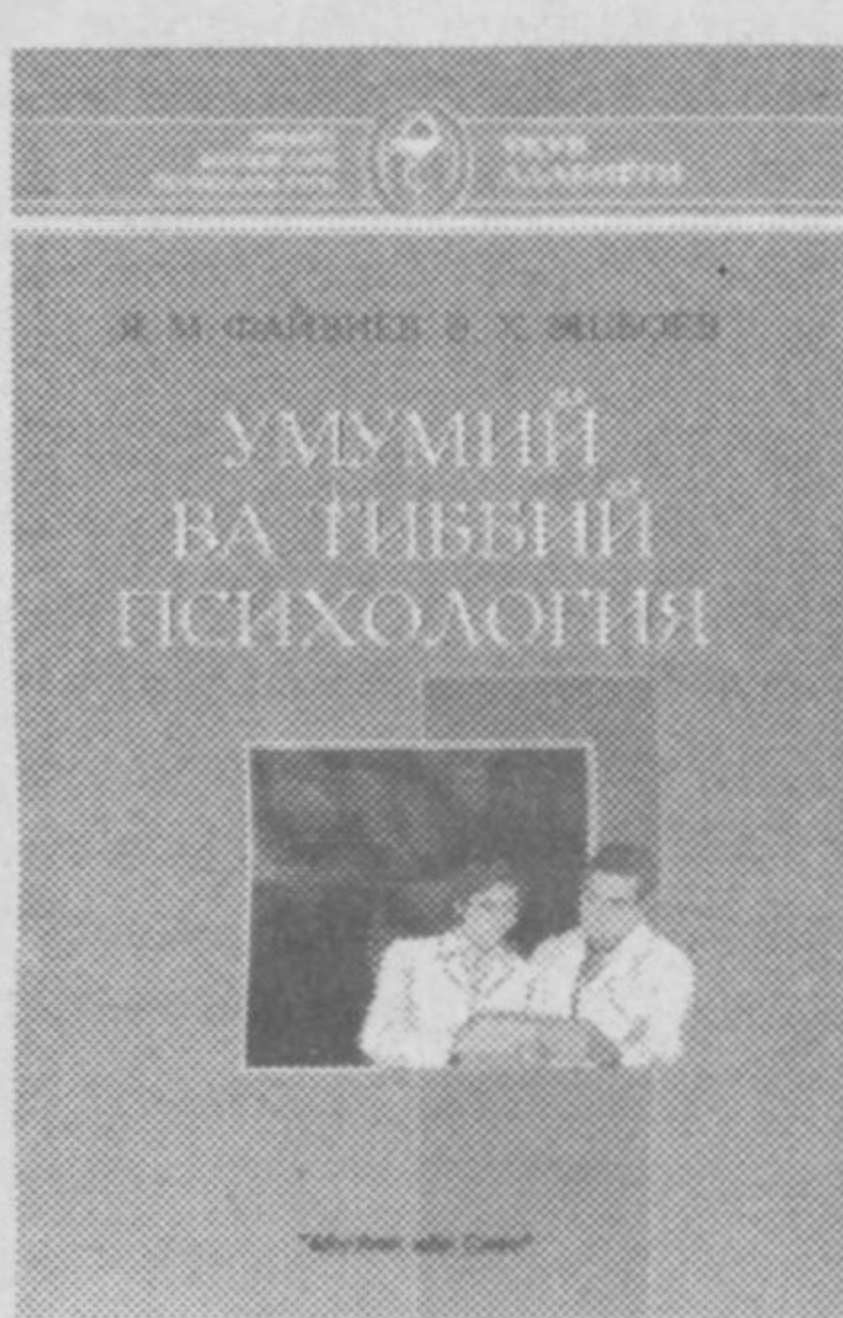
С.ХҲҲҲҲ, техника фанлари доктори

БЎЛАЖАК ШИФОКОР ҲАММАСЛАГИ

Абу Али ибн Сино номидаги тиббиёт нашриёти халқ табobati, шифокорлик амалиёти ҳамда ўқув дарсликларини чоп этиш борасида сезиларли ишларни амалга оширмоқда.

Яқинда А.Ҳамроев, А.Алимов ва Т.Аъзамхўжаев муаллифлигидаги «Хирургия ва реанимация асослари» китоби нашрдан чиқди. Дарсликда тиббиёт ҳамширасининг билиши ва амалиётда бажарилиши лозим бўлган беморни қабул қилиш, шифокор иштирокида тиббий кўриқдан ўтказиш, ташхис қўйиш ва парвариш қилиш борасидаги вазифалари илмий ва амалий асослаб берилган. Шунингдек, ҳамшираларнинг терминал ҳолатлар, ўткир юрак, нафас етишмовчилиги, ўпка, юрак реанимацияси, кома, ўткир захарланиш, бўғилиш ҳамда интенсив терапия бўйича беморга ёрдам бериш ва уларнинг ҳолатларини назорат қилишдаги вазифалари кўрсатиб ўтилган.

Шу ўринда мазкур нашриётда чоп этилган Я.Файзиёв ва Э.Эшбоевнинг «Умумий ва тиббий психология» ўқув қўллан-

маси ҳусусида ҳам фикр билдириб ўтиш жоиз. Ушбу дарслик уч бўлимдан иборат бўлиб, биринчи бўлимда тиббиёт психологиясининг ривожланишида умумий психологияни ўрганадиган асосий объектлар ҳақида тушунча берилган. Иккинчи бўлимда умумий ва тиббий психологияни ўрганиш услублари, фаолият турлари, шахс характери, темперамент, бемор одамнинг шахси ҳақидаги маълумотлар келтирилган бўлса, учинчи бўлимда ҳусусий тиббий психология масалалари ёритилган.

Шунингдек, дарсликда турли касалликларга чалинган беморлар ва тиббиёт ходимлари ўртасидаги муносабатлар психологияси, деонтология масалаларига доир маълумотлар ҳам берилган. Мазкур қўлланма тиббиёт коллежлари ўқувчилари, тиббиёт олийгоҳи талабаларига мўлжалланган бўлиб, у ушбу фан бўйича ўқув дастурига мувофиқ келади.

Олим НОРБЕКОВ

Зиёдулла Ҳамидов

ҒАФУР ҒУЛОМ
ПРОЗАСИ ЛЕКСИКАСИ

га хос ҳусусиятларни матндан топади.

Рисоланинг "Эмоционал — бўёқдор сўзлар ва уларнинг стилистик қўлланиши" деб номланувчи бўлимида Ғафур Ғулом насрий асарларидаги ижобий ва салбий эмоционал муносабатни ифодаловчи сўзлар берилди. Шу билан бирга баъзи ўринларда ёзувчи тилида ҳақорат ва эркалашни ифодаладиган эмоционал сўзларнинг ёнма-ён қўлланилиши олим томонидан яхши тадқиқ қили-

"Истеъмол доираси чеғараланган лексик бирликлар ва уларнинг функционал — услубий қўлланилиши" бўлимида рисола муаллифи улуг сўз санъаткорининг ўзбек тилида сўзлашувчиларнинг барчаси томонидан кенг қўлланилиб келинган лексик бирликларни ниҳоятда ўринли ишлатганлигини кўрсатади.

Ёзувчи прозаик асарларида экспрессив — бўёқдор сўзларнинг оригинал кўри-нишлари борлиги рисола муаллифи томонидан жиддий ўрганилган. Умуман, Ғафур

"ЖАҲОН АДАБИЁТИ" САҲИФАЛАРИДА

Май 2003

Журналнинг май сони саҳифалари улкан адбимиз, Ўзбе-

кистон Фанлар академиясининг академиги Ғафур Ғуломнинг 100 йиллик таваллуди айёмига бағишланди. Унда "Мангуликка дахлдор" руқни остида Ғ.Ғулом асарларидан намуналар, "Улкан адиб замондошлари наздида" сарлавҳаси билан Мақсуд Шайхзода, Абдулла Қаҳҳор, Миртемир, Саид Аҳмад, Ў.Ҳошимов, У.Норматов, Р.Иноғомов, А.Файзулла каби бир қатор ўзбек ёзувчилари ва адабиётшунос олимларининг эссе ва мақолалари, тадқиқотлари эълон қилинган.

Шунингдек, "Ғ.Ғулом адиблар нигоҳида" руқнида ҳам жаҳон адибларининг фикрлари ҳавола этилган. "Наср" руқнида муштарийлар "Омон қолган одамнинг дафтери" романининг охириги қисмларини ўқийдилар.

Жумладан, "Бўсаға" романи ҳам ўз ниҳоясига етади.

Шеърят ихлосмандлари Махтумқули ижодидан баҳраманд бўладилар. Шеърларни туркман тилидан Ж.Жабборов таржима қилган.

В.Огневнинг "Гуржистон хотиралари" фалсафий мақоласи Ф.Шохисмоил таржимасида ҳавола этилган.

Саргузашт, детектив, фантастика муҳлислари поляк ёзувчиси Яцек Ройнинг "Қора от кечалари ўлдирди" қиссасини ўқийдилар. Асарни Қодир Мирмуҳаммедов ўзбек тилига ўтирган.

Шунингдек, китобхонлар журнал саҳифалари орқали адабий-танқидий мақолалар ҳамда китоблар оламидаги янгиликлардан воқиф бўлишлар мумкин.

Г.МУҲАММАДЁРОВА,
журнал муҳаррири

ШОИР АСАРЛАРИ ОЛИМЛАР НИГОҲИДА

Яқинда чоп этилган филология фанлари номзоди, доцент Зиёдулла Ҳамидовнинг "Ғафур Ғулом прозаси лексикаси" рисоласи тилшуносликдаги навбатдаги излашлар натижасидир. Муаллиф рисолада Ғафур Ғулом насрий асарлари лексикасини матндан келиб чиқиб бир қатор масалалар доирасида ўрганади. Насрий асар тили ҳақида умумий маълумот беради. Бадий асар тили лексикасини ўрганишнинг ўзига хос тамойилларини белгилайди. Сўз санъаткорининг бетакрор сўз қўллаш услубини ва ундаги жонли халқ оили-

нади.

"Ғафур Ғулом насрий асарлари лексикасининг мавзуй гуруҳлари" бўлимида муаллиф ижодкорнинг ўз асарларида турли соҳаларга оид сўзлардан унумли фойдалана билганлигини қайд этади ҳамда, Ғафур Ғулом лексикасини қуйидаги мавзуй гуруҳларга ажратади: Атоқли отлар, уруғ-этник номлар, қавм-қариндошлик терминлари, инсон аъзолари, кийим-кечак атамалари, таом билан боғлиқ номлар, жой номлари, касб-хунарга оид атамалар, ўйин номлари ва ҳоказо.

Ғулом асарлари тили ниҳоятда ўзига хослиги, ҳусусан, қадимги туркий тилга оид лексик бирликлар ўз даврига монанд ўзгартрилмасдан ишлатилганлиги бадий асар руҳининг миллий анъанага мувофиқлаштирилганлигидан далолат беради. Мазкур илмий рисола ўрта мактабларнинг она тили ва адабиёт ўқитувчилари, олий ва ўрта махсус таълим тизимида таҳсил олаётган талабалар, бадий асар тили масалаларини ўрганаётган тадқиқотчилар учун ёрдамчи қўлланма вазифасини бажаради.

Зухриддин ҚУДРАТОВ,
ЎЗМУ аспиранти

САМИМИЯТ УСТУВОР ҲИКОЯЛАР

Ўқувчилар ёзувчи Саид Абдуллаевнинг "Бор бўлсин муҳаббат" ва "Сен менинг ҳаётимсан" китоблари орқали яхши билишади. Бир неча йиллардан бери бадий адабиётнинг ҳикоя жанрида ижод қилиб келаётган бу ёзувчининг қалами анча ўткирланиб қолганини унинг яқинда чоп этилган "Садоқат" номи ҳикоялар тўплами ҳам айтиб турибди. Мазкур тўпلامдан замондошларимиз дилидаги орзу-умидлар, ташвиш ва секинчлар маҳорат билан ифода этилган бир неча ҳикоя ўрин олган. Ҳикоялардаги самимиийлик руҳи, воқеаларнинг ҳаққоний ва мишонарли ифодаланиши ўқувчида илқ таассурот уйғотади.

САДОҚАТ
Саид
Абдуллаев

"Садоқат" ҳикояси қаҳрамони — Акмал ўз келажagini мустақил қуришга интилаётган, қатъиятли, дўстларига садоқатли, зукко, билимдон инсон бўлишни истайдиган ёшларга ибрат сифатида талқин этилган. "Оқибат" ҳикоясида эса оила устун — меҳр туйғусининг нақадар азиз ва кераклиги тараннум этилган.

Бир сўз билан айтганда, "Садоқат" — инсон ҳаётининг қувонч ва ташвишлари қаламга олинган тўпلام. У сизда яхши таассурот қолдиришига ишонамиз.

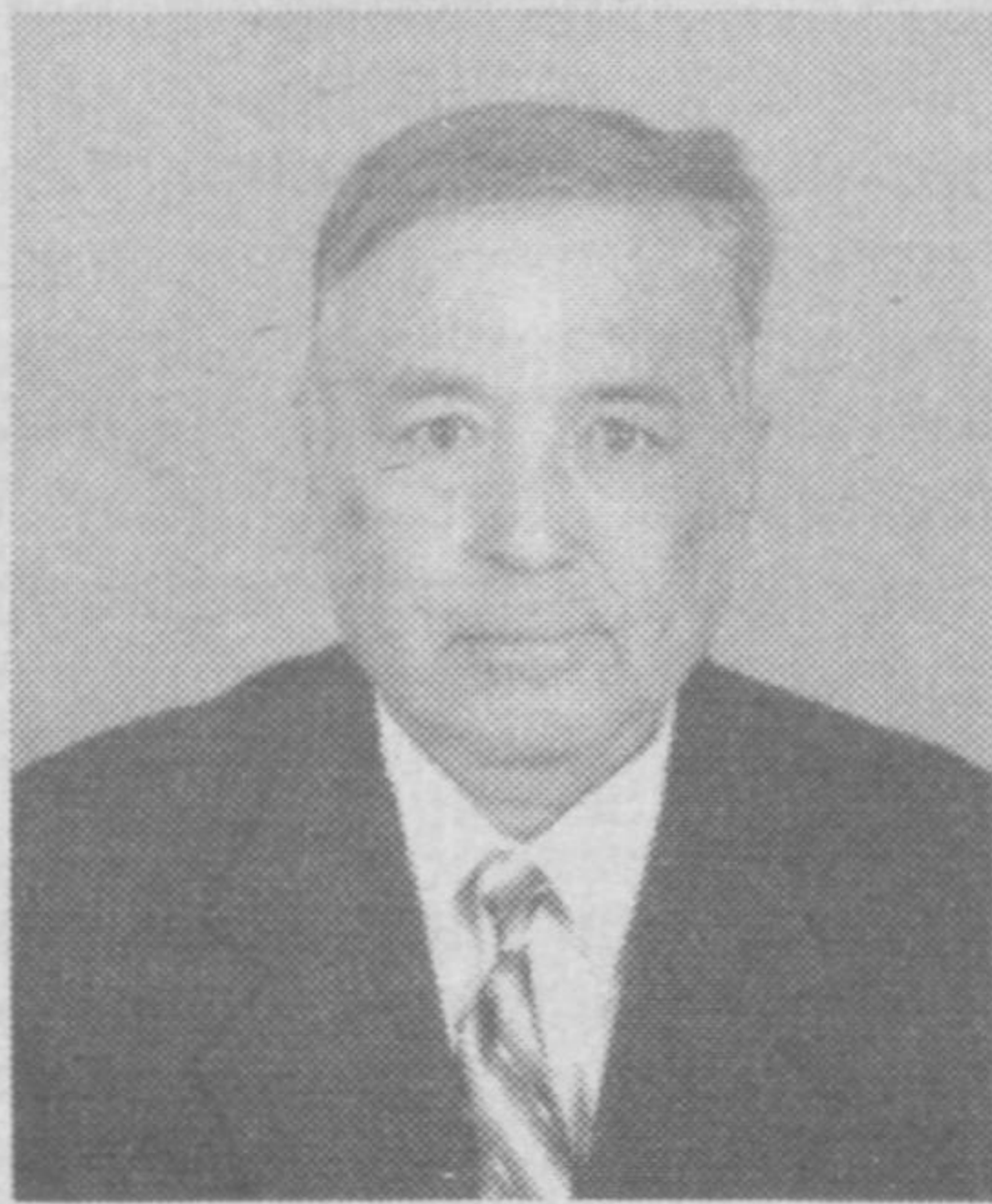
Элмурод МАҲМАРАЙИМ
ўғли

Мамлакатимизнинг келажакдаги тақдири жамиятимиз таракқиётининг ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланган метин иродали, зехни ва заковатли ёшларимиз қўлидадир.

Дарҳақиқат, миллатимиз тақдирини ишончли ворислар қўлига топшириш мақсадида таълим ислохотлари мезонлари ишлаб чиқилган. Шу боис бугунги кунда таълим самарадорлигига муҳим эътибор қаратилмоқда. Бу жараён ўқитувчидан ўз касбини оқлаш учун тинимсиз изланиш, ўз фанига бўлган меҳрини, малакасини оширишни талаб этади. Бинобарин, ўқитувчи ўқувчиларга сабоқ берибгина қолмай, балки ахлоқ-одоб тўғрисида кўрсатмалар, насиҳатлар бериб, улар келажакка назар ташлайди.

Ўқитувчи учун олий мукофот ўз ўқувчисининг комил инсон бўлиб етишишни кўришдир. Юртбошимиз «Таълимнинг янги модели жамиятда мустақил фикрловчи эркин шахснинг шаклланишига олиб келади, жамиятимизнинг потенциал кучларини рўёбга чиқаришда жуда катта аҳамият касб этади», деган эди. Навоий вилоят халқ таълими бошқармаси тасарруфидagi 1-ихтисослашган мактаб-интернат вилоят ҳокимининг 1999 йил 26 июлдаги қарорига асосан ташкил этилди. Бу билим маскани инглиз тили, физика, математика фанлари чуқур ўқитилиши билан алоҳида ажралиб туради. Мактаб-интернатнинг ўзига хос томонларидан бири барча педагог ходимлар танлов билан шартнома асосида ишга қабул қилинишидadir. Ҳозирги кунда билим ўчоғида 25 нафар ўқитувчи, 16 нафар малакали тарбиячилар ДТС асосида ўқувчиларга сабоқ беришмоқда. Барча фанлар бўйича махсус фан кабинетлари мавжуд. Бундан ташқари химия, биология, физика фан лабораториялари хоналари замонавий жиҳоз ва кўргазмали қуроллар, диаграммалар билан жиҳозланганлиги ўқувчи диққатини ўзига жалб қилади. Шунингдек,

мактаб қошида қишки спорт зали, ёзги кичик стадион ҳамда гимнастика шаҳарчаси ўқувчиларнинг ихтиёрида. 2002 йилнинг 6 ойида қисқа муддатда 100 ўринли замонавий жиҳозларга эга ётоқхонанинг ишга туширилишидан ўқувчилар ва уларнинг ота-оналари миннатдор. Мактаб таълим-тарбия жараёни бўйича тузилган дарс жадвали асосий фанлар ва мактаб ҳисобидан берилган дарс соатлари, тарбиявий соатлар ҳамда «Ахборот» дарсларини ўз ичига олган. Бундан ташқари

лаб 10-синфлар бўйича 3-ўринни, 11-синфлар бўйича 3-ўринни қўлга киритди.

Она тили ва адабиёт бўйича 9-синф ўқувчиси Зебо Бўронова, тарих бўйича 10-синф ўқувчиси Абдуқодир Отабоев, биологиядан 10-синф ўқувчиси Феруз Усмонов, иқтисод фанидан 11-синф ўқувчиси Раҳматулло Алиевлар шулар жумласидандир. Таълим жараёни таҳлили бўйича ҳар чорак якунида назорат тест синовлари амалга оширилди. Чорак якуни натижасига кўра ҳар бир синф ўртаси-

зилганлиги бунга мисолдир. Педагогларимизнинг савий-ҳаракатлари бўйича таълим мазмуни самарадорлигини оширишга қаратилган янги педагогик технология асосида мактабда услубий бирлашма ташкил этилиб, унинг раҳбарлари ва педагоглари томонидан фанлар бўйича маъруза матнлар, буклетлар, диаграммалар, кўргазмали қуроллар яратилаёпти ва дарс жараёнида қўлланилмоқда. Бунинг самараси ўлароқ математика, информатика, жисмоний тарбия ва ЧЕТ фанларидан мактабимизнинг ўқувчилари республика, вилоят, шаҳар миқёсида ўтказилган анжуман ва спорт мусобақаларида фаол иштирок этиб келмоқда. Мактаб қошида фаолият кўрсатаётган «Кичик академия» аъзолари Самадов Фаррух ва Худойберганов Авазлар (Ёш математиклар биринчи Республика симпозиумининг гоиллари) мактабимизнинг фахри ҳисобланади.

Фарғона шаҳрида 1987-88 йилда туғилган ўқувчилар ўртасида қаратэ бўйича ўтказилган республика мусобақасининг гоили 8-«Б» синф ўқувчиси Турдиев Шавкатнинг спорт соҳасидаги катта ютуқлари барча педагогларни шодлантирди. Ўқувчиларимизга пухта билим бериб, мустақил фикрлаш истеъдоди ва қобилиятини шакллантиришда муносиб ҳисса қўшаётган математика фани ўқитувчилари Холбиби Казакова, Дилара Бозорова, инглиз тили ўқитувчиси Гуляра Казакова, тарих ўқитувчиси Шоҳида Баракаева, физика фани ўқитувчиси Рисола Одилова, рус тили ўқитувчиси Гулшан Жапаковалар амалий тажрибаси билан муносиб ҳисса қўшаётган устоз педагоглардан ҳисобланади.

Мажид САИДОВ,
Навоий шаҳридаги
ихтисослашган 1-мактаб-интернат директори,
Халқ таълими аълочиси

ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИ ШУҲРАТ КЕЛТИРАДИ

мактабдаги факультатив дарслар бўйича фаолият кўрсатаётган тўғаракларнинг йиллик иш режаси пухта ишлаб чиқилиб, мактабнинг ички назорат режаси бўйича йил давомида масъул ходимлар томонидан назорат қилиб борилади. Билим даргоҳининг ўзига хос жиҳатларидан бири ҳафтанинг сешанба кuni «Ахборот» дарслари, чоршанба кuni «Тарбиявий соатлар», пайшанба кuni «Сог'lomlashtirish va tozalik ishlari» мунтазам равишда ҳар бир синф-да амалга оширилади. Бугунги кунда мактаб бағрида 360 нафар ўқувчиларимизнинг барчаси 10 дан зиёд тўғаракларда қизиққан соҳа ва йўналишлари бўйича машғулотларга жалб этилганлигини қайд этиш ўринлидир. 1 октябрь — «Ўқитувчи ва мураббийлар кuni»га ҳамда асосий қомусимиз — Конституциянинг 10 йиллигига бағишланган «Устозга таъзим», «Тилимиз — дилимизда яшайди», «Сиз қонун-

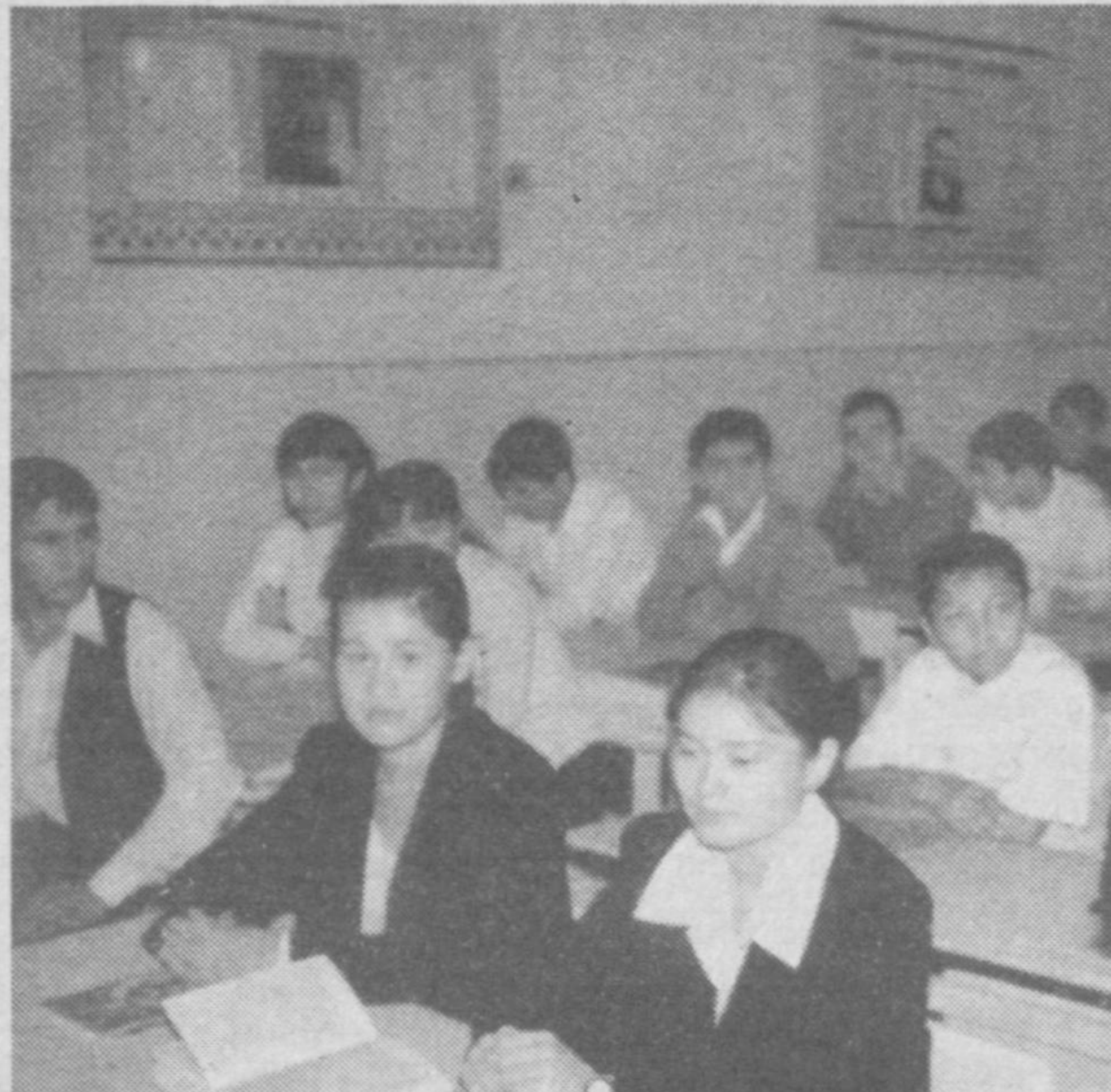
ни биласизми?» тадбирларига монанд ҳолда очик дарслар, давра суҳбатлари ўтказилади. Бу тадбирларда кекса педагоглар, тил марказининг ходимлари, ҳуқуқшунослар, ўқувчилар ва уларнинг ота-оналари фаол иштирок этади. Шунингдек, ўқувчилар ўртасида Президент асарларини ўрганиш бўйича, «Миллий истиқлол гоёси ва маънавият асослари», «Конституцияга саёҳат», «Одобнома» фанлари асосида ҳамда тарбиявий соат мавзулари юзасидан давра суҳбатлари, тест синовлари олиб борилаётганлиги ўқувчиларимизни эзгу амалларга даъват этмоқда. Учинчи тур вилоят олимпиадасида ўқувчиларимиздан: 9-синф ўқувчиси Ўрозов Тўлқин физика фани бўйича 1-ўрин, 9-синф ўқувчиси Ражабов Санжар 2-ўринни, 10-синф ўқувчиси Самадов Ҳалим 3-ўринни, 10-синф ўқувчиси Самадов Фаррух географиядан 1-ўринни эгал-

да фанлар бўйича қизиқарли мусобақалар ўтказилиб, ота-оналар, олий ўқув юртининг хорижий тиллар, физика, математика ва информатика кафедрасининг ўқитувчилари иштирок этишди. Информатика, инглиз тили, тарих ва ўзбек тили ва адабиёти бўйича ўтказилган «Иқтидорлилар беллашуви» мусобақаси ва очик дарслар юқоридаги фикримизнинг далилидир. «Мактаб, оила ва маҳалла тарбиянинг бош мезони» мавзусида ўтказилган тадбирда ота-оналар, маҳалла вакиллари қатнашиб ўзаро фикрлашиб олишди. Ўқувчиларимизни миллий қадриятлар ва маънавий меросимиз бебаҳо бойлигидан баҳраманд қилиш мақсадида қатор маърифий тадбирлар ҳам ўтказилиб турилади. Жумладан, вилоят тарихий ва ўлкашунослик музейи ходимлари ҳамкорлигида маънавий ва маданий меросимизни асраш ва эъзозлаш борасида учрашув ва очик мулоқотлар ўтка-

АҲИЛЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

Дарҳақиқат, республикаимизда амалга оширилаётган «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг моҳияти — ўқувчи-ёшларни миллий ва умумбашарий қадриятлар асосида, ватанпарварлик руҳида тарбиялашда ҳар бир мактаб педагогик жамоасининг ўзига хос иш интизоми, услуби бўлади. Мактабимиз кучоғида тарбияланаётган ҳар бир ўқувчи қобилият ва истеъдодини ривожлантириш ҳамда ДТС талаблари даражасида билим олишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. Айтиш жоизки, мактаб педагогик кенгаши томонидан 2002-2003 ўқув йилини муваффақиятли якунлаш мақсадида ўқувчилар ўртасида қизиқарли, таъсирчан тарбиявий тадбирлар негизда очик дарслар, суҳбат ва учрашувлар мужассамлашган. Жумладан, очик дарслар, суҳбат, учрашувлар, саёҳатлар чоғида ўқувчиларнинг ўлкамиз маданияти, миллий урф-одатлари, табиати, иқлими, ер ости ва усти бойликлари ҳақидаги таассуротларини янада кенгайтиришга қўмаклашиш бўйича синф раҳбарлари ва тарбиячилар масъулияти белгилаб қўйилган. Бундан ташқари ўқувчилар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш учун ҳуқуқ-тарғибот органлари ҳамкорлигида таъсирчан суҳбатлар, очик мулоқот ҳамда учрашувлар бевосита синф раҳбарлари ва тарбиячилар ташаббуси билан амалга оширилади. Ҳар бир синф ўқувчисининг барча фан-

лардан йил давомида яхши баҳоларга ўқиб, намунали хулқи билан фан тўғаракларида ҳамда жамоат ишларида фаол иштирок этганлиги бўйича фидоий синф раҳбарларининг иши оммалаштирилиб, мактаб маъмурияти томонидан синф ўқувчилари эришган муваффақиятларга қараб моддий рағбатлантирилади. Шунингдек, таъкидлаш ўринлики, тадбир-

ларни кўтаринки руҳда ўтказишни таъминлашга ҳомийлар, ота-оналар иштироки, синф хоналари, ўқув заллари, кутубхона, ўқувчилар ётоқхонаси, мактаб ҳовлисининг ички ва ташқи томонларини безаш ишлари қилинди. Шунингдек, очик дарсларни олиб боровчи ўқитувчининг дарси, ўқувчилар саёҳатининг манзили бўйича режа ва йўл ҳаракатлари бўйича аниқ маълумотлар ишлаб чиқилиб, бир ҳафта олдин эълон қилинади. Таълим жараёнининг самарадорлигини ошириш бўйича ўқувчилар билимини баҳолашда тест саволлари синф раҳбарлари томонидан ўқувчиларга ўз вақтида тўлиқ етказилади. Олинган барча оралиқ ва якуний назорат натижалари синф йиғилишида ота-оналар иштирокида муҳокама қилинади. Билими паст ўқувчилар билан айрим фанлар бўйича қўшимча дарс машғулотлари тажрибали ўқитувчилар томонидан ўтказилади. Шу ўринда айтиб ўтиш лозимки, аниқ ва гуманитар фанлар бўйича дарслар, ДТС асосида педагогика ва дидактиканинг асосий тамойиллари талабларига кўра соддан мураккабга йўналтирилган тарзда олиб борилади.

Низомиддин ХОЛИҚУЛОВ,
маънавий ва маърифий ишлари бўйича
директор муовини
Равшан ЎТАЕВ,
ўқув ишлари бўйича директор муовини

(Давоми.
Боши ўтган сонларда.)

Англиялик ўрнидан сакраб турди ва Сантьяго елкасидан ушлаб силкилай бошлади:

— Сўрасанг-чи, ахир!

Сантьяго кизга яқинлашди. Киз табассум билан у томонга ўгирилди ва бўзбола ҳам бунга жавобан жилмайди.

— Исминг нима? — сўради у.

— Фотима, — уялинкараб жавоб қилди киз.

Мен хазинани қидириб саҳрони кездим, хазина эҳромлар турган жойда. Бироқ уруш бошланиб қолди. Аввал мен урушни лаънатлагандим. Энди алқаяпман, чунки шу сабаб бўлиб мен сенинг ёнингга келдим.

— Уруш ҳам бир кун тугар, — жавоб қилди киз.

Сантьяго хурмо дарахтларига назар солди. Бир пайтлар у чўпон эди, бу воҳада эса қўйлар сероб. Фотима ҳамма хазиналардан-да азиз... Бироқ киз, гўё бўзболанинг фикр-

раётган нарсангни излайверишингни хоҳлайман. Агар уруш тугашини кутишингга тўғри келса, бу фожеа эмас. Бироқ эртароқ жўнашга имкон туғилса, жўна, ўз Тақдирингни излаб йўлга чиқ. Шамол кум барханларининг шаклини ўзгартиради, холос, саҳро эса аслича қолаверади. Бизнинг севгимиз ҳам аслича қолади.

Мактуб.

Чиндан мен агар сенинг Тақдирингнинг бир бўлаги эсам, қачон-

сира воҳани кўздан қочириб қўямдимми деб, орқасига бурилиб хурмо дарахтларига қараб-қараб қўйди. У шамолнинг овозини эшитди, оёғининг остида тошларни ҳис этди. Баъзан чиғаноқларга кўзи тушди — бир замонлар, қадим-қадимда саҳронинг шу жойида денгиз бўлган. Кейин тош устига ўтирди ва худди сеҳрлангандай нигоҳини уфққа қадади. У севгини висолдан айри ҳолда тасаввур эта олмасди, бироқ Фотима саҳро кизи,

Сарбон орқаси билан дарахтга суяниб ўтирибди, унинг нигоҳи ҳам мағрибга қадалган. Шу пайт барханлар ортидан Сантьяго кўринди.

— Бу ёққа уруш келаяпти, — деди бўзбола. — Менинг кўзимга кўринди.

— Саҳро эркак кишининг кўнглига ҳар нарсани солади, — жавоб қилди сарбон.

Бироқ бўзбола қирғийларни, уларнинг парвозини кузатганини ва туйқус Олам Қалбига уйғунлашганини гапирди.

Сарбон ажабланмади — бўзболанинг нимани гапирётганини у тушуниб турарди. Ер юзидаги ҳар қандай унсур бутун замин тарихини баён этишга қодирлигини у биларди. Китобнинг хоҳлаган бетини очиб қара, одамнинг қафига термил, бир даста қартадан хоҳлаган бирини танлаб ол, қирғийнинг осмондаги парвозини кузат — албатта, аини дақиқаларда кечаётган ҳаётингга боғлиқ унсурлар билан алоқани кўрасан. Бу ерда гап унсурларнинг ўзида эмас, балки одамларнинг уларга қараб, уларни кузатиб ўзлари учун Олам Қалбига уйғунлашиш йўлини оча билишларида.

Саҳрода кўп одамлар Олам Қалбига уйғунлашиб олиш қобилияти орқасидан тирикчилик қилишади. Аёллар ва қариялар бундайлардан чўчишади, уларни соҳибқаромат, деб аташади. Жангчилар уларга камдан-кам мурожаат қилишади, чунки ўлишингни олдиндан билиб жангга бориш қийин. Жангчилар нима бўлишини олдиндан билмай қўя қолишни ва урушнинг ўзгача шавқини туюшни маъқул кўришади. Тақдир Тангрининг қўли билан битилган, битикда неки бор, бари Унинг иншоси, Унинг ёзганлари эса доимо бандасининг нафу манфаатини кўзлайди.

Жангчилар бугуни билан яшайдилар, зеро, кундалик ҳаёт тасодифларга тўла, шу боис минг турли ҳолатларга диққатини қаратиши керак: душман бошингга қайси тарафдан туриб қилич солмоқчи, унинг остидаги от қандай сакрайди, жонингни омон сақлаш учун зарбни қандай қайтаришинг лозим.

Аммо туякаш жангчи эмас, шу боисдан ҳам у соҳибқароматларга кўп мурожаат қилди: баъзилари беҳато айтиб берса, баъзиларидан тайинли гап чиқмади. Бир сафар уларнинг энг кексаси (айнан ундан қаттиқ кўрқижарди) туякашдан эртанги кунини олдиндан билмоқдан мақсади нималигини сўради.

— Нима қилишим кераклигини аниқлаб олмоқчиман, — деди у. — Билиб олсам, юз берадиган фалокатнинг олдини олишга уриниб кўраман.

— У ҳолда бу сенинг эртанги кунинг бўлмай қолади, — жавоб қилди Соҳибқаромат.

— Эҳтимол, мен бошимга тушадиган кўргуликка тайёрланарман.

— Агар хайрли воқеа рўй берса, бу қутилмаган омад дегани, агар хайрсиз, ёмон ҳодисага дуч келадиган бўлсанг — уни анча олдин кўнглинг сезади.

— Бошимга нима тушишини олдиндан билишни истайман, чунки мен одамман, — деди туякаш. — Одамларнинг бугуни уларнинг келажаги қандай кечишига боғлиқ.

(Давоми бор)

Аҳмад ОТАБОЕВ
таржимаси

Пауло КОЭЛО

Роман

АЛКИМЁГАР

— Мен яшайдиган ўлкаларда кўп аёлларнинг исми шундай.

— Пайғамбаримизнинг қизининг исмлари шундай экан, — деди Фотима. — Ўша узоқ ўлкаларга бу исмни бизнинг жангчиларимиз элтишган.

Бу маъсума ва кўркам қизнинг сўзлари ғурурли жаранглади. Англиялик бетоқат бўлиб Сантьягони туртди ва бўзбола қиздан ҳар қандай касалликни даволай оладиган одамни биласанми, деб сўради.

— Бу одам дунёнинг ҳамма сиридан бохабар, — деди киз. — У саҳро жинлари билан мулоқот қилади.

Жин — бу иблис. Киз бола жанубга ишора қилди — улар қидираётган одам ўша тарафда яшашини айтди. Кейин кўзасини сувга тўлдириб, ортига қайтди.

Англиялик Алкимёгарни қидириб кетди. Сантьяго эса қудуқ олдида узоқ хаёл суриб ўтирди. Бир вақтлар, ўзининг юртида юрган пайтларда, шарқдан эсган шамол мана шу қизнинг муаттар бўйини унга олиб келар ва у қизнинг мавжудлигига ҳечам шубҳа қилмай уни севган эди, бу севгини, ҳарқалай, ер юзидаги борки хазиналардан устун кўрарди.

Эртаси куни у тагин қудуқнинг бошига келди ва қизни кутди. Бироқ бу ерда англияликни учратиш ажабланти, у биринчи бор саҳрога синчиклаб назар ташлаётган эди.

— Мен қоронғу тушгунча кутиб ўтирдим, — деди англиялик. — Юлдузлар милтиллаб чиқа бошлаганда у пайдо бўлди. Мен унга нимани қидираётганимни айтдим. У бўлса кўргошинни олтинга айлантиришни удалай олдингми, деб сўради. Ниятим ҳам шуни ўрганиш, деб жавоб қилдим мен. У тагин уриниб кўришимни маслаҳат берди. Худди шундай деди: “Боргин ва уриниб кўргин”.

Сантьяго жимиб қолди. Англиялик шу бир оғиз, ўзи ҳам биладиган гапни эшитиш учун дунёни кезиб шунча йўл юрганмиди? Шунда ўзининг қўйларини Малкисидққа текинга берганини эслади.

— Уриниб кўр-да! — деди у.

— Уринмоқчиман. Ҳозироқ бошлайман.

Англиялик кетди, орадан ҳаял ўтмай кўза кўтарган Фотима кўринди.

— Мен сенга фақат битта гапни айтгани келдим, — деди бўзбола кизга мурожаат қилиб. — Менинг қаллиғим бўлишингни хоҳлайман. Мен сени севаман.

Киз қўлидаги кўзани тушириб оборди, сув тўкилди.

— Мен сени шу ерда кутаман.

ўйларини уққандай, давом этди:

— Жангчилар хазинани қидиришади. Саҳро аёллари улар билан ғурурланишади.

Кейин у кўзасини сувга лик тўлдириб кетди.

Сантьяго ҳар куни қудуқ олдида келарди. У Фотимага қўй боққанларини, Малкисидқ билан қандай учрашганини, биллур сотганларини гапириб берган эди. Шу зайл улар иноқлашиб олишди. Киз билан ўн беш дақиқа суҳбатлашган вақтни айтмаганда, ҳар бир кун бўзбола учун бир йилдай чўзиларди.

Орадан бир ой ўтгач, Сарбон йўловчиларни жамлади.

— Уруш қачон тугаши номаълум, — деди у. — Йўлни давом эттирмаймиз. Ҳали жанглар тўхтамайдиган кўринади, бир неча йилга чўзилса ҳам керак. Бир-бирига ғаним бўлган қабилаларнинг ҳар қайсида жасур, кучли жангчилар бор, ҳар бири ўз номусини бой бермаслик учун майдонни ташлаб кетмайди. Бу ерда яхшилар ёмонлар билан урушаётгани йўқ, бу ерда ҳокимият учун жанг қилишмоқда, бундай урушлар эса бир бошланса узоқ вақт тўхтамайди, зеро, Оллоҳ уларга ҳам, буларга ҳам мададкор.

Одамлар тарқалишди. Сантьяго Фотима билан учрашиб, унга Сарбоннинг гапларини етказди.

— Учрашганимизнинг эртаси куниек, — деди киз, — сен менга севги изҳор қилдинг. Кейин эса жуда ажойиб нарсалар — Умум Тили ва Олам Қалби ҳақида гапирдинг — мен аста-секин сенинг бир бўлагингга айланиб бораёпман.

Сантьяго унинг овозини эшитиб турди, қизнинг овози хурмо дарахтлари учидаги баргларнинг майин шитирлашидан-да гўзал эди.

— Мен сени бу қудуқ олдида қай маҳалдан бери кутиб турибман. Мен ўзимнинг ўткан кунларимни унутдим, урф-одатларимни ҳам унутдим, қабиламиз эркакларининг қизлар ўзини қандай тутишлари кераклиги ҳақидаги кўрсатмаларини ҳам. Болалигимда бир кун келиб саҳро менга, ҳали ҳеч кимга насиб этмаган ажойиб совға ҳадя этади, деб орзу қилардим. Мана, мен унга эришдим, бу сенсан.

Сантьяго қизнинг қўлидан тутмоқчи бўлди, бироқ Фотима кўзани қаттиқ кучоқлаб олди.

— Сен менга кўрган тушларингни гапириб бердинг, кекса подшоҳ Малкисидқ ҳақида, хазиналар ҳақида айтдинг. Энди мен ҳеч нарсадан кўрқмайман, чунки сени менга улар етказди. Мен эса сенинг орзу-ўйларининг, сенинг Тақдирингнинг бир бўлагиман. Шунинг учун ҳам мен сенинг бир жойда тўхтаб қолмаслигингни, балки қиди-

дир сен менга қайтасан.

Бу гаплар Сантьягонинг дилини ранжитди. Бўзбола йўл-йўлакай ёдига олди: таниш чўпонларнинг дашту далаларни — узоқ-узоқдаги яйловларни кезмай яшай олмасликларига хотинларини ишонтиришининг ўзи бўлмасди. Ҳа, севги доим суйганинг ёнида бўлишни талаб қилади.

Эртаси куни у Фотимага бу ҳақда гапирди.

— Саҳро бизнинг мардумларни олиб кетади ва ҳар доим ҳам қайтиб бермайди, — жавоб қилди киз. — Биз буни биламиз, шунга кўникканмиз. Гарчи улар қайтишмаса-да, бироқ доимо биз билан бирга: улар ёмғир бўлиб ёғмайдиган булутлар, тоғу тошлар орасига бекинган йиртқичлар, ер бизга инъом этган зилол сув. Улар бутун борлиқнинг бир бўлаги бўлиб қолади... Улар Олам Қалбига қовушиб сингади.

Айримларига қайтиб келиш на-сиб этади. Шунда аёлларнинг ҳаммасига байрам бўлади, чунки мардумлари — уларнинг кутаётганлари ҳам бир кунмас бир кун уйига келади. Бурунлари мен бу аёлларга ҳавас билан қарар эдим. Энди менинг ҳам кутадиганим бор.

Мен — саҳро аёлиман ва бундан ғурурланаман. Истагим, менинг эрим, худди кўмни тўздирган шамолдай, эркин бўлса. Истагим, у булутлардан, йиртқичлардан ва сувдан айри тushmasa.

Сантьяго англияликни излашга тушди. Бўзбола унга Фотима ҳақида гапириб беришни хоҳларди, англияликни кўриб ажабланти: у чодирининг биқинига ўчоқ ўрнатиб, устига шиша идиш қўйибди. Англиялик ўчоққа ўтин қалаб, оловнинг ёнишини тўхтатмас ва саҳрога қараб-қараб кўярди. Унинг кўзида учкун пайдо бўлган, китобдан бош кўтармай юрган кунларда бу сезилмасди.

— Бу ишнинг биринчи босқичи, — тушунтирди у Сантьягога. — Нотоза олтингургуртни ажратиш керак. Мухими — ҳеч иш чиқмаслигидан кўрқмаслик зарур. Мен шу кунгача кўрқиб келганим учун Улуғ Ижодга қўл ура олмадим. Ҳозир қилаётган бу ишни ўн йил бурун амалга ошириш мумкин эди. Ўн икки йил эмас, ўн йил кутганим ҳам бир бахт.

Шундай деб у ўчоққа ўтин жойлаб, саҳрога тагин қараб-қараб қўйди. Сантьяго унинг ёнида ботаётган қуёшнинг нурлари кўмни қирмизи тусига бўягунча ўтирди. Шунда унинг юрагига ўша ёққа, саҳрога кетиш иштиёқи аланга олди, саҳро сукунати унинг саволларига жавоб толиб бера билармикан, шуни синамоққа шайланди.

У узоқ сандирақлаб юрди, ора-

агар унинг қалбида висол иштиёқи пайдо бўлса, бу фақат саҳронинг шарофати туфайли.

Бўзбола шу зайл, ҳеч нарса ҳақида ўйламай, боши устида енгилгина шамол эсиб ўтганини пайқагунча ўтирди. Осмонга қараганда тепада чарх уриб учаётган бир жуфт қирғийни кўрди.

Сантьяго уларнинг парвозини анча кузатиб, самода ажиб кашталар чизиб учишаётганидан завқланиб ўтирди. Афтидан, қирғийларнинг чарх уриб учишида бирор-бир маъно мақсад йўқдай, бироқ бўзбола уларнинг парвозида қандайдир мазмун яширинганини ҳис этди, фақат бу нимага ишора эканини айтиб беролмасди. У қирғийларнинг ҳаракатини кўзини узмай кузатишга қарор қилди — эҳтимол, шунда уларнинг тилини тушуниб олар. Балки шунда саҳро унга висолдан холи севги нималигини аён этар.

Туйқусдан уни уйку боса бошлади. Юраги эса бунга монелик қилиб: “Сен Умум Тилидан воқиф бўлишга яқин турибсан, бу ўлмада ҳамма нарсанинг, ҳатто қирғийларнинг кўкдаги парвозининг ҳам моҳияти бор”, дерди гўё. Сантьяго қалбига муҳаббат ато этгани учун тақдирдан шукр қилди.

“Севганингда оламдаги нарсаларнинг маъно-мазмунини янада тўлишади”, — ўйлади у.

Шу чоғ қирғийлардан бири иккинчисининг тепасига тик шўнғиб учди ва туйқусдан бўзболанинг кўзига қиличларини яланғочлаб водийга кириб келаётган жангчилар кўриниб кетди. Бу кўриниш лип этдию кўнглида хавотир уйғотиб назаридан қочди. У сароблар ҳақида кўп эшитган, уларни ўзи ҳам бир неча бор кўрган, одамнинг хоҳиш-истаклари саҳро кўмлари орасида жонлангандай намоён бўлишини билар эди. Бироқ водийга қўшиннинг бостириб киришини у мутлақо хоҳламаётган эди.

Сантьяго бу хавотирли ўйларни унуттишга, яхшиси, қирмизи тусга кираётган кум ва тошларга термилб завқланишни давом этишга уринди. Бироқ ҳушини йиғиб олишга нимадир ҳалал берар, юрагини сиқаётган хавотир аримаётганди.

“Доимо белгиларга эргаш”, — деб тайинлаган эди подшоҳ Малкисидқ.

Бўзбола Фотимани ўйлади. Кўзига кўринган манзарани эслади ва кўнгли сезди: нимадир рўй беради.

У зўрға ҳушини йиғиб олди. Ўрнидан туриб ортга, хурмо дарахтлари томон юрди. Олам унга яна бир бор кўп тилларда тиллашини кўрсатди: энди саҳро эмас, водий хатарли эди.

5-iyun — Xalqaro tabiatni muhofaza qilish kuni

Ер сайёраси инсониятнинг умумий, шу билан бирга ягона уйи ҳисобланади. Она еримизни экологик ҳалокатдан бартараф қилиш дунёдаги 200 дан ортиқ давлатларда истиқомат қилаётган 6 млрд.дан зиёд турли халқларнинг вазифаси саналади. Табиатни муҳофаза қилиш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш бугунги кунда халқларнинг вазифаси ва ўзаро битимлар асосида амалга оширилмоқда. Бу борада давлатлараро ҳамкорликнинг зарурлиги сайёрамизда биосферанинг ягоналигидан ҳамда инсонларнинг таъсири ҳеч қандай давлат чегаралари билан чекланмаслигидан келиб чиқмоқда. Сўнгги йилларда инсониятни ташвишга солаётган экологик муаммолар фақатгина давлатлараро ҳамкорлик йўли билан ҳал қилиниши мумкинлиги ҳам бугунги кунда барчага бирдек аён бўлмоқда.

Табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги ўзаро ҳамкорлик асосан икки йўналишда амалга оширилади:

— Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланишга қаратилган икки томонлама ва кўп томонлама шартнома ва конвенциялар;

— Халқаро табиатни муҳофаза қилиш ташкилотларининг фаолияти асосида.

Турли давлатларнинг табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш учун давлатлараро шартнома ва конвенциялар кенг қўлланилмоқда. Бундай ҳамкорлик дастлаб XIX аср охирида ҳайвонот

дунёсидан фойдаланишни тартибга солиш йўналишида вужудга келган эди. Иккинчи жаҳон урушидан сўнг табиатни муҳофаза қилишга оид 300 дан зиёд турли шартнома ва конвенциялар имзоланди. Улар орасида 1963 йилда Москвада имзоланган атмосфера, сув ости ва космик фазодаги ядро синовларини таъқиқлаш тўғрисидаги шартнома алоҳида аҳамиятга эга. 1973 йилда эса нодир ҳайвонот ва ўсимлик турлари

қилиш кунини" деб эълон қилинди. Ушбу сана муносабати билан ҳар йили шу кун бу борада амалга оширилаётган ишларнинг ҳисоботи тингланиб, келгусидаги ишлар режалаштириб олинди. Зеро, табиат ва жамият ўртасидаги муносабатлар зиддиятли босқичга келиб қолган бугунги даврда табиатни муҳофаза қилиш

ган Табиатни муҳофаза қилиш халқаро Иттифоқи 100 дан ортиқ давлатларнинг 300 га яқин давлат ва жамоат ташкилотларини бирлаштирган. Айни пайтда жаҳонда 250 дан ортиқ ана шундай нодавлат-нотижорат тузилмалари фаолият кўрсатмоқда. Шу билан бирга, ЮНЕСКО томонидан 1968 йилда қабул қилинган 14 лойиҳадан иборат

бормоқда. Айниқса, Орол ва Оролбўйи минтақасидаги экологик муаммолар халқаро ташкилотларнинг диққат марказида бўлиб, ушбу йўналишда турли тадбирлар амалга оширилмоқда. Чунончи, Оролбўйи аҳолисини сифатли ичимлик суви билан таъминлаш, уларга тиббий ёрдам кўрсатиш ҳамкорликнинг асосий масалаларидан ҳисобланади. Жаҳон банки, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ва бошқа кўпгина тузилмалар Ўзбекистондаги экологик муаммоларни ҳал қилиш ишига улуш қўшмоқдалар. Шунингдек, мамлакатимизда фаолият кўрсатётган "ЭКОСАН" экология ва саломатлик жамғармаси ҳам экологик муаммоларни ҳал этишда халқаро ҳамкорликни мувофиқлаштириш вазифасини бажармоқда.

МДХ мамлакатлари келишувига асосан табиатни муҳофаза қилиш борасидаги ҳамкорлик 1992 йилда имзоланган Давлатлараро экологик иттифоқ томонидан амалга оширилади. Республикамиз раҳбарияти экология ва табиатни муҳофаза қилиш муаммоларини ечишда Марказий Осиё давлатлари, Осиё, Европа, Америка ва Тинч океани минтақаси давлатлари билан икки томонлама ва кўп томонлама ҳамкорлик алоқаларини ривожлантирмоқда. Шунингдек, бу борада халқаро ҳамкорликнинг амалга оширишда экологик таълим-тарбияга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Отабек НУРОВ,
Мақсуд САФАРОВ,
Тошкент молия институти талабалари

ЕР — ИНСОНИАТНИНГ ЯГОНА УЙИ

билан савдо қилишни чегаралаш тўғрисидаги халқаро конвенция имзоланди. Атроф-муҳитга инсон таъсирининг кучайиши 1985 йилда Венада азон қатламини муҳофаза қилиш конвенцияси, 1992 йил Рио де-Жанейрода биологик хилма-хилликни сақлаш, 1992 йил Нью Йоркда иқлим ўзгариши тўғрисида, 1994 йилда эса Парижда чўллашишга қарши конвенцияларнинг тузилишига ҳам сабаб бўлди.

1972 йилда Стокгольмда табиатни муҳофаза қилиш бўйича ўтказилган БМТнинг биринчи Умумжаҳон конгрессида "5 июнь — Табиатни муҳофаза

соҳасида кўпгина давлатлардаги мутахассислар фаолиятини мувофиқлаштириш муҳим аҳамиятга эга. Шунинг ҳам алоҳида таъкидлаш керакки, ўтган йиллар давомида БМТнинг қатор халқаро тузилмалари ва давлат, нодавлат-нотижорат ташкилотлари томонидан табиатни муҳофаза қилиш юзасидан талай ишлар бажарилди.

БМТ табиат муҳофазаси масалаларига бирламчи аҳамият қаратади. 1973 йилда тузилган атроф-муҳит бўйича махсус дастур — ЮНЕП халқаро ҳамкорликни амалга оширишда муҳим аҳамият касб этади. Шунингдек, 1948 йилда ташкил қилин-

"Инсон ва биосфера" дастури бу йўналишда халқаро ҳамкорликда амалга оширилаётган йirik дастур саналади.

Мамлакатимизнинг 1992 йилда БМТга тенг ҳуқуқли аъзо бўлиши табиат муҳофазаси соҳасидаги халқаро ҳамкорлик алоқалари учун ҳам кенг истиқболларни очиб берди. Худди шу йили Рио де-Жанейрода ўтказилган БМТнинг иккинчи Умумжаҳон табиатни муҳофаза қилиш конгрессида республикамиз илк бор мустақил давлат сифатида иштирок этди. Ҳозирги кунда юртимизда БМТнинг атроф-муҳит муаммолари билан шуғулланувчи 7 та миссияси иш олиб

«КАТТА САККИЗЛИК» САММИТИ

Эртага Франциянинг Швейцария билан чегарадош ҳудудида жойлашган

Эвиан курорт шаҳрида «катта саккизлик» давлатлари раҳбарларининг саммити бошланади. Уч кун давом этадиган ан-

жуман хавфсизлигини таъминлаш учун эса шаҳарга олиб келувчи автомобиль ва темир йўлларининг барчаси ёпилди ва шаҳардан 10 км.гача бўлган масофага ҳеч ким қўйилмайди. Бунинг учун Франция ўзининг 15 минг кишилиқ полициясини ва Швейцария билан биргаликда махсус хизматларини ҳам жалб этди. Эвиан осмонида жанговар вертолётлар, қуруқликда эса зенитли қўшинлар патрули йўлга қўйилган. Бўлғуси саммитда «катта саккизлик»дан ташқари Хитой, Бразилия, Нигерия ва ЖАР давлатлари ҳам иштирок этадилар. Саммит иштирокчиларига мактуб йўллаган БМТ бош котиби Кофи Аннан эса, уларни дунёдаги қашшоқлик ва касалликка қарши фаол курашишга чақирган.

ЖИНОЯТЧИЛАР ХУРУЖИ

Челябинск вилоятининг Копейск туманида 24 майдан 25 майга ўтар кечаси фожеа юз берди.

Маълум бўлишича 44-мактабнинг битирувчи синф ўқувчилари Оксана Кузина ва Елена Смагиналар сўнгги кўнғироқ байрамидан кейин дискотекадан чиқиб уйга қайтаётганларида 27-болалар боғчаси ҳудудидан номаълум жиноятчиларга йўлиққанлар. Аввалига калтакланган қизлар номусларига тегилганидан сўнг, бўғиб ўлдирилганлар. Гарчи уларнинг даҳшатли қичқириқларини эшитган шу атрофда яшовчилар ҳам буни ёшларнинг оддий шўхликлари, дея тахмин қилишиб, ми-

лицияга хабар бермаганлар. 11-синфни тамомлаётган қизларнинг жасадларини эса, яқинба кун босчада ўйнаб юрган болалар қўриб қолганлар. Айни пайтда эса ушбу жиноий иш бўйича қидирув ишлари бошланган, дея хабар беради «Новости» ахборот маҳкамаси.

ГРОЗНИЙДА ТЕРРОР АКТИ

«Интерфакс» агентлигининг хабар беришича, кеча Октябрь туманида жойлашган Грозний марказий автовокзали ёнида террор акти юз берган. Маълум бўлишича,

айни бу пайтда «ПАЗ» русумли автобус ичида 20 га яқин қурувчилар бўлган ва уларнинг 3 нафари ҳалок бўлиб, 10 на-

фари жароҳатланган. Ассиновская ва Дербентская кўчалари кесишган жойга ўрнатилган портловчи моддага мазкур «ПАЗ» автобуси йўлиққан бўлса, шу атрофда турган «Ока» ҳамда «ВАЗ-2101» машиналарига ҳам талофат етган. Ҳозирда қидирув ишлари бошланган бўлиб, тахминларга кўра террор акти «Жигули» машинасида бўлган милиционерларга қарши режалаштирилган.

«АЛ-ҚОИДА» РАҲБАРЛАРИДАН БИРИ УШЛАНДИ

«Ал-Қоида» ташкилотининг Усама бин Лоден ва Айман Ал-Заваҳиридан кейин турадиган 3-рақамли раҳбари Сулаймон Абуғайт Эронда ҳибсга олинган, дея хабар беради Саудия Арабистонининг «Аш-Шарқ Ал-Аусат» газетаси. Тахминларга кўра, у бин Лоденнинг матбуот котиби бўлиб ишлаган. 2001 йил эса Абуғайтни Қувайт давлати ўз фуқаролигидан маҳрум этган.

Эрон ташқи ишлар вазирлиги ходими Ҳамид Ризо Асифининг айтишича, сўнгги вақтларда мамлакатда «Ал-Қоида»га дахлдорликда гумон этилиб, 500 га яқин

киши ҳибсга олинган. Ушбу ҳафтанинг ўзида эса 20 нафарга яқин киши ушланган бўлиб, улар орасида 12 май кун Ироқдаги террор актларида гумон этилаётганлар ҳам бор.

ШАРОН ВА АББОС УЧРАШУВИ

Қуддус шаҳрида Исроил ва Фаластин бош вазирлари Ариэль Шарон ва Махмуд Аббослар ўртасида бўлиб ўтган учрашув 3 соат давом этди, дея хабар беради «Рейтер» агентлиги. Унда Ариэль Шарон ўз ҳамкасбини зўравонликларга чек қўйиш, террорчиларни ҳибсга олиш ҳамда радикал гуруҳларни қуролсизлантириш бўйича

барча чора-тадбирларни кўришга чақирди. Ва Ҳазо сектори ҳамда Иордан дарёсининг Фарбий қирғоғидан Исроил аскарларининг чиқиб кетиши учун Фаластин кучлари бу ердаги хавфсизликни таъминлашга қодир бўлишлари кераклигини урғулади. Ўз навбатида Махмуд Аббос учрашувнинг ижобий руҳда кечганини айтиб, келгуси ҳафтада «ХАМАС» ташкилоти билан исроилликларга қарши курашни тўхтатиш бўйича келишувга эришишга ҳаракат қилишини маълум қилди. Энди Шарон ва Аббослар Иорданиянинг Акаба шаҳрида Қўшма Штатлар президенти Жорж Буш билан мулоқотда бўладилар.

ИРОҚДАГИ ХОРИЖИЙ ДИПЛОМАТЛАР ТАН ОЛИНМАЙДИ

АҚШ давлат департаменти вакили Ричард Баучер, Қўшма Штатлар Ироқдаги хорижий давлатлар дипломатик ваколатхоналарини тан олмаслигини маълум қилди ва шунинг учун хорижий дипломатларнинг Бағдодга бормасликларини тавсия этди. Баучернинг айтишича, ҳали мамлакатда дипломатларнинг фаолияти, имтиёз ва дахлсизлик ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи ҳукумат тузилгани йўқ. Саддам Хусайн даврида аккредитация қилинган хорижий давлатларнинг дипломатик ваколатхонала-

ри мақоми бугун кучини йўқотган ҳисобланади. Шунингдек, расмий Вашингтон томонидан Ироққа киритилиши таъқиқланган шахсларнинг ҳам бу давлатга боришларига рухсат берилмайди. Фақатгина Ироқнинг тикланиш жараёнларида ва эртанги кун бора-сида иттифоқчилар билан ҳамкорлик қилганларгагина дипломатик мақом берилади.

SARS: 745 КИШИ ҲАЛОК БЎЛДИ

Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълум қилишича, бугунга қадар дунё бўйича SARS касаллигидан ҳалок бўлаётганлар сони 745 кишига, зарарланганлар сони эса 8240 кишига етган. Кеча Хитой ва Гонконгда навбатдаги (2 киши) қурбонлар берилган. Тайванда эса 7 киши SARS билан шифохонага ётқизилган. Касаллик пайдо бўлган Хитойнинг ўзида вазият оғир бўлиб, мамлакатдаги қурбонлар сони 328 кишини ташкил этади. Канаданинг Торонто шаҳрида эса ушбу касаллик билан дахлдор бир мактаб ёпилиб, ўқувчиларга нисбатан карантин ҳолати жорий этилган.

РАМСФЕЛД ҚУРОЛ ТОПИЛИШИГА ИШОНМОҚДА

АҚШ мудоффа вазири Дональд Рамсфелд Ироқдан оммавий қирғин қуроллари топилишига ишонишини маълум қилди. Бундай қуролларнинг ҳозирча топилмаганлигига собиқ президент Саддам Хусайн уларни аллақачон яшириб қўйганлиги сабаб бўлмоқда, дея айтган у. Шунингдек, Пентагон раҳба-

ри расмий Вашингтон ва Лондон номига Ироққа қарши уруш бошлаш учун билдирилган айбловларни ҳам рад этди. Негаки, АҚШ ва Буюк Британияда уруш бошлаш учун ишонарли разведка маълумотлари бор эди. Ҳозирда Америка ва Британия кучлари оммавий қирғин қуролларини топишни давом эттираётган бўлиб, бу ишга киришилганига эндигина 1,5 ой бўлди.

КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ ҚАНДАЙ АХВОЛДА?

Яқинда Бағдод туманида ўтказилган «Ўқувчиларни касб-хунарга йўналтиришда узлуксиз таълим тизими ходимлари масъулиятини ошириш» мавзусидаги вилоят илмий-амалий семинари бу борада олиб борилаётган ишларнинг бир кўриниши сифатида намоён бўлди. ВХТБ ташхис маркази, ВПҚТМОИ ва Бағдод туман ХТБ томонидан ташкил этилган анжуман қатнашчилари ту-

мандаги 2, 39, 40 ва 43-умумтаълим мактабларида ўқувчиларни касб-хунарга йўналтиришда синф-дан ташқари ишлар йўналишларида олиб борилаётган фаолият билан танишдилар.

Унда иштирок этганлар туманда бу борада олиб борилаётган ишлар талаб даражасида эканлигини, тўпланган тажрибалар таҳсинга лойиқ эканлигини эътироф этишди.

Ақромжон ТУРСУНАЛИЕВ

Ватан ичра кичик бир Ватан бўлмиш маҳалла ободлиги, фаровонлиги, тинчлиги ва барқарорлиги барчамиз учун муҳимдир.

Пойтахтимизнинг Шайхонтохур тумани

лар ҳам четда қолаётгани йўқ, албатта. Кўп қаватли уйларда яшовчи маҳалла жамоаларининг Тўйғун ака Тилаболдиев каби фаоллари бошчилигида ободонлаштириш, коммунал тўловларда оқсамаслик, маданий-маъ-

бажарилмоқда. Маҳалла тadbиркорлари эса бундай хайрли ишларда ўзларининг моддий ёрдамларини аямайдилар.

Бир болага етти қўшни ота-она, маҳалланг—отананг каби ибратли сўзлар-

МАҲАЛЛАНГ — ОТА-ОНАНГ

«Кўкча дарвозаси» даҳасида жойлашган «Обиназир» маҳалласида қатор хайрли ишлар, ёшларга ўрнак бўладиган ибратли тadbирлар тез-тез ўтказилмоқда. Маҳалла кўчаларининг тозаллиги, турлитуман гулларининг иси, озода ва текис йўллар маҳалла жамоасининг ахиллигини, ҳамжихатликда иш кўришини намоён қилади. Юқорида айтганимиз ибратли тadbирларда кўп қаватли уйларда яшовчи-

рифий тadbирларни ўтказиш, ёшлар тарбиясига эътибор қаратиш каби масалалар тўғри йўлга қўйилмоқда. Шу ерлик ёшлар орасидан сайлаб олинган маҳалла посбонлари ҳам бекор қолган ёшларни фойдали ишлар билан банд қилишга кўмаклашмоқда.

Шунингдек, кексалар ҳолидан хабар олиш, беморлар кўнглини кўтариш, кам таъминланган oilаларга ёрдам кўрсатиш каби бир қанча савобли ишлар ҳам

га амал қилган ҳолда маҳалла оқсоқоллари ҳар доим ҳам шу ерда жойлашган таълим муасссалари билан ҳамкорликда турли хил мавзуларда тadbирлар ва мулоқотлар ўтказиб келмоқдалар. Яқинда 102-ўрта мактаб ўқувчи ёшлари билан маҳалла оқсоқоли ва бир қанча маҳалла фаоллари «Ўз уйингизнинг асра», «Маҳалла кичик жамият ва бир катта oilа» мавзулари бўйича суҳбат ўтказдилар.

Нозима ҲАСАН қизи

«Таълим тўғрисида»ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, миллий маънавиятни ривожлантириш, ўқув-тарбия ишларини сифат жиҳатидан юқори даражага кўтаришга қаратилган Президент

Андижон вилоят ХТБга қарашли умумий ўрта ва махсус мактабларда ҳам дарсликлар билан таъминланиш, маълумотнома библиография ва ахборот хизмати кўрсатиш ишлари тобора яхши

босқичида 1-ўринни эгаллаб, Республика босқичида 2-ўринга сазовор бўлди.

Кутубхоначиларнинг малакасини ошириш ишлари ҳам режа асосида олиб борилмоқда.

КУТУБХОНАЧИЛАР УЧУН МАШҒУЛОТЛАР

фармонлари, таълимнинг шакл, метод ва воситаларини такомиллаштиришдан иборат янги талаблар ахборот ва маълумотнома, библиографик хизмат кўрсатишнинг ташкилий ҳамда мазмуний вазибаларини янада яхшилашни талаб этади.

қўйилмоқда.

Мактабларда ўқувчилар ва синфлар ўртасида «Китобсеварлар», «Суперкитобхон» кўрик-танловлари ўтказиш одат тусига кирган.

Жумладан, Қўрғонтепа тумани 5-мактаб китобсеварлар гуруҳи вилоят

йўлга

Мутахассислик бўйича курс тингловчиларига ҳозирги кундаги долзарб мавзуларда машғулотлар ўтказилмоқда.

Лолаҳон ТЕШАБОВА,
Андижон ВПҚТМОИ
Ахборот таълими бўлими бошлиғи

ЭКСТРЕМИЗМ — ИНСОНИЯТ КУШАНДАСИ

Андижон давлат тиббиёт институтининг илмий кенгашлар залида айнан шу мавзуга бағишланган анжуман бўлиб ўтди. Йиғилишда институтнинг Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти кафедраси муdiri М.Йўлдошев «Диний экстремизм, ақидапарастлик, халқаро терроризмга қарши гоёвий кураш ва миллатлараро муносабатларни янада ривожлантириш» мавзусида маъруза қилди. Шундан сўнг, Ўзбекистон мусулмонлар идорасининг

вилоятдаги вакили, вилоят бош имомхатиби А.Иминов, вилоят адлия бошқармаси ҳуқуқшуноси Б.Раҳмонов, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси Х.Эрматов ва бошқалар ҳам ўз фикрлари билан ўртоқлашдилар.

Пировардида институтнинг профессор-ўқитувчилари, талабалари томонидан берилган саволларга батафсил жавоблар қайтарилди.

О.СИДДИКОВ

Ogohlik davr talabi

Ma'rifatsiz kishilar

Муродилла Қарши шаҳрига келиб «Ойдин» савдо дўконига кирдию, пештахталарга қўйилган моллардан кўзи қамашди. Ие, бунди қаранг, йўқ нарсанинг ўзи йўға. Дўкон бўлса шундай бўлсинда, шаҳар шаҳарда, деб қўйди ичиди. Бир вақт қараса дўконнинг бир четида худди қишлоғидаги дўкондагидек ароқни қўйиб сотаётган экан. Бирдан томоғи тақиллаб кетди. Дил кетгандан кейин бирикки қултум урмасам бўлмайди, деб ўйлади шекилли, сотувчига «бизгаям юзта қўйинг» деди. Юзтаси қўғур аранг ярим стакан бўлди.

—Тўлдириг, — деди у «бу нима бўларди» дегандай нозури оҳангда сотувчига.

Бир уф тортиб уриб юборди. Газак ўлгур чаток экан. Бировлар қўлининг кири томиб қолгандек қорайиб ётган редисқадан бир бўлагини ижирганиб озгига солди.

Бир пас дўконни томоша қилгандай атрофга аланглаб қараб қикди. Газак унча босилмагач битта Тошкент суви очирди. Сувдан озроқ ичиб яна 100 та қўйдирди. Аммо бундан сўнг ҳам унча кайфи жойига тушмади. Бундан кўра чўнтагимдан бир тортсам эди... У мийиғида қулиб дўкондан чиқиб кетди.

Бекатда автобус кутиб турганди. Вақт ўтган сайин ароқ кучини кўрсатди чоғи, ўзига сезилмаседа, атрофдагилар-

га билинар даражада чайқала бошлади.

Шу дам ёнига енгил машина келиб тўхтади. Бунди кўриб Муродилла «ҳой сан нимага бу ерда тўхтайсан, сал нарида тўхтасанг бўлмайди» деди кўрсик билан.

Шунда машина ичидан тушган йиғитлар ўзларининг хизмат гувоҳномасини кўрсатишди. Муродилланинг ранг-кути ўчиб кетди. У ичганидан эмас, балки чўнтагидаги гиёҳванд мод-

ҲОВЛИДА ЎСАР НАША, ОНА ҚИЛАР ТОМОША

дасидан хавотирда эди.

Унинг чўнтагидан топилган икки донга гугурт қутичадаги марихуана гиёҳвандлик моддаси гиёҳ савдоси билан шуғулланувчи шахснинг ҳам қора қилмишини фош этишга сабаб бўлди.

Аввалига Муродилла ички ишлар ходимларини чалғитишга уринди. Бунди бозордан номаълум одамдан сотиб олдим, уни танимайман, деб туриб олди. Аммо унга ҳеч ким ишонмади. Чунки унинг алдаётгани сезилиб турарди.

Хуллас, Муродилла билан олиб борилган тезкор тadbир-

лардан сўнг, у гиёҳванд моддасини ҳамқишлоғи, Фузор тумани Қовчин қишлоғида яшовчи Шермат Тошмуродовдан олганлигини айтди. Унинг уйи тинтув қилинганида 32 донга гугурт қутисига жойланган ва икки халтачага солинган, жами огирлиги 5,5 килограммга яқин марихуана моддаси сомонхонадан топилди.

Шермат Тошмуродов ўз тушунтириш хатида «Ҳовлимдаги узунлиги 34 ва эни 32 метр бўлган жойга 7 туп гиёҳванд моддасини экканман. Ушбу гиёҳванд моддасини сотиш мақ-

сотиш жиноятларини содир этган Шермат Тошмуродовнинг тавба-тазаррусига ишониб бўлмайди. Бизни ажаблантирган яна бир жиҳат у онаси Жонгил Анорова билан бир ҳовлида яшаган. Жонгил Анорова эса ўз тушунтириш хатида «Мен гиёҳванд моддаси бўлган нашани биринчи мартаба кўришим, мен бунди ўғлим ҳовлига экканидан хабарим йўқ, бунди милиция ходимлари айтганидан сўнг билдим, билганимда эктирмасдим»,—деб ёзади.

Майли онанинг сўзларига ишонилди ҳам дейлик. Алдаётган бўлса бу унинг виждонига ҳавола. Аммо ички ишлар ходимларини ажаблантирган жиҳат, наҳотки бу аёл ҳовлисининг сал кам тўрт сотих жойида дарахтдай бўлиб ўсиб ётган ўсимликларнинг нима эканлигини бирон мартаба сўраб кўрмаган бўлса... Шу боис, онанинг ўғли учун ачинганига шубҳа қилдик. Чунки фарзандига ачинган аёл ўғли қинғир ишга қўл урганда уни қайтаради. Аксинча, «билганингни қил, болам», демайди.

Ҳош этилган ушбу гиёҳванд моддаси билан боғлиқ жиноят тўпланган ҳужжатлар асосида судга оширилди. Суд томонидан ҳар иккала жиноятчи тегишли жазосини олди. Улар турли муддатларга озодликдан маҳрум этилди.

Тўлқин ЯРМАТОВ,
Қарши шаҳар
ИИБ терговчиси,
милиция капитани

СЕНГА НИМА БЎЛДИ, БОЛАКАЙ?

Тошкент вилоятининг Қибрай тумани Зебинисо кўчасидаги 22-уйнинг 15-хонадонидида ёнғин содир бўлиб, атиги 10 дақиқада ўчирилди. Аммо тилсиз ёв уйнинг 5 квадрат метр жойига ва уй жиҳозларига жиддий шикаст етказди.

Ачинарли томони уйдан беҳуш аёл топилди. Уй эгаси, Тошкент автомобил-йўллар институти 4-босқич талабаси, 1980 йил туғилган Нигора Холматованинг беҳушлиги оловдан эмас, балки бўйин ва елка қисмларига пичоқ урилганидан эди. Шу боис, ички ишлар ходимлари уни дарҳол касалхонага жўнатиб юбориш баробарида, тезкор ишларни ҳам бошлаб юборишди. Чунки, улар уйга қасддан ўт қўйилган деган хулосага келишди.

Афсус, талабани сақлаб қолишнинг иложи бўлмади. У касалхонада бандаликни бажо келтирди. Дастлабки тезкор тadbирлардан сўнг, ушбу жиноятни марҳуманинг қўшниси 2-сон ўрта мактабнинг 9-синф ўқувчиси, 1987 йил туғилган Ҳ.Соипов ўғирлик мақсадида содир этгани аниқланди.

Ҳозирда ўта огир жиноятга қўл урган болакайнинг қилмиши юзасидан тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Баҳриддин СУЛТОНОВ,
милиция лейтенанти

ТАЛАБА МАНФААТИ ҲИМОЯДА

Тошкент шаҳрининг Ҳамза туманида номаълум шахс Авиа-созлар бозори олдидаги автобус бекатида 1-Тошкент тиббиёт институти 4-босқич талабаси Д.Подолскийни куч ишлатиш йўли билан кўрқитиб, «Самсунг» уяли телефонини олиб қочган эди.

Ички ишлар ходимлари томонидан кўрилган тезкор чоратadbирлар натижасида ушбу жиноятни Миробод тумани Стародубцев кўчасидаги хонадонлардан бирида яшовчи Д.Дектеров содир этганини аниқлаиб ушланган. Терговни ички ишлар ходимлари олиб боришмоқда.

ДОЛЛАРФУРУШЛАР

Одатда талабалар ўқиш-ўрганиш билан машғул бўлишади. Аммо улар орасида айримлари ноқонуний пул топиш илмининг қинғир ишларга ҳам қўл уриб туришар экан.

Тошкент шаҳрининг Яқкасарой туманида ички ишлар ходимлари томонидан олиб борилган тезкор тadbирлар натижасида Бобур кўчасида жойлашган «Асака банк» биноси олдида икки нафар талаба тузоққа илинди.

Дастлабки маълумотларга кўра, улар Тошкент шаҳрида яшовчи, Тошкент архитектура-қурилиш институтининг 3-босқич талабалари С.У. ва С.Ш.лар бўлиб, улар Отабек исмли йиғитга 1200 АҚШ долларини 1320000 сўмга сотишгаётганида ушландилар.

Терговни ички ишлар ходимлари олиб боришмоқда.

ЁШЛАР СПОРТИДАН ОЛИМПИА САРИ

Тинчлик ва осойишталик ҳукм сураётган диёримизда, бугун эртанги ёрқин келажагимиз ворислари бўлмиш янги авлод — ҳар томонлама ривожланган, жисмонан бақувват, қатъиятли ва иродали, мустақил фикрловчи баркамол ёшлар вояга етиб келмоқда. Чунинчи, ёш авлод таълим-тарбияси, баркамол ривожланиши ҳамisha давлатимиз ва ҳукуматимиз диққат-эътиборидадир. Бундай дейишимизга асос бор, албатта. Зеро, давлатимизнинг қачадан-қанча маблагларини сарф-харажатлари эвазига шаҳар ва туман марказларида, энг чекка қишлоқларда бунёд этилаётган ҳар қандай янги иморат, иншоотлар эртанги кун, албатта, ёш авлодга хизмат қилади. Шу тариқа муҳташам спорт мажмуалари, замонавий иншоотларни барпо этиш баробарида ўзбек заминидан кейинчалик жаҳон олимпиадалари ва халқаро спорт ўйинларини қабул қилишга ҳам ҳозирданоқ замин яратилмоқда. Мамлакатимизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига мувофиқ жорий қилинган уч босқичли спорт тизими халқимизга «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва «Универсиада» каби ёшларнинг катта спорт байрами-ни ҳаёда этмоқда.

Халқимизнинг «Соғлом танда — соғ ақл» деган асрлар синовидан ўтган ажойиб ҳикмати бор. Шу боис, миллий анъанавий қадриятларимизни давр руҳига уйғунлаштириб, ёш авлоднинг ҳар жиҳатдан етук бўлиб вояга етишига эътибор бериш — мустақил республикамиз сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланган. «Баркамол авлод» спорт ўйинларининг ташкил этилиши ҳам ана шундай оқилона сиёсат натижаларидан биридир.

Яна бир неча кунлардан сўнг Андижон вилоятида мамлакатимиз ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари ўқувчи-ёшлари ўртасида ўтказилиб келинган «Баркамол авлод» спорт ўйинлари республика босқичига старт берилади. Мухбиримиз ЎМКХТ Марказининг «Соғлом авлод камолоти ва гуманитар таълим» бўлими бошлиғи, мазкур ўйинлар Ташкилий қўмитаси ишчи гуруҳи аъзоси Мойли Лафасов билан мусобақаларга тайёргарлик жараёнлари хусусида суҳбатлашди.

— «Баркамол авлод» спорт ўйинлари мамлакатимизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва «Таълим тўғрисида»ги қонунда кўзда тутилган узлуksиз таълим тизимида спорт-соғломлаштириш тадбирларининг амалдаги ижроси бўлиб, у иккинчи маротаба ЎМКХТ муассасалари ўқувчи-ёшлари ўртасида ташкил қилинмоқда. Маълумки, ана шундай спорт ўйинларининг дастлабки республика синовлари 2001 йилда Жиззах вилоятида бўлиб ўтган эди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, Жиззахда бўлиб ўтган мусобақалардан сўнг, мазкур ўйинлар Низом мутахассислар томонидан қайта кўриб чиқилиб, жамоатчилик таклифлари асосида янада мукаммаллаштирилди. У ҳатто махсус рисола шаклида ҳам чоп этилди.

«Баркамол авлод» спорт ўйинларининг навбатдаги республика босқичини Андижон вилоятида ўтказиш режалаштирилган бўлиб, ундаги бахслар тури Жиззах вилоятида ўтказилган беллашувлардан 6 тага кўп,

яъни спортнинг 14 та тури бўйича ўтказилади.

Янги Низом асосида республикамизнинг барча ЎМКХТ муассасаларида ушбу мусобақаларнинг 1-2-босқичлари байрамона руҳда ўтказилиб, якуний республика босқичида қатнашадиган голиблар аниқланди.

— Бу йилги «Баркамол

авлод» спорт ўйинларида ўзига хос янгиликлар борми?

— Дарҳақиқат, мазкур мусобақалар дастуридан ўрин олган барча спорт турлари бўйича та-

сарруфимиздаги касб-ҳунар коллежлари базасида намунавий спорт либосларини тикиш ҳақида йўриқнома ишлаб чиқилиб, у ҳам китобча сифатида нашр этилди.

ЎМКХТ муассасалари томонидан тайёрланган ана шундай махсус спорт либослари мутахассислар томонидан бир неча бор кўриб чиқилиб, шу мақсадда қатор кўргазмалар ҳам ташкил этилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси томонидан юбориладиган Бош ҳакамлардан ташқари, ҳудудий ЎМКХТ бошқармалари тизимидан 200 нафардан ортиқ ҳакамлар иштирок этадилар. Бу нараса уларнинг касбий малакасини оширишига хизмат қилади. Натижада биз яқин келажақда ҳар томонлама билимдон ўз ҳакамларимизга эга бўламиз.

— Яна қандай ташкилий жиҳатларга тўхталасиз?

— «Баркамол авлод» спорт ўйинлари совриндорлари учун бериладиган 250 та олтин, 249 та кумуш, 270 та бронза медаллари, 500 дона фахрий ёрлиқлар, 54 та кубоклар, 914 дона I-II-III даражали махсус дипломлар, 3500 дона сертификатлар, 3300 дона кўрак нишонлари, 3200 дона бейжиклар, 3000 донадан Ўзбекистон Республикаси Давлат Мадҳияси ҳамда иштирокчилар қасамёди матнлари, 500 та таклифномалар тайёрланди. Ўзбекистон мудофаасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти мутахассислари билан биргаликда Паркент туманидаги «Физика — Куёш» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси махсус ускуналари ёрдамида

йўналиш харитаси ишлаб чиқилди ва тасдиқланди.

Айни пайтда машъала тантанали равишда олиб ўтиладиган вилоятлар ҳокимликлари билан ҳамкорликда ушбу ёшлар оловини кутиб олиш ва кузатиб қўйиш тадбирининг сценарийлари ва ишчи хариталари тайёрланди. Паркент туманига келадиган иштирокчи ва меҳмонлар учун «Кумушқон» сихатгоҳидан жой тайёрланди.

— Бевосита мусобақалар ўтказилиши мўлжалланаётган жойлардаги тайёргарлик жараёни қандай кечаётганлиги ҳақида гапириб берсангиз.

— Андижон вилоятида «Баркамол авлод» спорт мусобақаларига тайёргарлик ишлари жуда қизғин олиб борилди. Шу кунга қадар барча спорт иншоотларидаги қурилиш ва монтаж ишлари якунланиб, вилоят ҳокимлиги билан ҳамкорликда «Олимпия шаҳарчаси» ва иштирокчилар ҳамда меҳмонлар учун маданий дам олиш жойлари, мусобақаларга бағишлаб, турли афиша ва вимпеллар тайёрланди.

Мазкур спорт ўйинларини ҳозирги замон талаблари даражасида ўтказиш мақсадида ҳар бир спорт тури бўйича 70 номдаги спорт анжомлари ва жиҳозлари харид қилинди. Бундан ташқари, Андижон шаҳрида ўтказиладиган мусобақалар даврида уларнинг энг ёрқин лаҳзаларини ёритувчи «Ёш рассомлар» кўрик-танловининг ўтказилиши кутилмоқда. Бу танлов ЎМКХТ тизимидаги илм масканларида таълим олаётган ўқувчи-ёшларнинг ижодий ишларидан ташкил топади.

Спорт мусобақаларининг ўтказилишини тарғиб қилиш ва акс эттириш учун махсус видео-клип — ролик, телефильм тайёрлаш бўйича Ўзбекистон телерадиокомпаниясига махсус буюртма берилди.

«Ўзбекистон темир йўллари» давлат ҳиссасдорлик компанияси мутасаддилари билан биргаликда ёш спортчиларни белгиланган муддатларда манзилга етказиб бориш ва қайтиб келиши учун махсус поезд йўналишлари белгиланган. Буларнинг барчаси давлатимизнинг ана шундай оммавий спорт мусобақалари ўтказилишига яна бир ғамхўрлигидан далолатдир.

Нурлан УСМОНОВ
суҳбатлашди.

Андижонликлар кайфиятида бу дам ажиб бир кўтаринкилик ҳукмрон.

Айни кунларда кўтлуг айёмга сўнгги

тайёргарлик ишлари амалга оширилмоқда. Мусобақалар ўтказиладиган асосий иншоотлар — Андижон шаҳридаги Олимпия заҳиралари спорт коллежи ва унинг ёнида қад ростлаган стадионни кўрган ҳар бир кишининг ҳаваси келади. Замонавий қиёфага эга бўлган ҳар икки иншоот жаҳон андозалари асосида шинам, кўркам ва салобатли қилиб барпо этилди. Бу ерда олимпия ўйинлари таркибига кирган спортнинг барча турлари бўйича кишин-ёзин машғулотлар олиб бориш имконияти мавжуд. Айниқса, очик ва ёпиқ сузиш ҳавзалари,

лари ҳамда Хонобод шаҳрида ҳам байрам тарадудини ниҳоясига етган. Хонобод шаҳрида қисқа фурсатда 2000 томошабинга мўлжалланган кураш майдони қуриб битказилди. Спортчи талабалар истикомат қиладиган ётоқхоналардаги қулайликларга, саранжом-саришталикка алоҳида эътибор қаратилмоқда.

«Баркамол авлод» мусобақаларининг энг тантанали қисмлари, очилиши ва ёпилиш маросимлари жаҳоннинг кўплаб мамлакатлари телевидениелари орқали намойиш қилинади. Тантанали қисмларнинг кўтаринки ва эса қоларли тарзда ўтиши учун республика ташкилий-ижодий гуруҳи раҳбари Баҳодир Абдурахимов бошчилигидаги санъаткорлар кеча-кундуз изланиш олиб бормоқдалар.

— Баркамол авлод» мусобақаларининг бадий

БОБУР ЮРТИ МЕҲМОНЛАРГА МУНТАЗИР

ёпиқ спорт манежи замонавий услубда барпо этилдики, уларнинг баркамол авлоднинг тарбиялашдаги аҳамияти, шубҳасиз бекиёс бўлади.

Спорт манежида бугунги кунда охириги пардозлаш ишлари олиб борилмоқда. Шунингдек, қоллежга сунъий қопламалар ётқизилмоқда. Биз шу ерда меҳнат қиладиган Германиянинг «Фолитан» фирмаси вакиллари билан суҳбатлашдик.

— Мен Андижондаги спорт коллежи ва стадион қурилишида қатнашаётганимдан мамнунман, — дейди фирма вакили Алфред Гебауер. — Бу ерда барча ишлар сифатли ва Европа андозаларига мос равишда амалга оширилмоқда.

Йигирма минг томошабинга мўлжалланган стадиондаги олимпиада машъаласини учта улкан устун кўтариб турибди. Бунинг ўзига хос рамзий маъноси бўлиб, улар «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод», «Универсиада» деган маънони англатади.

«Баркамол авлод» спорт мусобақалари таркибига кирган футбол, волейбол, кураш, белбоғли кураш ва оғир атлетика бўйича мусобақалар ўтказиладиган Олтинқўл, Шаҳрихон ва Марҳамат туман-

дастурларига катта тайёргарлик кўрилмоқда, — дейди бош режиссёр ёрдамчиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Носир Отабоев. — Айниқса Президентимиз Ислам Каримовнинг тайёргарлигини кўриш жараёнида айтган фикрлари бизга янада илҳом бағишлади. «Дунёда ҳеч нарсаси спортчилик давлатни танита олмайди», деб айтидилар юртбошимиз. Ҳақиқатан ҳам, биз кўрсатмоқчи бўлган дастурда юқоридаги сўзлар ва «Болалар — келажагимиз» деган ғоя бош мақсадимизни ифодалайди.

Бадий дастурда вилоятдаги мактаблар ва коллежларнинг 10 мингдан зиёд ўқувчилари ҳам қатнашмоқдалар. Концерт дастурида республикамиздаги таниқли эстрада юлдузлари, ёшларнинг севимли гуруҳлари, «Ўзбекистон юлдузлари» ашула ва рақс дастаси иштирок этади.

Бутун мамлакатимиз миқёсида катта воқеа сифатида қутилиётган «Баркамол авлод» спорт ўйинлари республика финал босқичи тантаналари ҳақиқий байрам бўлишига ишонамиз. Айём мезонлари — андижонликлар эса меҳмонларга мунтазир.

О.СИДДИҚОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Италиянинг «Милан» ва «Ювентус» клублари ўртасида бўлиб ўтган Чемпионлар лигасининг якуний финал босқичи 3:2 натижа билан якун топди. Манчестернинг «Олд Траффорд» стадионига йиғилган 50 мингдан зиёд мухлислар дунёнинг энг кучли командалари намойиш этган футбол

«МИЛАН» ШЕВЧЕНКОДАН МИННАТДОР

«спектакл»и гувоҳи бўлдилар. Биринчи бўлимининг 8-дақиқасида Андрей Шевченконинг «Ювентус» дарвозасига йўллаган голини германиялик ҳакам

Маркус Мерк, айни бу пайтда Руй Кошта ва Филиппо Индзагилар ўйиндан ташқари ҳолатда эди, дея ҳисобга олмади ва ҳисоб 0:0 лигича қолди. Шундан сўнг асосий ва қўшимча вақтда ҳам ҳисоб очилмагач, пенальтилар серияси бошланди. Дيدا ва Буффонлар қўриқлаётган ҳар икки жамоа дарвозаларига ик-

китадан тўп кирганидан кейин, сўнгги пенальтини украиналик Андрей Шевченко қўйилмақом қилиб уддалади ва «Милан»ни чемпионга айлантирди. Шундай қилиб 9 йиллик танаффусдан сўнг, «Милан» олтинчи бор Чемпионлар лигаси голиби бўлди ҳамда дунёнинг энг кучли 10 та клублари ўртасида «Реал»ни ор-

тда қолдириб, биринчи ўринга чиқиб олди.

Учрашувдан сўнг интервью берган ҳал қилувчи гол муаллифи Андрей Шевченко: «Мен галаба қозонишимизга ўйин бошланишидан аввалроқ ишонгандим. 8-дақиқада урган голимнинг ҳакам томонидан ҳисобга олинмагани менга бир оз алам қилди. Негаки бу пайтда ҳеч ким ўйиндан ташқари ҳолатда эмас эди», дея айтган.

Пенальтилар муаллифлари: Сержиньо, Неста, Шевченко («Милан»), Биринделли, Дел Пьеро («Ювентус»).

ЭКОЛОГИК ТАРБИЯНИНГ
ҚАДИМ ИЛДИЗЛАРИ

Табиатга эҳтиёткорона муносабатда бўлиш, унинг қонуниятларига амал қилиш, яъни, экологик жиҳатдан саводхон бўлиш ҳар бир инсон учун муҳим аҳамиятга эга. Бу эса оилада, маҳаллада, боғчада, мактабда шаклланади. Бугун табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунга мувофиқ муайян ишлар олиб борилмоқда. Бироқ, ўсиб келаётган авлоднинг экологик таълимида ҳали ҳал қилиниши керак бўлган муаммолар мавжуд. Буларни бартараф этиш борасида қадимий асарларимиз, жумладан, табиатга ва экологик тарбияга эътибор қаратилган асар "Авесто"нинг аҳамияти каттадир. Унда ер, осмон, сув, ҳайвонот олами, уй-жойни покиза сақлаш ҳақида гап боради.

"Авесто"да сувни тежаш, ниҳоятда ардоқлаш талаб қилинади. Қадимда оилада сув идишлар, қудуқларнинг устини ёпиқ сақлашга ўргатганлар. Агар сувга ҳайвоннинг оғзи тегса, ўша идиш қатрон қилинган. Олтин идиш бўлса 1 марта, кумуш идишни эса 2 марта, қўроғошин идишни 3 марта тупроқ ва сув билан ювганлар. Ёки уларни ўтда куйдириб, сопол ёки ёғоч идиш бўлса ташлаб юборилган. Қаранг, зардуштийлар тозаликка қандай эътибор берганлар. Ҳозир дунёда 6 млрд.дан зиёд киши истиқомат қилади. БМТнинг ҳисоб-китобида қараганда, ҳар йили ер юзиде оқар сувлардан ичиб, 100 минглаб кишилар, шу жумладан, болалар

заҳарланиб ўлар эканлар. Маълумки, ер юзидеги барча мавжудот, тирик организм кислород ютиб, карбонат ангидрид чиқаради. Табиатда инсонларга кислород етказиб бериш учун ўсимликлар дунёси мавжуд. Ўсимликлар карбонат ангидрид газини ютиб, бир йилда 18 млрд. тонна кислород ишлаб чиқарар экан. Бу эса тирик мавжудот ва техника сарф қиладиган кислороддан бир неча баробар ортиқ. Японлар ижодкор халқ. Яқинда Ўзбекистон радиосининг тарқатган хабарига қараганда, улар кўп қаватли иморатлар томида дарахт, гулзорлар бунёд қилмоқдалар. Шу ўйларда яшовчи кишилар бу ерда кечаю кундуз сайр қиладилар, дам оладилар.

"Авесто"да дарахтни синдирган эркакми, аёлми, болами, барибир 25 дарра уриш билан жамоа олдида бошқаларга ибрат бўлсин деб жазолангани ёзилади. Бизнинг давримизга келиб, жамият билан табиатнинг ўзаро таъсири бутун инсониятнинг энг муҳим муаммоларидан бири бўлиб қолди. Шу боис табиатдан фойдаланишни мукамаллаштириш, илмий асосланган экологик сиёсат юритиш ҳозирги замондаги энг муҳим вазифалардан биридир. Буни эса биринчи навбатда оила, боғча, мактаб, маҳаллада амалга ошириш талаб этилади.

Абдуолим МУҲАММАДАЛИЕВ

Талаба бўлганлигим учун кутубхоналарга тез-тез бориб туришимга тўғри келади.

Мен ўзим учун «Турон» кутубхонасидан яхшироқ жой тополмайман. Аслида «Турон» кутубхонаси ҳақида бошқа руҳдаги мақола тайёрлаш ниятида юрган эдим. Ва шу режам асосида кутубхона директори Вазира Собирова билан учрашдим. У киши

ган. Бу кутубхона қадимийлиги билан бирга муқаддас даргоҳ сифатида ҳам қадридир. Бойси, кутубхонада улуғ алломаларимизнинг излари қолган. У ерга қадам қўяр экансиз, ана шу буюк зотларнинг руҳлари кезиб юрганини қалбдан ҳис этасиз.

Вазира опанинг таъкидлашича, ҳозирда кутубхонада 400 мингдан

Muammo

қайд инсонлар гирдобига тушиб қолган. Баъзан ўқувчи қизлар кутубхонага ёлғиз ўзлари боришга бироз ҳайиқиб турадилар. Сабаби, кутубхонага борадиган тор кўчада маст-аласт кимсаларнинг

МАЪРИФАТ МАСЖАНИГА
ТАРД ЮКМАСИН

учраб туриши киши юрагига гулгула солади.

Наҳотки уларга ичиш учун кутубхонанинг агрофидан бошқа жой топилмаса?

Биз ҳозир маънавият ҳақида кўп гапирамиз. Аслида эса мана шундай инсонларга маънавият улашувчи муқаддас даргоҳга илм истаб, маърифат истаб келувчи ёшларнинг қадами узилиб қолишига бу каби ҳолатлар ҳам сабаб бўлмасмикин?

Маъмура ҚУТЛИЕВА,
ЎЗМУ журналистика
факультети 1-курс
талабаси

ортиқ китоблар мавжуд бўлиб, ҳар йили кутубхона ҳомийларнинг беминнат ёрдамида ўз фондиди бойитиб боради. Кутубхона фақат бу билан чекланиб қолмайди. Бу даргоҳда турли кечалар, ижодий учрашувларнинг тез-тез бўлиб туриши ҳам кутубхона ва китобхонлар ўртасидаги риштани мустаҳкамлайди.

Кутубхона барча талабларга жавоб беради, аммо...

Аммо кутубхонанинг ташқи муҳити айрим ло-

Ватан манзаралари

Ko'ngil bitiklari

ЧИННИ
ГУЛИМ

Чинни гулим, чинни гул,
Дардлашиб ёзай кўнгил.
Гулим гулни олмоғин
Кутмоғ керак неча йил?
Зор-интизор кутаман...
Гулим гулга тутаман.
Олмайин кетар ҳар гал,
Куйиб, зардоб ютаман.
Чинни гул, чинни гулим
Гулнинг гул билгай

тилин.

Била олмай дил сирин,
Адо бўлди-ку дилим.
Бордим айтган эшикка,
Кўзим тушди бешикка,
Гул ҳайрон, кўнгил

вайрон,

Гул ва дил қолди якка...
Чинни гулим, чинни гул,
Не бўпти гул бўлса—тул.
Севгига тўсиқ бекор,
Ортга қайтмас

севган дил!

Абдуқохор ТўЛАГАНОВ,
Тошкент автомобиль
йўллари институти
ўқитувчиси

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон миллий университети механика-математика факультети жамоаси "Геометрия ва математика тарихи" кафедраси доценти, факультет декани ўринбосари Анвар Шариповга онаси **РИСЛИҒОЙ** аянинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

ИТАЛЯНЧА КЎШКАНВОРД

Тузувчи: Нодирбек Йўлдошев,
Зомин туманидаги 36-мактабнинг
география фани ўқитувчиси

	Шаҳар, Андрион бил.; Дареш кийини	Сомонранг от; Саводсиз	Режа; Шаҳар, АҚШ	Наси, зурриёт; Кофи ...	Шаҳар, Хиндистон; Топ-тозо, покча	Тўн магиз; Электр боллқ	...Хидоят(тарихи); Беравар, бир хил	...Тўқмоқ; Ошиён; Волганинг чап ирмон	Олмфа, башонг; Тўтқуш
Уй гули									
Шаҳар, Бразилия									
Мансаб; Ёш эркак									
Толали ўсимлик; Ҳимоя қилинадиган жой									
Мусбат заряд; Таянч									
Машина қисми; Тор эмас									
... Грозний; Бармоқ									
Қатар пойтахти; Уй ҳайвони; Мабодо									
Уммон (давлат, русчаси); Бир кишилиқ қаравот									

Бекобод туманидаги 11-мактаб томонидан 1993 йилда Ҳақимова Гулбаҳор номига берилган АВ № 267183 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

А.Икромов тумани ДСИ томонидан 2003 йил 4 февралда тadbirkor Тошмухаммедов Абдуғаффор номига берилган №086 рақамли «Даромадлар ва товар операцияларини ҳисобга олиш дафтари» ва «19551дан 19600 гача рақамли чек дафтари» йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

Ўзбекистон педагогика фанлари илмий тадқиқот институти жамоаси нафақадаги собиқ катта илмий ходим, филология фанлари доктори **Рауф Сайфуллаев**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ректорати, касаба уюшма кўмитаси ҳамда тарих факультети жамоаси факультетлараро «Ўзбекистон тарихи» кафедраси ўқитувчиси Сайёра Отажоновнага умр йўлдоши **Фарҳод ОТАЖОНОВ**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Ma'rifat

**ТАЪСИС
ЭТУВЧИЛАР:**
Ўзбекистон Халқ
таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва
ўрта махсус таълим
вазирлиги, Таълим ва фан
ҳодимлари касаба
уюшмаси Марказий
Кўмитаси.

Бош муҳаррир:
Ҳалим САИДОВ

Тахрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ,
Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром
БҮРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари),
Шукур ЖОНБОВ, Фахриддин
КАРИМОВ (масъул котиб), Курбонбой
МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ,
Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир
ўринбосари), Хулқар ТҶИМАНОВА,
Нурлан УСМОНОВ, Садулла
ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси
Давлат Матбуот Кўмитасида
№ 20 рақам билан 12 июнь
1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-386.
Тиражи 27200. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табок.
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3.

Навбатчи муҳаррир:
Хусан НИШОНОВ.
Навбатчи:
Абдулҳамид МУҲТОРОВ.

«Маърифат»-дан материалларни кўчириб босиш
таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.
Таҳририятга юборилган материаллар муаллифга
қайтарилмайди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

E-mail: marifat@ars-inform.uz

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—133-99-15, олий
таълим янгиликлари бўлими, мактабгача ва мак-
табдан танқари таълим янгиликлари бўлими —
136-55-58, хатлар, маънавий ва сиёсий ҳаёт янги-
ликлари бўлими — 136-54-23, умумий ўрта таълим
янгиликлари бўлими, ўқувчиларни касбага йўналти-
риш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими —
136-54-03, реклама ва тарбиёт бўлими—136-54-69.

Баҳоси сотувда эркин нархда

Pentium компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акционерлик компанияси
босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-уй

Босиниға топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00